

The background image shows a group of four people working in a wetland area. They are gathered around a large bundle of harvested reeds. One person is standing on a small white structure in the water, while others are on the grassy bank. The scene is set against a clear blue sky and a body of water in the distance. A decorative green shape is visible on the left side of the page.

Adviesnota Schoon Water Rijn-West 2016 - 2021

Stap voor stap naar schoon en gezond water

Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn-West
Juli 2014

Stap voor stap naar schoon en gezond water

Adviesnota Schoon Water Rijn-West 2016 - 2021

Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn West

Vastgesteld door RBO Rijn-West in juli 2014

Disclaimer: maatregelen op basis van informatie Waterkwaliteitsportaal 20 en 27 mei 2014

Alle waterbeheerders hebben aanvullende KRW-maatregelen voor de periode 2016-2021 in beeld gebracht. De maatregelpakketten zijn tot stand gekomen in overleg met maatschappelijke partijen. De maatregelen zijn in het landelijke Waterkwaliteitsportaal (WKP) opgenomen en zijn in de Adviesnota samengevat. Voor waterschap Hollandse Delta is een deel van het pakket maatregelen voor de periode 2016-2021 nog niet door het Algemeen Bestuur vastgesteld en daarom in mei nog niet in het WKP was opgenomen. Voor de provincies geldt dat er nog aanvullende maatregelen in Natura2000 gebieden in bestuurlijke discussie zijn, deze zijn ook nog niet opgenomen in het WKP. De samengevatte cijfers in deze Adviesnota zijn gebaseerd op de informatie uit een download van het Waterkwaliteitsportaal d.d. 20 mei 2014 en 27 mei 2014 (enkel voor grondwater).

Inhoudsopgave

Naar een nieuwe generatie plannen	5
Investeren in schoon water rendeert	9
2.1 Terugblikken en vooruitkijken	9
2.2 Voortgang maatregelen waterbeheerders	12
Partners in Rijn-West en hun rollen	15
Ambitie en aanpak	18
4.1 Slim werken en kansen pakken	18
4.2 Nutriëntenaanpak	20
4.3 Stroomgebiedsafstemming	22
4.4 Aanpak van knelpunten voor vismigratie	23
4.5 KRW-proof beheer en onderhoud	25
4.6 Klimaatverandering	25
4.7 Nieuwe stoffen	25
4.8 Drinkwater	26
4.9 Overige wateren	26
4.10 Duurzaam grondgebruik als basis	27
Kerncijfers Rijn-West	28
5.1 Algemeen	28
5.2 Oppervlaktewateren	29
5.3 Grondwaterlichamen	41
5.4 Beschermd gebied	45
Doelen	53
6.1 Doelactualisatie	53
6.2 Fasering van het bereiken van doelen grond- en oppervlaktewater	54
6.3 Oppervlaktewaterlichamen	58
6.4 Grondwaterlichamen	61
6.5 Overige wateren	63
Maatregelen samengevat	64
7.1 Overwegingen bij samenstelling van maatregelenpakketten	64
7.2 Voorgenomen maatregelen	68
7.3 Maatregelen beschermd gebied	71
Kosten samengevat	74
8.1 Prognose kosten 'geen achteruitgang' en 'verbetermaatregelen	74
8.2 Geraamde kosten verbetermaatregelen en prognose lastenstijging	76
8.3 Cofinanciering	77
Planning	78
Colofon	79

Bijlage 1 Relevante documenten	80
Bijlage 2 Redeneerlijnen	81
Bijlage 3 Waterlichamen en toestand 2009	82
Bijlage 4 Waterlichamen en toestand 2014	91
Bijlage 5 Natura2000-gebieden en toestand	100
Bijlage 6 Zwemwateren en toestand	102
Bijlage 7 Publieke winningen en toestand	108

Naar een nieuwe generatie plannen

Werken aan schoon water in Rijn-West leidt tot resultaten. Dat is te zien aan de honderden maatregelen die in de afgelopen jaren in uitvoering zijn gekomen, en op veel plaatsen ook in een verbetering van de waterkwaliteit. Het is in de meeste gevallen een verbetering op onderdelen, het totaal-oordeel is doorgaans nog stabiel. Maar vooruitgang is er wel degelijk, en nu steeds meer maatregelen gereed komen mogen we een verdere zichtbare verbetering verwachten.

Met de Adviesnota Schoon Water markeren de waterpartners in Rijn-West een moment waarop de resultaten van werken aan schoon water en vooral van samenwerken aan schoon water steeds zichtbaarder worden. En tegelijk het moment waarop de plannen voor de komende periode hun definitieve vorm krijgen.

We geven in deze Adviesnota aan wat we in Rijn-West hebben bereikt, wat onze opgave is voor de periode 2016-2021 en hoe we daar samen aan gaan werken.

Want juist door samenwerking kan er veel worden bereikt, dat heeft de ervaring in Rijn-West de afgelopen jaren afdoende aangetoond. Voorbeelden zijn het nutriëntenprogramma en het project stroomgebiedsafstemming. Maar ook in de dagelijkse uitvoering bewijst samenwerking vaak haar waarde. Op die ervaring bouwen wij voort bij het opstellen van de nieuwe generatie plannen.

De Adviesnota Schoon Water 2016-2021

Deze Adviesnota bundelt de Rijn-West input voor het Stroomgebiedbeheerplan 2016-2021 (SGBP-2). Tegelijk levert de nota input voor de plannen van de waterbeheerders en andere overheden in Rijn-West en bekrachtigt en ondersteunt zij de samenwerking in ons deelstroomgebied.

Daarnaast biedt de Adviesnota aan bestuurders en vertegenwoordigers van maatschappelijke partners een overzicht van de stand van zaken, de opgave en de doelen, maatregelen en kosten voor het werken aan schoon water in Rijn-West.

De Adviesnota Schoon Water is een bestuurlijk advies van het RBO Rijn-West aan de waterpartners. De formele vaststelling van doelen, maatregelen en kosten vindt plaats in de afzonderlijke plannen van gemeenten, waterschappen, provincies en Rijkswaterstaat.

De Adviesnota heeft de volgende hoofddoelen:

- Bekrachtigen en ondersteunen van de samenwerking in het deelstroomgebied, leidend tot gezamenlijke aanpak.
- Bundelen van de Rijn-West input voor het Stroomgebiedbeheerplan 2016-2021 (SGBP-2) ten aanzien van doelbereik, maatregelen en kosten van de uitvoering van de KRW-maatregelen.
- Leveren van KRW-input voor plannen van waterbeheerders en andere overheden in Rijn-West door het aangeven van de gemeenschappelijke opgave voor de komende periode, het formuleren van een aantal gemeenschappelijke uitgangspunten en redenerlijnen en het afstemmen van doelen en maatregelen.
- Bieden van een overzicht van de stand van zaken in Rijn-West.
- Aangeven van relevante signalen voor de rest van het planproces met het oog op het besluitvormingsproces in 2015.

De Kaderrichtlijn Water

Al decennia wordt er gewerkt aan schoner en gezonder water. Lag eerst het accent op het zuiveren van afvalwater en het verlenen van vergunningen voor lozingen en onttrekkingen, gaandeweg zijn beheerders in toenemende mate ook actief maatregelen in het watersysteem gaan nemen om de waterkwaliteit te verbeteren. De Kaderrichtlijn Water (KRW) betekende een impuls om te komen tot een stevig, samenhangend en betaalbaar maatregelenpakket dat de waterkwaliteit flink zal verbeteren. Een pakket dat goed is voor de eigen bewoners en bestuurlijk stevig is verankerd.

De KRW verlangt van de lidstaten dat zij doelen vaststellen voor het oppervlakte- en grondwater.

De KRW vraagt ook een systematische aanpak met de volgende elementen:

- expliciete en meetbare doelen;
- opstellen van een meerjaren maatregelenprogramma om een stap te zetten richting de gestelde doelen met een resultaatverplichting voor het uitvoeren van deze maatregelen;
- een verplichting tot monitoren van de toestand van het water;
- een verplichting om iedere zes jaar, op basis van de monitoring, het maatregelprogramma in overleg met gebiedspartners opnieuw vast te stellen.

In 2009 is het eerste Stroomgebiedbeheerplan vastgesteld voor de periode 2009-2015. Inmiddels is de uitvoering in volle gang. Eind 2015 moet het Stroomgebiedbeheerplan voor de volgende periode (2015-2021) zijn vastgesteld. Het planproces hiervoor is in 2013 gestart en inmiddels zijn al de nodige stappen gezet.

Overige Europese richtlijnen

Naast de Kaderrichtlijn Water zijn er nog meer Europese richtlijnen waarmee we in het waterbeheer rekening houden. De belangrijkste zijn:

- Kaderrichtlijn Mariene Strategie: deze richtlijn verplicht lidstaten tot het vaststellen van een mariene strategie, die is gericht op bescherming, behoud en herstel van het mariene milieu (een goede milieutoestand (GMT) van de Noordzee) waarbij tevens een duurzaam gebruik van de Noordzee wordt gegarandeerd. De KRM vraagt ook maatregelen in de stroomgebieden van rivieren die in de Noordzee uitmonden.
- Richtlijn OverstromingsRisico's: deze richtlijn verplicht lidstaten tot het inrichten van een planstelsel voor het beheersen van overstromingsrisico's.
- Zwemwaterrichtlijn: deze richtlijn heeft tot doel het behoud, de bescherming en de verbetering van de milieukwaliteit en de bescherming van de gezondheid van de mens, aanvullend op de Kaderrichtlijn water.
- De Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn: in deze richtlijnen wordt aangegeven welke dieren en planten en hun leefomgeving (habitats) beschermd moeten worden door de lidstaten van de Europese Unie.

Blueprint

De 'Blueprint to safeguard Europe's Water Resources' (Europese Commissie, 2012) is een herijking van het Europese waterbeleid op basis van een evaluatie van de huidige situatie. De Europese Commissie constateert dat er aanvullende acties nodig zijn om de gemeenschappelijk afgesproken doelen tijdig te halen. De belangrijkste aanbevelingen van de Commissie zijn:

- versterk de aandacht voor de relatie tussen landgebruik en ecologische kwaliteit;
- versterk de aandacht voor het terugdringen van verontreinigingen met 'oude stoffen', zoals nutriënten én van 'nieuwe stoffen', zoals medicijnresten;
- besteed meer aandacht aan efficiënt gebruik van water;
- verbeter de veerkracht van watersystemen;
- geef expliciet aandacht aan droogterisico's en gevolgen van klimaatverandering.

Tegelijk met de Blueprint heeft de Europese Commissie in een Implementation Report een reactie gegeven op de SGBP-en die in 2009 zijn ingediend. Het algemene oordeel voor Nederland was positief, maar de Europese Commissie wil graag meer zicht op het doelbereik (zowel voor 2021 als 2027) en vraagt meer aandacht voor de gevolgen van klimaatverandering. Verder zijn de belangrijkste opmerkingen over de Nederlandse SGBP-en:

- verbeter de transparantie, met name ook de toegankelijkheid van achtergronddocumenten;
- onderbouw keuzes beter (bijvoorbeeld voor uitstel of vervanging van voorgenoemen maatregelen);
- benoem maatregelen in de SGBP-en specifiek (inclusief financiering van 'basismaatregelen' en toepassing van kostenterugwinprincipe);
- maak niet teveel uitzonderingen;
- geef meer aandacht aan de druk op waterkwaliteit vanuit de landbouw.

In deze Adviesnota besteden wij bijzondere aandacht aan transparantie en onderbouwingen, onder meer van wijzigingen van ecologische doelen en van fasering van maatregelen.

OESO-rapport

In opdracht van de Minister van Infrastructuur en Milieu heeft de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling onderzocht welke ontwikkelingen van invloed zijn op het Nederlandse waterbeheer, welke risico's Nederland in de toekomst kan verwachten en te toetsen of Nederland hier voldoende op is voorbereid. De OESO oordeelt positief over het waterbeheer in Nederland. Zij concludeert dat – hoewel het waterbewustzijn onder Nederlandse burgers beperkt is – Nederland wordt gezien als een mondiale referentie op het gebied van waterbeheer, tegen relatief lage kosten, namelijk 1,26% van het bruto nationaal product. Dit zijn kosten voor zowel waterkwaliteit, waterkwantiteit, waterveiligheid, drinkwatervoorziening en riolering. Enkele van de belangrijkste aanbevelingen in het OESO rapport zijn:

- versterk onafhankelijke verantwoordingsmechanismen voor transparantere informatie en monitoring van prestaties;
- versterk de economische prikkels voor efficiënte en eerlijke verdeling van risico's;
- versterk de samenhang tussen waterbeheer, landgebruik en ruimtelijke ordening;
- vergroot de samenhang in de organisatie van de afvalwaterketen;
- verduurzaam het financieringssysteem;
- bied ruimte aan niet-technische innovatie, met name bij stedelijk waterbeheer.

Nationaal kader

Naast de Europese uitgangspunten gelden ook nationale uitgangspunten als basis voor bestuurlijke keuzes in Rijn-West. Het betreft het Besluit Kwaliteitsdoelstellingen en Monitoring Water uit 2009 en de onderliggende ministeriële regeling uit 2010. Hierin zijn normen voor verontreinigingen van oppervlakte- en grondwateren opgenomen en zijn de maatlaten en referenties voor oppervlaktewateren vastgelegd als basis voor ecologische doelen. Voor de komende planperiode heeft het rijk een aantal specifieke richtlijnen uitgegeven, te weten:

- het Werkprogramma Stroomgebiedbeheerplannen 2015 (proces);
- het Nationaal Kader (inhoud);
- nota Belangrijke Waterbeheerkwesties (input van maatschappelijke organisaties).

Deze documenten zijn bedoeld als ondersteuning voor het gezamenlijke werkproces en zijn toegepast bij de uitwerking van plannen in Rijn-West.

Planproces: Inputdocument RBO

In maart 2013 heeft het RBO Rijn-West een inputdocument opgesteld waarin een aantal uitgangspunten voor het planproces in Rijn-West, de gebiedsprocessen en een kalender zijn opgenomen. Het inputdocument bevat de Rijn-West inbreng voor deze processen en verwijst waar nodig naar andere relevante kaders, zoals de Blueprint van de EU en de nota Belangrijke Waterbeheerkwesties van het Ministerie van I&M. Als bijlage is een Handleiding Participatie opgenomen.

De Klankbordgroep Rijn-West, die een breed scala aan maatschappelijke partners omvat, heeft in december 2012 in een speciale verbrede samenstelling advies uitgebracht over de concept-inputnota.

Gebiedsprocessen

In de periode zomer 2013-begin 2014 hebben de waterbeheerders in gebiedsprocessen samen met mede-overheden, maatschappelijke partners en burgers nagegaan wat de toestand is in het gebied, welke opgaven er liggen, wat er nodig en mogelijk is om die toestand te verbeteren en waar voor de periode 2016-2021 prioriteiten moeten liggen.

Aard en focus van de gebiedsprocessen zijn toegesneden op de aard van het gebied, de organisatie en de beheerkwesties. Bij verschillende waterbeheerders maakte het gebiedsproces voor de KRW deel uit van het proces voor het opstellen van de nieuwe waterplannen. De intensiteit en focus van de gebiedsprocessen was verschillend. In alle gevallen heeft overleg

plaatsgevonden met zowel mede-overheden in het gebied als met maatschappelijke partners zoals organisaties van agrariërs, terreinbeheerders, drinkwaterbedrijven, natuur- en milieu-organisaties en het bedrijfsleven. In veel gevallen is het gebiedsproces afgesloten met een bestuurlijke conferentie, watertafel of andere bijeenkomst voor overheden en partners.

Vervolgstappen

- De uitkomsten van de gebiedsprocessen worden samen met andere relevante informatie verwerkt in het concept SGBP-2 en in de waterplannen van de waterbeheerders en andere overheden. Uiterlijk in november 2014 worden deze plannen in concept vastgesteld.
- Vanaf 22 december 2014 liggen de plannen ter inzage en volgt een inspraakperiode.
- In de 2e helft van 2015 worden de uitkomsten van de inspraak verwerkt en worden de definitieve plannen vastgesteld. Dit moet uiterlijk 22 december 2015 zijn afgerond.

Participatie en communicatie

Het belang van participatie van burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven is groot. Capaciteit om bij te dragen aan participatieprocessen is voor deze partijen meestal beperkt. Daarom vinden wij het van belang dat processen helder zijn, relevante partijen (zoals terreinbeheerders) tijdig worden betrokken en dat resultaten duidelijk worden gepresenteerd. Het zwaartepunt bij participatie lag bij de betrokkenheid van maatschappelijke partners en burgers bij de gebiedsprocessen in 2013/14.

Daarnaast is de Klankbordgroep Rijn-West een belangrijke partner. De Klankbordgroep heeft in mei en juni 2013 drie watertafels georganiseerd voor maatschappelijke partners om inbreng en agendapunten voor de verschillende gebiedsprocessen te inventariseren. In 2014 heeft de Klankbordgroep advies uitgebracht over de Adviesnota Schoon Water.

Vanaf 6 januari 2015 zullen de plannen ter inzage liggen en is hierop inspraak mogelijk. Dat geldt in elk geval voor het KRW-onderdeel van de regionale plannen, in een aantal gevallen zullen de overige delen van de waterplannen later ter inzage komen.

De waterpartners in Rijn-West streven nadrukkelijk naar actieve betrokkenheid van maatschappelijke partners zoals agrariërs, terreinbeheerders, natuurbeschermers en bedrijven. Een succesvol voorbeeld daarvan is het nutriëntenprogramma van Rijn-West, waarin is samengewerkt met vertegenwoordigers van de agrarische sector, wat heeft geleid tot een gezamenlijke aanpak. Wij zoeken ook in de periode 2016-2021 nadrukkelijk verdere samenwerking. Maatschappelijke initiatieven om waterkwaliteit te verbeteren zullen wij ruimte geven en waar relevant ook ondersteunen. Dat geldt ook voor acties om publieksaandacht te genereren voor waterkwaliteit. In verschillende fora, zowel nationaal als internationaal, is de noodzaak om te werken aan een groter waterbewustzijn benadrukt. Wij willen ook stadsbewoners intensiever betrekken bij het op orde krijgen en houden van de waterkwaliteit. Stedelijk water is immers, mede met het oog op klimaatverandering, een onderwerp dat meer aandacht verdient.

De belangrijkste communicatie-activiteiten vanuit het RBO Rijn-West zijn:

- de voortgangsrapportage "Schoon water in Beeld" die jaarlijks wordt uitgebracht, zowel in gedrukte vorm als digitaal;
- de website van Rijn-West (het regionale deel van de website van de Helpdesk Water, te bereiken via <http://www.rijnwest.nl>);
- het jaarlijkse veldbezoek van RBO en Klankbordgroep Rijn-West aan projecten waar de uitvoering van KRW-maatregelen in het veld zichtbaar is.

In 2013 heeft het RBO een aangepaste versie van de kernboodschap uitgebracht ("KRW staat voor waterkwaliteit"). Begin 2014 is in opdracht van de gezamenlijke RAO-voorzitters het essay "De Blauwe Economie" uitgebracht, dat een economische perspectief op schoon water schetst en dat verspreid is onder de Rijn-West partners. Verder is in 2013 een flyer over de relatie tussen KRW en de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM) uitgebracht, in 2014 volgt een flyer over afwenteling. Alle documenten zijn beschikbaar via <http://www.rijnwest.nl>. Al deze communicatie moet ook leiden tot een toename van het waterbewustzijn van de burgers.

Investeren in schoon water rendeert

Nu we, op twee-derde van de uitvoeringsperiode van het eerste Stroomgebiedbeheerplan (SGBP-1), de balans opmaken dan kunnen we constateren dat er veel is gebeurd. Er is hard gewerkt aan de uitvoering van de afgesproken maatregelen, zoals de aanleg van natuurvriendelijke oevers en uitvoering van integrale herstelplannen (zie paragraaf 2.2). Er is ook hard gewerkt aan een aantal onderwerpen zoals nutriënten en stroomgebieds-afstemming en met resultaat.

Maar niet alles is rooskleurig. De crisis heeft ons genoopt de uitvoering van een aantal maatregelen uit te stellen of te faseren over een langere periode. Als maatregelen zijn uitgevoerd blijkt vaak dat de toestand daarop langzamer vooruitgaat dan we zouden willen. Ook zijn er nieuwe probleemstoffen in het oppervlaktewater en het grondwater ontdekt, wat ons voor nieuwe uitdagingen stelt.

2.1 Terugblikken en vooruitkijken

We constateren dat het maatschappelijk belang van schoon water duidelijker op de agenda is gekomen. We zien dat er stappen in de goede richting zijn gezet, maar dat we er nog niet zijn. We hebben nieuwe inzichten gekregen in de effecten van verschillende maatregelen én in de kosteneffectiviteit. Samen stellen we vast dat samenwerken tot resultaat leidt. En we zien dat gebiedsgericht maatwerk nodig is, maar dat we niet mogen vergeten over de grenzen te kijken.

1. Maatschappelijk belang van schoon water duidelijker op de agenda

Schoon water is een belangrijke grondstof voor landbouw, visserij, drinkwater en industrie. Daarnaast is water drager voor de natuur en een economische drager voor de recreatiesector. Een omgeving waar mensen zich thuis voelen is maatschappelijk en economisch een niet te onderschatten factor. De kwaliteit van grond- en oppervlaktewater is een onmisbare drager voor gebiedskwaliteit.

De directe gebruikswaarde van schoon water voor onze economie is groot. Een zesde deel van de totale Nederlandse economie is water gerelateerd. Het betreft voor driekwart bedrijven die afhankelijk zijn van water voor product of proces en voor een kwart bedrijven die in, op of aan het water functioneren (Blueconomy, 2013).

2. Er zijn veel stappen gezet, maar we zijn er nog niet

De waterkwaliteit is al veel beter dan enkele decennia geleden en voldoet inmiddels voor de meeste gebruiksfuncties (PBL, 2012). Dat geldt echter niet voor ecologie. Een overmaat aan stikstof, fosfaat en andere vervuulende stoffen zorgt ervoor dat we op veel plaatsen niet de kwaliteit halen die we willen. Daarnaast zijn de inrichting van oppervlaktewaterlichamen en de beperkte mogelijkheden voor vismigratie de belangrijkste redenen voor het achterblijven van de ecologische kwaliteit (PBL, 2012). Er zijn veel goede maatregelen genomen, maar op verschillende punten is nog een verbeterslag nodig, onder andere bij beheer en inrichting van sloten en kanalen. Voor een goede kwaliteit van oppervlaktewater en grondwater ten behoeve van de winning van drinkwater is blijvend aandacht en inspanning nodig. Daarbij geldt ook de voorwaarde dat er geen achteruitgang van kwaliteit mag plaatsvinden. En we komen voor nieuwe uitdagingen te staan, bijvoorbeeld als gevolg van de klimaatverandering en nieuwe schadelijke stoffen zoals microplastics en medicijnresten.

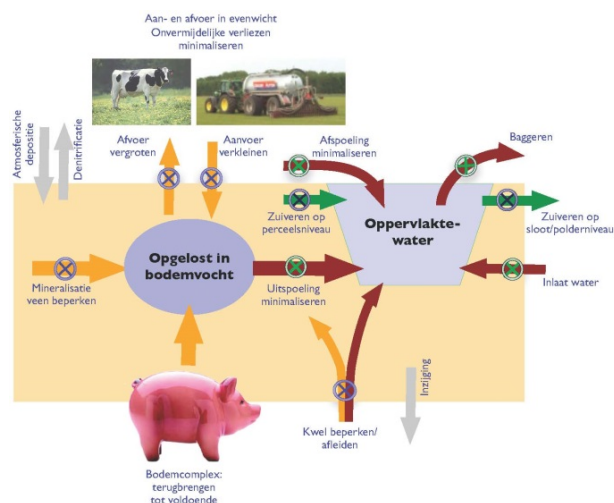
Nutriëntenprogramma Rijn-West

In het nutriëntenprogramma van Rijn-West is intensief samengewerkt tussen het Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO) Rijn-West, de betrokken partijen in de agrarische sector (LTO, KAVB, agrarische natuurverenigingen) en onderzoeksinstituten. Aanleiding voor het project was de constatering dat in veel oppervlaktewaterlichamen sprake blijft van een doelgat voor nutriënten (stikstof en fosfor), ook na uitvoering van de maatregelen uit het SGBP. De oorzaken zijn gelegen in de emissies uit de landbouw en het complexe bodem-watersysteem in Rijn-West. Het programma heeft geresulteerd in een eindadvies 'Nutriëntenmaatwerk in de polder'. Voor de deelgebieden veenweiden, diepe polders en bollengebied is een regionale aanpak uitgewerkt die bestaat uit:

- (1) scherper in beeld brengen van de nutriëntenopgave,
- (2) opstellen van een overzicht van kansrijke maatregelen en
- (3) doen van aanbevelingen over instrumenten om brede implementatie van de maatregelen te stimuleren.

Voorbeelden van kansrijke maatregelen voor veenweiden zijn kringloop-landbouw, precisie-bemesting en verminderen van erfafspoeling. Voorbeelden voor diepe polders zijn duurzaam bodembeheer, ondiepe irrigatie en peilgestuurde drainage. Voorbeelden voor het bollengebied zijn composteren van eigen organische meststoffen, vaker slootschonen en baggeren en ontwikkelen en gebruik van mineralenarme, organische mest.

In 2013 zijn diverse bestuurlijke overeenkomsten gesloten om te komen tot uitvoering van het nutriëntenadvies.

3. Er is meer inzicht in de effecten van maatregelen

In de afgelopen periode is het inzicht in de effecten van maatregelen sterk toegenomen. We weten door het Nutriëntenprogramma Rijn-West beter welke maatregelen om het nutriëntenprobleem aan te pakken kansrijk en effectief zijn. Daarnaast hebben diverse projecten die zijn uitgevoerd in het kader van het Innovatieprogramma KRW en het Kennisprogramma Watermozaiek veel nieuwe inzichten opgeleverd. Bijvoorbeeld het Volg- en Stuursysteem, dat de belangrijkste stuurvariabelen in een watersysteem slim combineert, maakt het mogelijk om gericht en efficiënter maatregelen te nemen.

Om te weten welke maatregelen nodig zijn voor een betere waterkwaliteit is inzicht in bronnen, vrachten en effecten van nutriënten en andere stoffen onontbeerlijk. Dit inzicht hebben we voor ons gebied vergroot door uitvoering van de Pilot Stroomgebiedsafstemming Rijn-West.

Pilot Stroomgebiedsafstemming Rijn-West

Afwenteling van probleemstoffen vindt plaats op diverse niveaus:

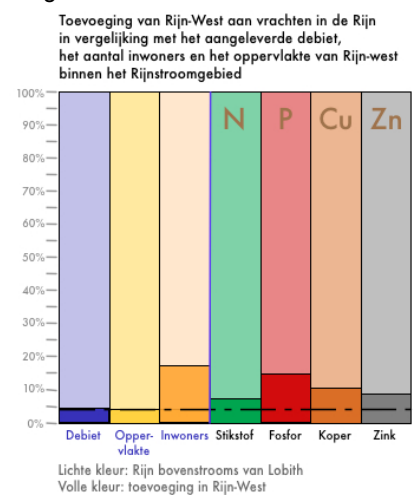
- vanuit het buitenland én uit Rijn-West naar de Noordzee en andere benedenstroomse rijkswateren,
- binnen Rijn-West,
- van regionale naar rijkswateren,
- tussen regionale wateren onderling,
- naar beschermde gebieden,
- naar grondwater.

Fytoplankton en de probleemstoffen N, P, Cu, Zn en PAK vormen een knelpunt voor het halen van de KRW- en KRM-doelen in de Noordzee. In de kustzone nemen weliswaar de omvang en intensiteit van eutrofiëringseffecten af (in termen van chlorofyl-a en plaagalg *Phaeocystis*), maar worden de grenswaarden voor deze indicatoren overschreden. Bovendien zijn de nutriëntenconcentraties nog steeds te hoog en is de situatie nog steeds niet stabiel.

Meer dan 70% van stikstof (N) en fosfor (P) die uit Nederlandse rivier- en kanaalmondingen in de Noordzee terechtkomen is afkomstig uit Rijn en Noordzeekanaal. Het grootste deel van N en P is bovenstrooms al aanwezig, maar Rijn-West is niettemin verantwoordelijk voor 7% van de vracht aan stikstof (N) en liefst 15% van de vracht fosfor (P). Dat is meer dan het relatieve grondoppervlak van Rijn-West (zie de figuur hiernaast). Van de emissies is 60% afkomstig uit de landbouw. Een belangrijk deel daarvan (50-80%) is beïnvloedbaar met landbouwmaatregelen. Hieruit blijkt dat Rijn-West, relatief veel vervuiling toevoegt aan de Rijn en kan worden beschouwd als een 'netto vervuiler'.

N, P, Cu en Zn zijn ook probleemstoffen in regionale wateren. Wat deze stoffen betreft zijn de waterschappen en Rijkswaterstaat partners met dezelfde problematiek.

Er is meer zicht gekomen op uitwisselingspunten en vrachten, maar dit beeld is nog niet geheel compleet.

4. Samenwerken biedt meerwaarde

Door samenwerking wordt meer bereikt dan door een afzonderlijke aanpak. Dat heeft de ervaring in Rijn-West de afgelopen jaren ook aangetoond, bijvoorbeeld door gezamenlijke monitoringinspanningen (goed voor kosteneffectiviteit en kennisuitwisseling) en bij de nutriëntenaanpak (zie hierboven). Ook door de succesvolle samenwerking met de Klankbordgroep Rijn-West hebben we heldere en breed gedragen adviezen van maatschappelijke organisaties meegekregen. Op die ervaringen zullen we bij het opstellen van de nieuwe generatie plannen voortbouwen. Samenwerking zoeken we ook met andere (deel)stroomgebieden in Nederland en met de bovenstroomse buurlanden. Transparantie en zichtbaarheid van proces én van resultaten zijn daarbij sleutelfactoren.

5. Gebiedsgericht maatwerk leidt tot resultaat

Gebiedsgericht maatwerk vindt met name plaats in gebiedsprocessen. Het doel is om iedereen die dat wil op het voor haar logische moment en schaalniveau te betrekken bij het bereiken van de gewenste gebiedskwaliteit, bijvoorbeeld door in te spelen op lopende processen. Door deze aanpak ontstaan er regionale verschillen in werkproces en type maatregelen.

De resultaten van de gebieds-processen vormen de basis voor de waterplannen. Daarmee zorgen we voor een gezonde, productieve en aangename omgeving waar bewoners en bezoekers zich thuis voelen. De uitdaging is om in een tijd waarin nieuwe opgaven op ons af

komt en tegelijk de middelen beperkt zijn, de kansen te benutten om water verder te laten bijdragen aan die gewenste gebiedskwaliteit. Verder willen we, naast de samenwerking binnen Rijn-West ook investeren in samenwerking met andere (deel)stroomgebieden in Nederland en met onze buurlanden.

Schoon water is in ieders belang!

Resumerend kunnen we constateren dat schoon water voor iedereen belangrijk is en dat we door samenwerking met elkaar en het betrekken van anderen in ons gebied veel kunnen bereiken. Verder stellen we vast dat het inzicht in de werking van onze watersystemen, in de belangrijke rol die nutriënten daarin spelen en in de kosteneffectiviteit van maatregelen de afgelopen planperiode aanmerkelijk is toegenomen.

Het is nu zaak om door te pakken en de toestand van onze waterlichamen verder te verbeteren. Onze ambitie is daarbij om in SGBP-2 te doen wat financieel en maatschappelijk mogelijk is. Daarbij geven we een realistisch en transparant beeld van wat naar verwachting in 2021 en eventueel later kan worden bereikt.

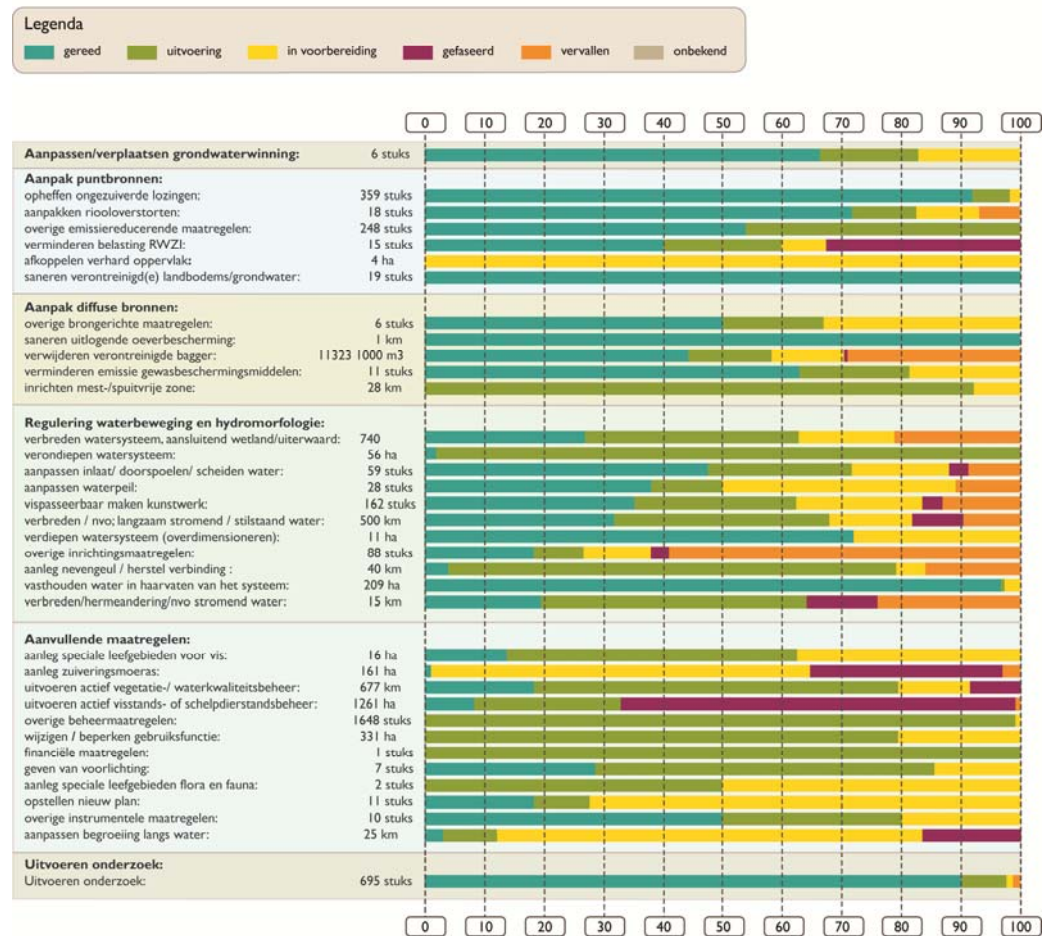
2.2 Voortgang maatregelen waterbeheerders

Met de maatregelen uit SGBP-1 is goede vooruitgang geboekt. Ondanks de crisis, die ervoor heeft gezorgd dat de afgelopen jaren aanmerkelijk minder geld voor waterkwaliteitsmaatregelen beschikbaar was dan voorafgaand aan de eerste planperiode geraamd, zal verreweg het grootste gedeelte van de maatregelen voor december 2015 (het einde van de planperiode van SGBP-1) zijn afgerond. Een kleiner deel van de geplande maatregelen is uitgesteld naar de tweede planperiode.

Figuur 1 laat de stand van zaken zien bij de uitvoering van de verschillende maatregelcategorieën.

Stand van zaken uitvoering maatregelen Rijn-West per 2014 (percentages)

Figuur 1: Stand van zaken m.b.t uitvoering van maatregelen uit SGBP-1 per 1-1-2014

Toelichting

De uitvoering van de maatregelen uit het SGBP-1 verloopt goed. Bijna de helft van de maatregelen was op 1-1-2014 gereed, een kleine 20% was op dat moment in uitvoering. De uitvoering verloopt grotendeels volgens plan, waarbij moet worden aangetekend dat in 2010-2011 een aantal maatregelen is verschoven naar volgende perioden. Dit was met name het gevolg van bezuinigingen op het rijksbudget en de herziening van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en het Investeringsprogramma Landelijk Gebied (ILG). Ook waterbeheerders hebben enkele maatregelen gefaseerd.

De onderzoeksmaatregelen zijn vrijwel allemaal uitgevoerd, evenals het opheffen van ongezuiverde lozingen, het opstellen van gebiedsdossiers, vasthouden van water in de haarvaten en beheermaatregelen. Ook de uitvoering van het baggerprogramma is ver gevorderd. Maatregelen waarvan de uitvoering achterblijft zijn aanpassen van het waterpeil, de aanleg van een zuiveringsmoeras, aanleg leefgebieden voor vis en aanpassen begroeiing langs water.

Bij de aanleg van natuurvriendelijke oevers en andere inrichtingsmaatregelen heeft het tijd gevraagd voordat de uitvoering op gang is gekomen. Dat werd ook verwacht, realisatie werd al grotendeels voorzien in de jaren 2013-15. De uitvoering is nu goed op gang, al bleek deze in veel gevallen nog iets meer inspanning en tijd te vragen dan al voorzien. Dat leidt bij de plannen voor SGBP-2 tot opnieuw kritisch bezien van de haalbaarheid en kosteneffectiviteit van

natuurvriendelijke oevers, mede op basis van ecologische sleutelfactoren en een duidelijke prioriteitsstelling.

De aanleg van vispassages en andere maatregelen om vispasseerbaarheid te vergroten verloopt voorspoedig. In een aantal gebieden is meer aangelegd dat voorzien voor de eerste periode. Dat neemt niet weg dat er voor de komende periodes op nog een aanzienlijke inspanning nodig is om vismigratie op het gehele traject op orde te krijgen (zie ook paragraaf 4.4).

De gebiedsdossiers voor de drinkwaterwinningen zijn afgerond. In een aantal gevallen bleek er geen aanleiding voor maatregelen, wel is er vaak gerichte monitoring gewenst. In veel gevallen zijn wel maatregelen geformuleerd, maar moeten deze nog worden uitgewerkt en moet nog worden vastgesteld wie (financieel) verantwoordelijk is voor uitvoering en wanneer de maatregelen moeten worden uitgevoerd. Op dit moment wordt gewerkt aan uitvoerings- of maatregelenprogramma's. Maatregelen worden in de meeste gevallen opgenomen in SGBP-2.

Het opstellen van beheerplannen voor Natura2000 gebieden vertoont nog steeds een wisselend beeld. Er is wel voortgang, maar in de meeste gevallen wacht uitvoering nog op bestuurlijke overeenstemming.

Voorbeelden van projecten in Rijn-West die sinds 2009 zijn gerealiseerd:

- Herstelplan Reeuwijkse Plassen
- Integrale aanpak Kralingse Plas
- Programma bestrijdingsmiddelengebruik Utrechtse Heuvelrug
- Aanleg kwelgeul Amerongse Bovenpolder
- Vispassage gemaal de Helsdeur
- Met maatwerk naar natuurlijk water (verbetering veenweidesloten)
- Vispassages Caspargouw
- Stimuleringsmaatregelen akkerranden
- Herinrichting Sophiapolder
- "Schoon erf, schone sloot" (terugdringen belasting gewasbeschermingsmiddelen in bollensector)
- Pilot flexibel peilbeheer o.a. in Loosdrechtse Plassen
- Noordwest natuurkern Zuid-Kennemerland
- Natuurvriendelijke oevers Oranjekanaal in glastuinbouwgebied Westland

Meer informatie over de projecten is te vinden in de voorgangsrapportages op www.rijnwest.nl.

Partners in Rijn-West en hun rollen

Het deelstroomgebied Rijn-West omvat de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland en delen van de provincies Utrecht en Gelderland. Het eiland Texel hoort ook bij Rijn-West, de omringende Waddenzee is echter onderdeel van het deelstroomgebied Rijn-Noord. Ook het gebied Alm en Biesbosch in de provincie Noord-Brabant hoort als onderdeel van het beheergebied van Waterschap Rivierenland bij Rijn-West (zie kaart 1). Het eiland Goeree-Overflakkee is onderdeel van het stroomgebied Maas.

Binnen Rijn-West werken waterschappen, Rijkswaterstaat, provincies en gemeenten samen, ieder vanuit hun eigen taak en verantwoordelijkheid. Ook maatschappelijke partners spelen een steeds belangrijker rol bij het werken aan waterkwaliteit.

Rollen van oppervlaktewaterbeheerders: waterschappen (regionale oppervlaktewateren), RWS (rijkswateren inclusief Noordzee):

- Procesmanagers gebiedsgericht maatwerk voor oppervlaktewaterlichamen.
- “Waterautoriteiten” ofwel dé kennisinstututen voor waterbeheer, die alle benodigde watersysteemkennis in het gebiedsgerichte proces inbrengen.
- Draggers van verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van maatregelen, het volgen van de voortgang en het evalueren van het effect van de maatregelen, evenals de ontwikkelingen in hun beheersgebied.
- Regionale waterbeheerders leggen uitvoerbare maatregelen en kosten vast in Waterbeheerplannen voor regionale oppervlaktewaterlichamen die onder hun beheer liggen.
- (Mede)Financiers van (een deel van) de uit te voeren maatregelen.

Rollen van provincies:

- Verantwoordelijke instantie voor de bredere afweging van ruimtelijk relevante belangen zoals wonen, economie, mobiliteit en natuur. Dit werkt door in de KRW via eigen plannen en die van gemeenten en waterschappen als het gaat om grondwater. Bij oppervlaktewater brengt de provincie de resultante van deze afweging in als deelnemer aan het gebiedsproces.
- Verantwoordelijke instantie voor (mede)financiering o.a. via andere beleidsvelden en EU subsidies.
- Verantwoordelijke instantie voor gebiedsgericht maatwerk (gebiedsproces) voor grondwaterlichamen.
- Besluitvormer en verantwoordelijk voor doelen, maatregelen, monitoring en financiering in grondwaterplannen.
- Besluitvormer voor (ecologische) waterkwaliteitsdoelen en begrenzingen bij oppervlaktewater.
- Toezichthouder richting waterschappen en gemeenten wat betreft het uitvoeren van vastgelegd beleid en het aandragen van oplossingen bij meningsverschillen.

De rol van de provincie in de uitvoering van de KRW komt voort uit de wettelijke taken. Deze zijn vastgelegd in de Waterschapwet (toezicht op organisatie, financiën en uitvoering door waterschap), Drinkwaterwet (vergunningverlening voor grondwateronttrekking voor drinkwater, industrie en bodemenergiesystemen), Wet milieubeheer (bescherming van grondwater dat gebruikt kan worden als drinkwater en handhaving), Waterwet (regierol in opstelling van kaderplan voor ontwikkeling en bescherming van zwemwater, vaarwegen en normeringen voor grondwater in kader van KRW, inclusief monitoring en bescherming), Wet bodembescherming (bescherming van grondwater dat wordt onttrokken voor productie van drinkwater) en de Habitat en vogelrichtlijn (opstellen van N2000-beheerplannen en (mede)verantwoordelijk voor uitvoering van maatregelen).

Rollen van gemeenten:

- Deelnemers aan gebiedsgericht maatwerk voor oppervlaktewaterlichamen wat betreft inbreng eigen beleid vanuit beleidsterreinen als water, riolering, ruimtelijke ordening, milieu, beheer en inrichting.
- Besluitvormers voor wat betreft het vastleggen van uitvoerbare maatregelen in gemeentelijke plannen, bijvoorbeeld GRP's, bestemmingsplannen, baggerplannen en milieubeleidsplannen.

- Trekkers van gebiedsgericht grondwaterbeheer (een aantal gemeenten).
- Planologisch mogelijk maken van het uitvoeren van maatregelen.
- (Mede)Financiers van (een deel van) de uit te voeren maatregelen.

Rollen van rijksoverheid:

- Eindverantwoordelijk voor het uitvoeren van de KRW richting de EU en het internationaal afstemmen van de uitvoering rondom de KRW met aangrenzende lidstaten.
- Wetgever voor het tijdig beschikbaar stellen van wettelijke, generieke instrumenten, waarbij afstemming met de betrokken beleidsterreinen heeft plaatsgevonden.
- Kadersteller voor het landelijke waterbeheer en aanverwante beleidsterreinen.
- Besluitvormer als het gaat om het vastleggen van haalbare chemische waterkwaliteitsdoelen (o.a. stroomgebied relevante) en generieke maatregelen voor oppervlaktewaterlichamen.
- (Mede)Financier van (een deel van) de uit te voeren maatregelen.
- Ministerie van I&M: coördinatie met landelijk proces KRW/SGBP.
- Ministerie van EZ: gemeenschappelijk landbouwbeleid, nitraatdossier en Natura 2000.
- 'Coördinatiebureau Stroomgebieden Nederland' (CSN, onderdeel van het ministerie van I&M): ondersteuning van rijk en stroomgebiedsdistricten bij de uitvoering.

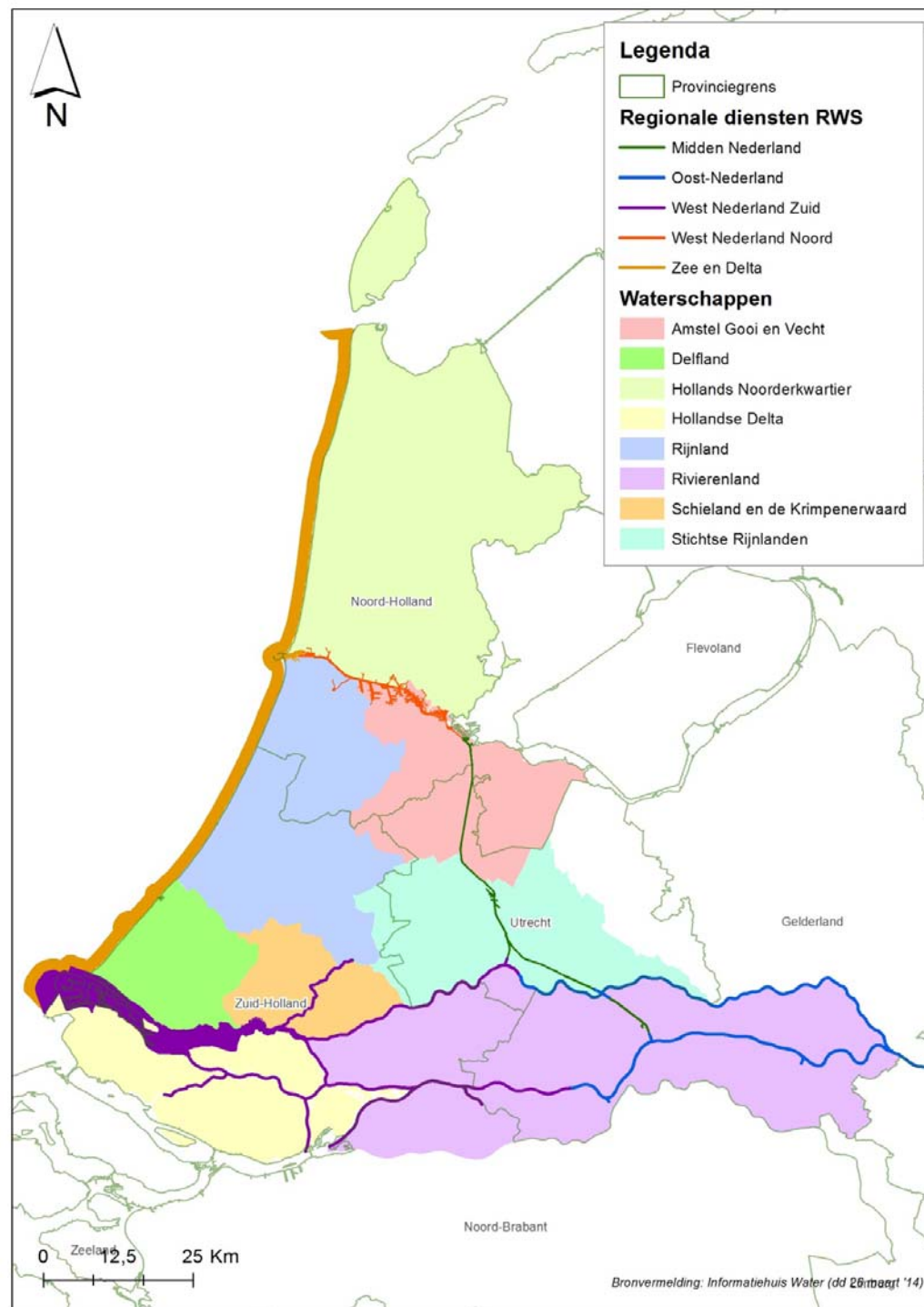
Rollen van maatschappelijke partners:

De Klankbordgroep Rijn-West signaleert en rapporteert maatschappelijke geluiden en is een sparringpartner in het planproces. Dat doet de Klankbordgroep door maatschappelijke partners actief om inbreng te vragen en agendapunten voor de verschillende gebiedsprocessen te inventariseren. De Klankbordgroep heeft een actieve rol gespeeld bij de totstandkoming van de Adviesnota Schoon Water.

Overzicht bestuurlijke indeling

De provinciale gebieden, de beheergebieden van de waterschappen en de door Rijkswaterstaat beheerde oppervlaktewateren staan weergegeven in Kaart 1. Samenwerking vindt plaats op verschillende niveaus: op bestuurlijk niveau (strategisch, tactisch) én op ambtelijk niveau (tactisch, operationeel).

Kaart 1: Bestuurlijke partners Rijn-West

Ambitie en aanpak

De partners in Rijn-West gaan ook in de komende planperiode zinvolle stappen zetten om de toestand van de waterlichamen (verder) te verbeteren. In een tijd van beperkte middelen vraagt dat scherpe en heldere keuzen: er is behoefte aan een aanpak met een duidelijke focus op grond van een gemeenschappelijke ambitie. In dit hoofdstuk geven we de belangrijkste onderdelen weer van onze gemeenschappelijke ambitie. Eerst benoemen we een aantal algemene uitgangspunten voor de keuzes die we voor de komende periode maken. Daarna beschrijven we de belangrijkste onderwerpen die in die periode aan de orde zijn en de manier waarop we daar aan willen werken.

4.1 Slim werken en kansen pakken

Rijn-West kiest voor een ambitieniveau dat past bij het belang van schoon water voor ecologie, economie en maatschappij. Dat niveau is ambitieus, maar tegelijk realistisch en noodzakelijk. We moeten slimme manieren vinden om binnen de randvoorwaarden van geld, capaciteit en draagvlak zoveel mogelijk te realiseren. Dat doen we door slimme combinaties met maatregelen op aanverwant beleid te maken, door een integrale aanpak, door slim te financieren en door kansen te benutten als zij zich voordoen.

De waterkwaliteit is in de laatste jaren mede dankzij de maatregelen uit het eerste SGBP langzaam verbeterd. Deze verbetering zal verder doorzetten omdat de effecten van veel maatregelen pas later zichtbaar worden. De waterkwaliteit zal in de komende planperiode tot 2021 tot 2021 verder verbeteren. Ook het aangevulde en verbeterde maatregelenpakket zal daaraan bijdragen.

Focus op kansrijke of te beschermen gebieden

Bij het maken van keuzen voor het maatregelenpakket 2016-2021 staan effectiviteit, afweging van maatschappelijke belangen en beschikbare middelen voorop. Eén van de keuzen is tussen het realiseren van grote stappen in een beperkt aantal gebieden of kleine stappen in alle waterlichamen. We leggen voor het maatregelenpakket 2016-2021 de prioriteit bij betekenisvolle stappen in een aantal kansrijke of te beschermen gebieden. Nadruk ligt op het inzetten van middelen op de meest kosteneffectieve maatregelen. Het inzicht in de kosteneffectiviteit is in de afgelopen periode duidelijk toegenomen.

Bij de keuzen voor het maatregelenpakket speelt een maatschappelijke afweging nadrukkelijk een rol. In alle gevallen is een transparante afweging vereist, waarbij veel aandacht nodig is voor de motivering van keuzen. Dat is zowel nodig voor draagvlak in het gebied als voor onderbouwing van onze keuzes richting Brussel. Verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving is een rode draad bij de keuzen.

Slimme combinaties

We zoeken nadrukkelijk naar kansrijke combinaties met een win-win uitkomst:

- Door het benutten van mogelijkheden om maatregelen voor waterkwaliteit te koppelen aan maatregelen voor veiligheid en/of zoetwatervoorziening. In een aantal gevallen, vooral in het hoofdwatersysteem, liggen doelen voor waterkwaliteit en veiligheid in elkaars verlengde.
- Door het koppelen aan doelen voor beschermde gebieden (Natura 2000, EHS, zwemwater, drinkwater en schelpdierwater).
- Door actief te zoeken naar mogelijkheden van coproductie met andere overheden of maatschappelijke stakeholders, zoals bij de uitkomsten van het Rijn-West nutriëntenprogramma of afspraken over onderdelen van het Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer (DAW).
- Door actief de relatie met het ruimtelijk ordeningsbeleid en met gemeentelijk beleid te zoeken.
- Door in te zetten op mogelijkheden voor hergebruik en innovatie. Een voorbeeld is het Fosfaat Keten Akkoord. Hergebruik is doorgaans kostenefficiënter dan verwijderen van stoffen uit het oppervlaktewater, als dat überhaupt mogelijk is. Een ander voorbeeld van innovatie is flexibele peilgestuurde drainage.

Om combinatiemogelijkheden optimaal te kunnen benutten hebben we kennis van aanpalende relevante beleidsontwikkelingen. Het betreft onder meer:

- Deltabeslissing Zoetwater; om aan de toenemende vraag naar zoetwater te voldoen is een duurzame langetermijnstrategie nodig die is gericht op aanbod, effectieve benutting en zuinig omgaan met zoetwater. Het Deltaprogramma Zoetwater (dat deel uitmaakt van de Deltabeslissing) bevat een investeringsagenda, een beschrijving van de maatregelen en een innovatieagenda.
- Structuurvisie Ondergrond; om ondergrondse activiteiten zoals CO₂-opslag, warmte-koudeopslag en aardwarmtewinning te ordenen komt in de structuurvisie een analyse van vraag naar ruimte en aanbod, een afwegingskader voor belangen en waar nodig reserveringen voor grondwatervoorraden voor de drinkwatervoorziening.
- Programma Glastuinbouw Waterproof 2013-2016; het Platform Duurzame Glastuinbouw (PDG) heeft een stappenplan met projecten en activiteiten opgesteld dat moet leiden tot het einddoel, de nagenoeg emissieloze kas 2027.
- Gemeenschappelijk Landbouwbeleid: iedere zeven jaar vindt herijking van het landbouwbeleid plaats. Het nieuwe beleid is vastgelegd in het Plattelandsontwikkelingsprogramma 2014-2020 (POP-3) en is vooral gericht op innovatie en verduurzaming van de landbouw.

Integrale aanpak

We streven naar synergie in uitvoering van maatregelen om ook doelen van bijvoorbeeld Natura2000, de Nitraatrichtlijn, de Zwemwaterrichtlijn, de Drinkwaterrichtlijn en de Grondwaterrichtlijn te realiseren. We gebruiken deze planperiode tot 2015 om de integratie van Europese (communautaire) waterwetgeving een stap verder te brengen. Hier hoort zeker ook verdere afstemming bij met de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM) die op basis van OSPAR instrumentarium zoveel mogelijk zal worden ingevuld voor nutriënten/eutrofiëring en milieugevaarlijke stoffen. Ook in de waterketen, stedelijk waterbeheer, GGOR, (water)bodem en WB21, streven wij naar intensievere samenwerking tussen partijen in Rijn-West.

Inrichtingsprojecten combineren met andere programma's

Voor het oppervlaktewater is met de invoering van de KRW in de eerste planperiode het zwaartepunt op inrichtingsmaatregelen komen te liggen. Inmiddels is duidelijk geworden dat procedures (bijvoorbeeld voor grondverwerving) en de beperkte beschikbaarheid van financiële middelen de uitvoering kunnen belemmeren.

Voor inrichtingsprojecten is onze ambitie om kansen te pakken, onder meer door het benutten van synergie met andere programma's en partners: we willen werk met werk maken. Daarmee worden investeringen rendabel en kunnen beperkt beschikbare financiële middelen optimaal worden gebruikt.

Inrichtingsmaatregelen die naast de KRW-doelen ook andere doelen dienen worden met prioriteit uitgevoerd. Voorbeelden zijn aanleg van natuurvriendelijke oevers (waarmee ook extra berging kan worden gecreëerd), verdrogingsbestrijding in Natura 2000 gebieden en aanleg van vispassages bij gemaalrenovatie.

Slim financieren

Win-win situaties zijn ook te bereiken door slim financieren. Door financieringsbronnen voor bijvoorbeeld KRW-maatregelen en Deltaprogramma te koppelen ontstaan er mogelijkheden voor betere samenhang tussen diverse doelen en tussen stroomgebieden, zowel nationaal als internationaal. We zetten ook in op beter benutten van EU-fondsen en op innovatie, onder andere via de topsectoren Water en Agri&Food en maken gebruik van GLB/POP3-gelden en eventuele andere Europese subsidies.

4.2 Nutriëntenaanpak

Nutriënten spelen een sleutelrol in de ecologie van het water. Dat geldt voor stikstof én fosfor. Ze sturen, vooral in meren en plassen, de algenconcentraties en zijn daarmee cruciaal voor de helderheid van het water. Helder water is een belangrijke randvoorwaarde voor een gezonde ontwikkeling van planten, macrofauna en vissen. In sloten en weteringen spelen nutriënten een rol bij het evenwicht tussen ondergedoken waterplanten en kroos. Overmaat aan nutriënten schaadt: deze kan immers leiden tot dichte kroosdekken en drijfslagen van blauwalgen in zoete wateren en schuimvormende algen in de Noordzee. Hierdoor kan zuurstofgebrek ontstaan en wordt de soortenrijkdom van planten en macrofauna verstoord. Klimaatverandering kan deze problematiek nog versterken, zodat de urgentie van maatregelen op dit gebied toeneemt.

‘Nee, tenzij’

In de huidige situatie voldoet de ecologie op veel plaatsen niet aan de gewenste toestand door een overmaat aan nutriënten. Belangrijke redenen hiervoor zijn de emissies uit de landbouw en het complexe bodem-watersysteem in Rijn-West. Via uit- en afspoeling is sprake van een flinke belasting van oppervlakte- en grondwater met nutriënten. Het generieke mestbeleid is erop gericht om deze emissie terug te dringen. Dit beleid heeft echter nog maar beperkt geleid tot verbetering van de waterkwaliteit. Rijn-West is van mening dat ook regionaal beleid nodig is, niet als vervanging van generiek beleid maar als aanvulling daarop.

In de eerste SGBP-planperiode hanteerde Rijn-West daarom het principe van “nee, tenzij”: we halen de goede ecologische toestand niet, tenzij:

- het rijk de juiste generieke maatregelen neemt om nutriëntenemissies naar water afdoende te verlagen.
- we zorgen voor aanvullend regionaal nutriëntenbeleid.

Generiek beleid. Voor de komende planperiode heeft Staatssecretaris van Economische Zaken in het kader van het Vijfde Actieprogramma Nitraatrichtlijn een verscherping van het mestbeleid aangekondigd. Dat is behalve voor verbetering van oppervlakte- en grondwaterkwaliteit ook nodig om in aanmerking te blijven komen voor derogatie in het kader van de Nitraatrichtlijn in de periode 2014-2017. Als alles volgens plan verloopt, leiden deze plannen tot een afname van het nationale mestaanbod voor gebruik op landbouwgrond met 20%. Het is nog niet duidelijk in welke mate en hoe snel dat leidt tot verbetering van de waterkwaliteit. Wij verwachten in elk geval van het Rijk dat het alles op alles zet om deze doelen ook te halen.

Regionaal beleid. Daarnaast zal regionaal beleid een aanvullende rol moeten spelen. Wij zien de samenwerking met en de inzet van gebiedscollectieven nadrukkelijk als kans. Voor een effectieve aanpak van nutriëntenemissies verwachten wij een intensieve inzet van overheden én de landbouwsector. Daarover zijn in het kader van het Nutriëntenadvies Rijn-West en DAW afspraken gemaakt, onder andere het Besluit tot samenwerken van juni 2013 en de bestuurlijke overeenkomsten voor het veenweide- en bollengebied. Overheden en agrarische sector werken samen aan de reductie van emissies, waarbij als uitgangspunt geldt dat er een balans mogelijk is tussen een goede rentabiliteit van de agrarische bedrijfsvoering en een goede waterkwaliteit. Er zijn voor de komende planperiode in Rijn-West veel kansrijke maatregelen geformuleerd die de emissie van nutriënten vanuit de landbouw en het bodem-watersysteem kunnen reduceren. Wij verwachten daarbij dat er voldoende middelen (POP3) beschikbaar komen om het regionale beleid handen en voeten te geven.

Conclusie: voorlopig nog nee, tenzij. De partijen in Rijn-West zijn positief over het voornemen om de emissies van nutriënten op diverse fronten aan te pakken. De effectiviteit van deze aanpak moet echter nog in de praktijk worden bewezen. Op dit moment is geen zekerheid over de te behalen resultaten, onder andere omdat de verschillende instrumenten (Groenblauwe Diensten, POP3) nog volop in ontwikkeling zijn. De grondhouding van Rijn-West is daarom op dit moment: NEE, TENZIJ. Dat betekent dat Rijn-West er vooralsnog vanuit gaat dat de vastgestelde doelen

(nog) niet haalbaar zijn, TENZIJ het mestbeleid voldoende effectief is, TENZIJ voldoende maatregelen die zijn geformuleerd vanuit DAW en Nutriëntenadvies Rijn-West worden genomen en TENZIJ er voldoende middelen via POP-3 beschikbaar worden gesteld.

Als gedurende de planperiode blijkt dat de maatregelen effectief zijn en daadwerkelijk leiden tot afdoende reductie van emissies en daardoor tot realisatie van daarmee samenhangende doelen, dan is er in Rijn-West de bereidheid om de grondhouding wijzigen in 'JA, MITS': de vastgestelde doelen zijn haalbaar, MITS het mestbeleid voldoende effectief is, MITS voldoende maatregelen die zijn geformuleerd vanuit DAW en Nutriëntenadvies Rijn-West worden genomen en MITS er voldoende middelen via POP-3 beschikbaar worden gesteld.

Inzetten op Nutriëntenprogramma Rijn-West en stoffenbeleid

In de vorige planperiode hebben we met de sector de kansrijke maatregelen op een rij gezet (zie paragraaf 3.2). In de komende periode (SGBP-2) maken we echt werk van nutriëntenaanpak en aanpak van bestrijdingsmiddelen. Veel oppervlaktewateren zijn te voedselrijk; werkelijke verbetering van de waterkwaliteit in die wateren is alleen mogelijk als de belasting met nutriënten wordt aangepakt. Deze uitdaging zowel bij de overheden als bij de landbouwsector. Waar bij SGBP-1 nog vaak is gekozen voor nader onderzoek hebben we nu voldoende kennis om daadwerkelijk maatregelen te nemen. Veel kennis is verzameld met het Nutriëntenprogramma Rijn-West. Het nutriëntenprogramma in Rijn-West komt nu in de uitvoeringsfase en daarnaast zetten we in op stoffenbeleid en op mede uitvoeren van andere onderdelen van het Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer (DAW) geïnitieerd door de sector. Voor grondwater gaat het om het gericht aanpakken van diffuse bronnen (o.a. nutriënten en bestrijdingsmiddelen) en van puntbronnen.

Het advies "Nutriëntenmaatwerk in de polder" biedt een aanpak voor een effectief regionaal nutriëntenbeleid in het KRW-stroomgebied Rijn-West voor de deelgebieden bollen, veenweiden en diepe polders. De aanpak bestaat uit een stappenplan om de nutriëntenopgave scherper in beeld te brengen, een overzicht van kansrijke maatregelen en aanbevelingen over instrumenten om de maatregelen breed te implementeren. De glastuinbouw kent een apart traject via het Platform duurzame Glastuinbouw.

De nutriëntenopgave scherper in beeld

Gewerkt is aan vergroting van het inzicht in:

- de natuurlijke achtergrondbelasting (te verdisconteren in de normstelling);
- historische bemesting (argumentatie voor uitstel van doelbereik);
- afwenteling naar de Noordzee (onwenselijk).

Helder is geworden waar de inzet het meest lonend is en wat de opgave is.

Kansrijke maatregelen

Voor zowel het veenweidegebied, het bollengebied als de diepe polders zijn kansrijke maatregelen in beeld gebracht, waarbij kansrijk is gedefinieerd als "effectief, met draagvlak en breed toepasbaar". Daarbij is breder gekeken dan alleen naar het agrarische bedrijf, het gaat ook om bron- en effectgerichte maatregelen in het watersysteem. Per deelgebied is een top-tien van maatregelen opgesteld. Voorbeelden zijn: kringlooplandbouw, precisiebemesting, vergroten mestopslag, kwaliteitsbaggeren, aanbrengen van fosfaatbindend materiaal rondom drainbuizen en sturen op inlaat gebiedsvreemd water. Maatregelen zijn vastgelegd in zelfstandig leesbare deelrapporten voor de drie gebieden en in factsheets.

Instrumenten voor brede toepassing

Er gebeurt al veel: bijna alle genoemde kansrijke maatregelen worden al ergens toegepast of geadresseerd. Om te zorgen voor een brede toepassing van de maatregelen zijn deze zoveel mogelijk gekoppeld aan instrumenten om ze te implementeren. Er zijn vier categorieën instrumenten:

- kennisoverdracht en voorlichting aan agrariërs;
- inrichting en beheer van het watersysteem;

- financiële prikkels en mestbeleid;
- onderzoek, innovatie en pilots.

Het advies doet ook aanbevelingen over wie de lead heeft bij de implementatie van de verschillende maatregelen.

Speciale aandacht is besteed aan de financiële prikkels in het kader van de herziening van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, waarbij de inzet is om landbouwsubsidies te koppelen aan het realiseren van maatschappelijke meerwaarde t.b.v. water, bodem, klimaat en biodiversiteit. De inzet is te bewerkstelligen dat het regionale nutriëntenbeleid zoveel mogelijk ondersteuning krijgt vanuit het nationale beleid.

Aanknopingspunten voor andere gebieden

De aanpak van de nutriëntenproblemen in de glastuinbouw kent een apart traject via het Platform Duurzame Glastuinbouw. Daarom gaat het advies hier niet specifiek op in. Wel kunnen sommige instrumenten de uitvoeringsagenda van het Platform versnellen. Ook voor andere gebieden binnen en buiten Rijn-West biedt “Nutriëntenmaatwerk in de polder” zinvolle aanknopingspunten. In totaal bevat het advies 35 aanbevelingen om de regionale aanpak van de nutriëntenproblematiek vorm te geven.

4.3 Stroomgebiedsafstemming

Voorkomen van afwenteling

Water stroomt en houdt zich niet aan grenzen van landen, provincies en evenmin aan beheergebieden van waterschappen. Dat geldt ook voor stoffen die invloed hebben op de waterkwaliteit in een gebied. Afstemmen van plannen en maatregelen tussen de verschillende waterbeheerders en stroomgebieden is dus noodzakelijk. Bij de vaststellen van doelen en het formuleren van maatregelen houden wij rekening met het waar mogelijk voorkomen van afwenteling naar de Noordzee.

Maatregelen zijn meestal in eerste instantie gericht op het halen van de KRW-doelen voor het betreffende waterlichaam. Daarnaast hebben we aandacht voor het halen van doelen voor benedenstrooms gelegen wateren en – indien relevant - doelen voor grondwater.

In de kustwaterlichamen zelf zijn geen maatregelen te treffen tegen verontreiniging die afkomstig is van bovenstroomse bronnen: signaleren van de problemen richting bovenstroomse partners is daarom de enige en belangrijke optie.

De KRW-kustwaterlichamen liggen tevens in het werkingsgebied van de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM) en vervullen daardoor ook een belangrijke signaleringsfunctie vanuit de KRM richting de KRW.

Voor het behalen van de KRW- en KRM-doelen op de Noordzee vormen fytoplankton en de probleemstoffen stikstof, fosfaat, koper en zink frequent een knelpunt. In de kustzone nemen weliswaar de omvang en intensiteit van eutrofiëringseffecten af (in termen van chlorofyl-a en plaagalg Phaeocystis), maar worden de “thresholds” (grenswaarden) voor deze indicatoren overschreden. Bovendien zijn de nutriëntenconcentraties nog steeds te hoog en is de situatie nog steeds niet stabiel. Omdat in de kustwateren zelf geen maatregelen zijn te treffen kunnen de problemen alleen worden opgelost als bovenstrooms maatregelen worden genomen.

Omdat het aandeel van Rijnwater in de kustzone substantieel is (15% tot 20%), draagt de aanvoer van Rijnwater ook substantieel bij aan de belasting van de Noordzee-kustzone. De bijdrage vanuit Rijn-West is relatief (ten opzichte van het internationale Rijnstroomgebied) beperkt. Maar in verhouding tot het Rijn-West oppervlak binnen het Rijnstroomgebied levert Rijn-West een relatief hoge bijdrage aan vrachten van stikstof, fosfaat, koper en zink. Soms zijn koper en zink (als gevolg van de beoordelingsmethodiek waarbij biologische beschikbaarheid maatgevend is) in de binnenwateren niet normoverschrijdend aanwezig, terwijl deze stoffen in de Noordzee wel biologisch beschikbaar komen en voor problemen kunnen zorgen.

De grootste bron van stikstof en fosfaat is uit- en afspoeling in het landelijk gebied (ongeveer 60% voor stikstof en fosfaat), gevolgd door RWZI's en ongezuiverde lozingen. Volgens een globale inschatting is 50% tot 80% van de uit- en afspoeling landelijk gebied (landbouw) beïnvloedbaar. Voor koper zijn RWZI's en ongezuiverde lozingen (totaal 43%), uit- en afspoeling landelijk gebied (26%), en verkeer en vervoer (22%) belangrijke bronnen. Voor zink zijn uit- en afspoeling landelijk gebied (40%), RWZI's en ongezuiverde lozingen (totaal 39%) en verkeer en vervoer (14%) grote bronnen.

Naast afwenteling naar de Noordzee vindt afwenteling plaats tussen waterschappen en vanuit Rijkswateren naar beheergebieden van waterschappen. Het betreft de probleemstoffen stikstof (N), fosfaat (P), Koper (Cu) en Zink (Zn) en stoffen en parameters die niet behoren tot de categorie probleemstoffen maar die er mogelijk toe bijdragen dat chemische en ecologische doelen niet worden gehaald.

Afwenteling richting beschermde gebieden is ook een punt van aandacht. Het betreft met name afwenteling van nutriënten vanuit brongebieden naar beschermde gebieden. Waterbeheerders zijn ervoor verantwoordelijk om beschermde gebieden in te passen in hun waterbeheerplannen en stroomgebiedbeheerplannen. Om het inpassen van beschermde gebieden een impuls te geven hebben de partners in Rijn-West het project 'Afwenteling naar beschermde gebieden' opgestart.

4.4 Aanpak van knelpunten voor vismigratie

De aanwezigheid van trekvissen is een belangrijke indicator voor het optimaal ecologisch functioneren van het watersysteem. Meer open verbindingen zorgen voor een betere toegankelijkheid, voldoende genetische uitwisseling en een goede bereikbaarheid van leef- en paaigebieden voor alle vissen. De visstand als geheel zal daardoor verbeteren. Maar er profiteren ook andere dieren van, bijvoorbeeld watervogels en amfibieën. Behalve voor de natuur is vismigratie ook van groot economisch en recreatief belang, zoals voor de beroeps- en sportvisserij.

Het deelstroomgebied Rijn-West is de toegangspoort voor trekvissen voor het hele Rijnstroomgebied. Maar regionale en lokale mogelijkheden voor trekvissen zijn evenzeer van belang voor een gezond watersysteem. Daarom is verbeteren van de mogelijkheden voor vismigratie één van de prioriteiten in Rijn-West. Hierbij maken we onderscheid tussen verschillende groepen trekvissen. Sommige soorten trekken vanuit zee, via de grote rivieren naar Duitsland of Zwitserland. Voor die soorten is Nederland een doorganggebied. Wanneer de grote rivieren goed bereikbaar en passeerbaar zijn, wordt aan de eisen van deze soorten voldaan. Andere soorten migreren over kleinere afstanden, en trekken juist vanuit de grote rivieren naar de regionale wateren helemaal tot in de haarvaten van het lokale systeem (beekjes en sloten). Voor deze soorten zijn juist maatregelen nodig die de grote rivieren verbinden met de lokale wateren. Bij het verbeteren van de mogelijkheden voor vismigratie gaan we meer kijken naar soorten en de bijbehorende routes en minder naar losse knelpunten.

In Rijn-West werken we vanuit een Visie Vismigratie met als uitgangspunten:

1. Sleutelrol Rijn-West als toegangspoort
Als toegangspoort van de zee naar het deltagebied vervult Rijn-West een sleutelrol bij het bevorderen van vismigratie in het hele stroomgebied. De aanwezigheid van zoet-zoutovergangen is daarbij een belangrijke factor als kraamkamer voor diverse trekvissen. We zullen vismigratie vanuit Rijn-West ook internationaal aankaarten.
2. Meer open verbindingen, meer rendement
Met een groter aantal open verbindingen zal de toegankelijkheid van het hele stroomgebied sterk verbeteren. Dat vergroot het ecologisch rendement van eerdere investeringen in

- vispassages, zowel nationaal als internationaal. Samenwerking bij de monitoring is een kosteneffectieve manier om dat rendement in beeld te brengen.
3. **Vismigratiemaatregelen 'From sea to source'**
Maatregelen worden genomen voor de hele migratieroute, niet slechts voor één knelpunt. Ook is er aandacht nodig voor innovatieve technieken, passeerbaarheid (stroomopwaarts en stroomafwaarts), visexoten, muskusratten en visserijvrije zones.
  4. **Isoleren indien nodig**
Om bijzondere soorten te beschermen kunnen bepaalde gebieden geïsoleerd worden. Of vispassages kunnen zo worden ingericht dat ze visexoten zo lang mogelijk uit het systeem weren.
  5. **Robuust wegennet voor vissen**
We werken in Rijn-West aan een routekaart vismigratie met een prioritering van maatregelen. Zo ontstaat een robuust wegennet voor alle vissen dat bestaat uit snelwegen, regionale en lokale wegen.
  6. **Samen aan de slag en leren van elkaar**
De waterbeheerders en partners werken samen aan prioritering en leren van elkaar door het bevorderen van kennisuitwisseling, nationaal en internationaal. De opgebouwde expertise in Rijn-West wordt zo een kennisproduct dat ook elders kan worden ingezet.

Op grond van deze visie vismigratie verdient het aanbeveling een onderzoeksmaatregel gericht op monitoring en prioritering in de KRW-plannen op te nemen. Hieronder staan voorbeeldteksten voor deze onderzoeksmaatregelen en een voorbeeldtekst voor opname in daarvoor relevante factsheets.

Onderzoeksmaatregel prioritering

De partners in Rijn-West onderzoeken samen, op basis van de visie vismigratie Rijn-West en bijbehorende routekaart, de functies van oppervlaktewaterlichamen binnen het bredere netwerk (snelweg, provinciale weg en lokale weg). Het onderzoek heeft tot doel prioriteiten aan te geven voor migratieroutes, knelpunten en bijbehorende maatregelen; een Plan van Aanpak waarbij het optimaliseren van het ecologisch rendement en vergroten van kosteneffectiviteit centraal staat.

Onderzoeksmaatregel monitoring

De partners in Rijn-West onderzoeken de mogelijkheden voor synergie en kostenbesparing via een gezamenlijke research- en monitoringsagenda. Door kennisuitwisseling en afstemming binnen de regio, én met waterbeheerders in andere delen van het stroomgebied van Rijn en Maas, worden de kansen voor medefinanciering uit EU fondsen optimaal benut.

Voorbeeldtekst voor factsheets

Dit oppervlaktewaterlichaam maakt deel uit van een of meer belangrijke migratieroutes voor trekvis.

Op basis van de visie vismigratie Rijn-West, en bijbehorende routekaart, onderzoeken de waterbeheerders in Rijn-West samen de functies van oppervlaktewaterlichamen binnen het bredere netwerk. Een gezamenlijk onderzoek- en monitoringsagenda staat daarbij centraal. Dit moet leiden tot grotere ecologische effectiviteit en verdere kostenbesparing.

Overigens zijn we er nog niet met alleen betere vismigratiemogelijkheden. Tegelijkertijd zullen we ook moeten werken aan het verbeteren van de leef- en paaigebieden voor vissen.

4.5 KRW-proof beheer en onderhoud

Regulier beheer en onderhoud is voor waterbeheerders een basistaak. Voor de KRW gaat het om maaibeheer, baggeren, aan- en afvoer van water en peilbeheer. Deze taken vragen een structurele, forse financiële inspanning, die minimaal moeten zorgen voor een 'stand-still'.

Wij vinden dat een goed beheer en onderhoud van oppervlaktewaterlichamen niet alleen bestaat uit 'business as usual' (regulier beheer en onderhoud), waarmee de toestand in ieder geval niet verslechtert ('stand-still'). Het beheer en onderhoud moet meer worden geoptimaliseerd en 'KRW-proof' worden. Daarmee streven we naar een actieve verbetering van de toestand. Bij geoptimaliseerd beheer en onderhoud valt te denken aan betere afstemming van maaibeheer op natuurwaarden, plaatselijk dieper baggeren en flexibel peilbeheer, maar ook aan inzet van (extra) monitoring van effecten, zoals het Volg- en Stuursysteem. Verder kan een andere wijze van handhaven een sterkere preventieve werking hebben.

Wij zien veel kansen voor natuurvriendelijker beheer, zowel in het eigen (hoofd)watersysteem als in de kleinere wateren van derden. Op een aantal plaatsen vergt dit een cultuuromslag. Op korte en lange termijn kan een KRW-proof beheer en onderhoud financieel voordeliger zijn dan 'klassiek' beheer en onderhoud. Om KRW-proof beheer en onderhoud ook op de langere termijn te borgen stemmen we de bedrijfsvoering en financiering daarop af.

4.6 Klimaatverandering

Het klimaat verandert. We moeten rekening houden met gemiddeld hogere temperaturen, langere droge perioden en meer perioden met hevige neerslag. Dit kan een negatief effect hebben op de waterkwaliteit en daarmee op de haalbaarheid van de KRW-doelen, bijvoorbeeld door lagere rivierafvoeren in de zomer, frequentere riooloverstorten en bij hogere temperatuur sneller verlopende, eutrofiëring versterkende processen. In de winter zal door hogere rivierafvoeren meer uit- en afspoeling van nutriënten optreden. In kustwateren zal hierdoor de eutrofiëring toenemen, omdat geen extra verdunning optreedt. In het zoete water wordt effect verwacht van meer uitspoeling van nutriënten en wordt water zouter door zoutindringing via riviermondingen en kweldruk. Verandering van habitats van organismen kan leiden tot een andere soortensamenstelling. De risico's op overlast door blauwalgen en exotische soorten nemen toe.

Daarnaast verwachten we in het oostelijk deel van het stroomgebied meer problemen met verdroging van grondwaterafhankelijke natuur. Mogelijk worden hierdoor de effecten van reeds voorziene maatregelen negatief beïnvloed.

We kijken vooral welke maatregelen we de komende planperiode of daarna kunnen nemen om de effecten van klimaatverandering tegen te gaan. Daarbij geven we prioriteit aan maatregelen om eutrofiëring tegen te gaan door bronnen van nutriënten (verder) aan te pakken. Via Deltaprogramma en natuurbeheer zullen ook maatregelen om zoutindringing tegen te gaan en maatregelen om de migratie van soorten te accommoderen (verbindingszones) worden genomen.

4.7 Nieuwe stoffen

Het Europese parlement, de Europese Commissie en de lidstaten hebben 17 april een akkoord gesloten over uitbreiding van de Europese lijst van prioritare stoffen. De lijst wordt uitgebreid met 12 nieuwe stoffen, met name bestrijdingsmiddelen. Voor deze stoffen worden normen afgeleid waaraan lidstaten in 2027 moeten voldoen. Dit betekent dat waterbeheerders in de komende periode de monitoringprogramma's zullen uitbreiden met deze stoffen.

4.8 Drinkwater

Waterlichamen met onttrekkingen voor drinkwater krijgen in de Kaderrichtlijn Water bijzondere aandacht. Het betreft zowel oppervlaktewaterlichamen als grondwaterlichamen. Lidstaten moeten ervoor zorgen dat het onttrokken water voldoet aan de milieukwaliteitseisen die de KRW stelt en dat het met de toegepaste zuiveringsmethoden verkregen drinkwater voldoet aan de eisen van de Drinkwaterrichtlijn (98/83/EG). De lidstaten dienen de aangewezen waterlichamen te beschermen met de bedoeling achteruitgang van de waterkwaliteit te voorkomen. Om invulling te geven aan de vereisten van de KRW zijn in Rijn-West voor vrijwel alle onttrekkingen voor de bereiding van drinkwater gebiedsdossiers opgesteld. Daarin hebben de betrokken partijen (drinkwaterbedrijf, waterbeheerders, provincie(s), gemeenten) voor de waterkwaliteit relevante informatie verzameld en hebben zij mogelijke beschermingsmaatregelen, gericht op preventie en risicobeheersing, geformuleerd. Op grond hiervan nemen de betrokken partijen een besluit over de daadwerkelijk uit te voeren maatregelen, die een plaats krijgen in de waterplannen, waaronder de stroomgebiedbeheerplannen.

Uit een tussenevaluatie blijkt onder meer dat de regio-overstijgende problematiek van drinkwaterrelevante stoffen in de stroomgebieden van Maas en Rijn in de gebiedsdossiers niet duidelijk naar voren komt. RIWA en Rijkswaterstaat hebben een regio-overstijgende aanvulling op de gebiedsdossiers opgesteld. Hierin zijn verantwoordelijkheden voor rijk, drinkwaterbedrijven, waterbeheerders en brancheorganisaties (zoals LTO) op een rij gezet die moeten leiden tot een betere waterkwaliteit met betrekking tot gewasbeschermingsmiddelen en biociden, industriële verbindingen en consumentenproducten, geneesmiddelen, röntgencontrastmiddelen en hormoonverstoorders. Om de (toekomstige) bedreigingen van de drinkwatervoorziening weg te nemen heeft VEWIN een aantal verzoeken gericht aan de rijksoverheid (Belangrijke Waterbeheerkwesties, 2012). Het betreft de invoering van een preventieve ketenbenadering (toelating, gebruik, etc.), internationale afstemming, borging dat maatregelen uit gebiedsdossiers worden uitgevoerd en verankering van drinkwaterbescherming in ruimtelijk beleid.

4.9 Overige wateren

De KRW geldt voor al het water (artikel 1 KRW), maar niet alle oppervlaktewateren zijn aangewezen als KRW-waterlichaam. Formeel (volgens de KRW) moeten we alleen voor de oppervlaktewaterlichamen de ecologische doelen aantoonbaar bereiken. Maar ook maatregelen ten behoeve van de waterkwaliteit in de 'overige wateren' zijn maatschappelijk relevant en hebben dikwijls indirect een positieve invloed op de toestand van de KRW-waterlichamen. Daarom hebben we – meer dan in de eerste SGBP-planperiode - oog voor nuttige maatregelen in 'overige wateren'. De provincies zullen de ecologische doelen voor de overige wateren vaststellen en de waterbeheerders zullen indien nodig en haalbaar maatregelen gaan treffen om die doelen te realiseren.

Aansluiten bij methodiek opgesteld door IPO en Unie van Waterschappen

Waterbeheerders dragen de verantwoordelijkheid voor de waterkwaliteit voor al het oppervlaktewater in hun beheergebied, niet alleen voor de oppervlaktewaterlichamen. Naast de KRW-waterlichamen hebben de overige oppervlaktewateren onze aandacht. Voor de doelen voor de chemische toestand in de overige wateren sluiten we aan bij de doelen uit het BKMW, die door de provincies in hun plannen van toepassing zullen worden verklaard. De biologische doelen voor de overige wateren bepalen we met de methodiek die aansluit bij de KRW-methodiek en is opgesteld in opdracht van IPO en de Unie van Waterschappen. We leggen die doelen vast in regionale plannen en we zien het realiseren van die doelen als een inspanningsverplichting. In de komende planperiode (SGPB-2) zullen we de doelen voor overige wateren uitwerken. Voor maatregelen volgen we de volgende prioritering:

1. maatregelen in KRW-lichamen,
2. maatregelen in overige wateren met positief effect op doelbereik in KRW-wateren,
3. maatregelen in overige wateren met lokaal positief effect op waterkwaliteit.

4.10 Duurzaam grondgebruik als basis

Rijn-West kent veel verschillende gebiedstypen, bodemsoorten en vormen van gebruik (zie paragraaf 5.1). De grote diversiteit in gebiedstypen en bodemeigenschappen zorgt voor een ingewikkeld complex van bodem en water. Op uitspoelingsgevoelige geestgronden en afbraakgevoelige veengronden alsmede in kwelrijke diepe droogmakerijen staan de oppervlakte- en grondwaterkwaliteit door 'natuurlijke' omstandigheden onder druk. Ook het grote aandeel van grootstedelijke centra met grootschalige industriële- en glastuinbouwcomplexen draagt bij aan bedreigingen van de waterkwaliteit. Door veeteelt en intensieve gewasteelten liggen risico's van verontreiniging met meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen op de loer. Maaiveldddaling in grote delen van Rijn-West, versterkt door zeespiegelrijzing, zorgt in toenemende mate voor een oprukkende zouttong en interne verzilting.

Bij de formulering van beleid voor Rijn-West moeten we rekening houden met deze bijzondere karakteristieken van het gebied. Dit betekent dat er veel aandacht moet zijn voor gebiedsgericht maatwerk. In Rijn West is duurzaam grondgebruik daarom de basis voor een duurzaam watersysteem. Bodem- en waterbeheer moeten we daarom meer dan voorheen gezamenlijk en onderling afgestemd ontwikkelen. Om te beginnen is daarvoor een systeemanalyse op gebiedsniveau nodig. Om in 2021 de haalbaarheid van de doelen in te kunnen schatten zijn ook inzichten uit de kringloopwetenschap nodig. Wellicht kan al op basis van bestaande wetenschap een deel geoperationaliseerd worden maar dit vraagt om de ontwikkeling van een onderzoeksprogramma. Kennisinstituten zijn hier onontbeerlijk, net als de inzet van de belangrijkste grondgebruikers.

Het deelstroomgebied Rijn-West omvat de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland en delen van de provincies Utrecht en Gelderland. Volgens de voorschriften van de KRW zijn er oppervlakte- en grondwaterlichamen aangewezen, waarvoor doelen en maatregelen zijn gedefinieerd. Over de toestand van de waterlichamen wordt gerapporteerd naar de EU. Dit hoofdstuk beschrijft aantal en aard van de oppervlakte- en grondwaterlichamen en de beoordeling van de ecologische en chemische waterkwaliteit. Daarnaast geeft dit hoofdstuk een overzicht van de beschermde gebieden.

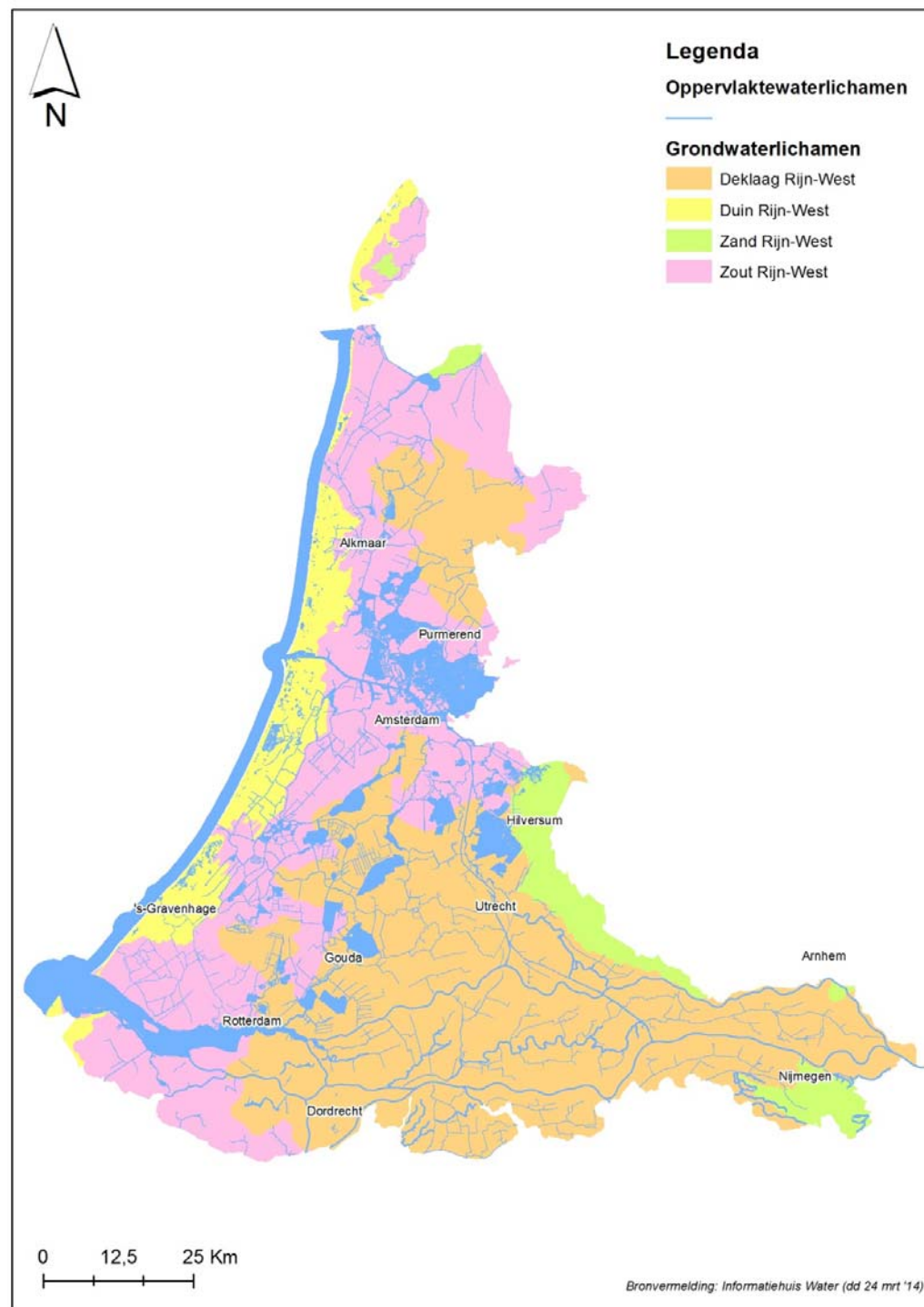
5.1 Algemeen

De diversiteit van gebiedstypen in Rijn-West is zeer groot: er zijn polders en droogmakerijen, het gebied kent duinen en rivieren, er zijn gebieden met zand, met veen en met klei. Er zijn hoogteverschillen, maar het grootste gedeelte van Rijn-West ligt beneden de zeespiegel. Oppervlaktewater en (ondiep) grondwater staan op veel plaatsen direct met elkaar in contact. Het gebied is zeer waterrijk: rivieren, plassen, kanalen en sloten kleuren grote delen van de kaart blauw. Deze diversiteit, in combinatie met het intensieve gebruik van de grond, is van invloed op de (haalbare) kwaliteit van het watersysteem. Niet alleen afspoeling en uitspoeling zijn daarbij belangrijke aspecten, ook de drooglegging, het grondwaterpeil en de wijze van bewerking hebben effect op de waterkwaliteit en waterkwantiteit in het watersysteem.

Naast de grond- en oppervlaktewaterlichamen zijn er in Rijn-West 'beschermde gebieden'. Dat zijn gebieden die bijzondere bescherming behoeven vanwege het gebruik of voor het behoud van habitats of rechtstreeks van het water afhankelijke soorten. Het betreft:

- grondwaterlichamen die worden gebruikt voor de onttrekking van water bestemd voor menselijke consumptie;
- innamepunten van oppervlaktewater voor menselijke consumptie;
- oppervlaktewateren die in het kader van de zwemwaterrichtlijn zijn aangewezen;
- Habitatrichtlijngebieden en Vogelrichtlijngebieden (of delen daarvan), waarvoor het behoud of de verbetering van de waterkwaliteit een belangrijke factor is.

De oppervlaktewaterlichamen en de grondwaterlichamen in Rijn-West zijn weergegeven op kaart 2.

Kaart 2: Oppervlaktewaterlichamen en grondwaterlichamen in Rijn-West

5.2 Oppervlaktewateren

Aantal oppervlaktewaterlichamen

Onderscheid wordt gemaakt in de volgende typen oppervlaktewateren: M-typen (stilstaande wateren, in Rijn-west met name meren, sloten, weteringen, vaarten, kanalen e.d.), R-typen (stromende wateren, in Rijn-west met name rivieren), O-typen (overgangswateren met matig

getijverschil) en K-typen (kustwateren, in Rijn-West met name de Hollandse kust). In het totaal zijn in Rijn-West 252 oppervlaktewaterlichamen aangewezen. Dat zijn er zeven minder dan voor de eerste planperiode. De verdeling per status en watertype is als volgt veranderd ten opzichte van 2009:

	Natuurlijk	Sterk veranderd	Kunstmatig	Totaal
2009	2	30	227	259
2014	2	31	219	252

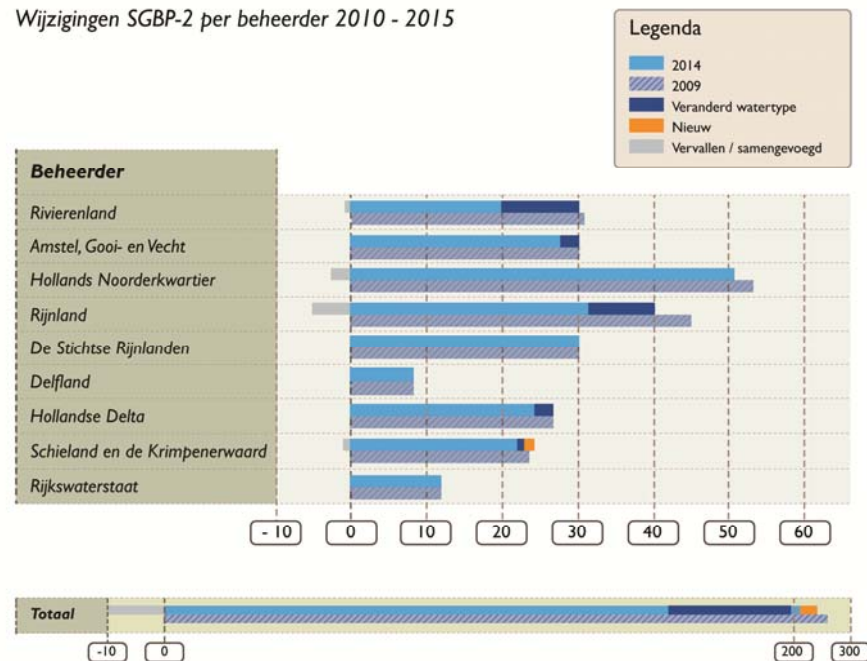
	M-typen	R-typen	O-typen	K-type	Totaal
2009	241	15	2	1	259
2014	233	16	2	1	252

Tabel 1: Aantallen oppervlaktewaterlichamen: status en watertype in 2009 en 2014

Met name het aantal kunstmatige M-typen is dus verminderd. De status van vier waterlichamen is veranderd van 'kunstmatig' in 'sterk veranderd' en de status van drie waterlichamen is veranderd van 'sterk veranderd' in 'kunstmatig'.

De onderstaande figuur maakt duidelijk per waterbeheerder of en zo ja waardoor het aantal oppervlaktewaterlichamen is gewijzigd.

Wijzigingen SGBP-2 per beheerder 2010 - 2015

Figuur 2: Aantallen waterlichamen per waterbeheerder in 2009 en 2015

Er zijn twee nieuwe oppervlaktewaterlichamen aangewezen: het Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard heeft de waterlichamen Nesse natuur (M8) en Eendragtspolder roeibaan (M14) aangewezen.

Er zijn negen waterlichamen vervallen: in Rivierenland de Linge (vervallen als apart waterlichaam en samengevoegd met Beneden-Linge), drie slotensystemen in Hollands Noorderkwartier, een vijftal kanaaldelen in Rijnland (samengevoegd met andere kanaaldelen) en de Rottemeren in Schieland (samengevoegd met de Rotte).

Begrenzing van oppervlaktewateren

Van een aantal oppervlaktewaterlichamen is de begrenzing gewijzigd. Het betreft onder meer de volgende waterlichamen:

- Kustzone van de Noordzee: de ecologische doelen gelden alleen voor de eerste zeemijl uit de kust; de chemische doelen gelden voor de 12-mijlszone.
- Oostboezem (Delfland): begrenzing is aangepast als gevolg van een wijziging van het waterhuishoudkundig systeem.

De belangrijkste redenen voor de wijziging van de begrenzing zijn;

- herinrichting van het waterlichaam, bijvoorbeeld om waterhuishoudkundige knelpunten op te lossen;
- nieuwe inzichten in beïnvloeding kunnen ertoe leiden dat een apart waterlichaam is aangewezen;
- door vergroting van het oppervlaktewaterlichaam neemt de mogelijkheid voor de beheerder toe om binnen de begrenzing van het waterlichaam zinvolle maatregelen te nemen.

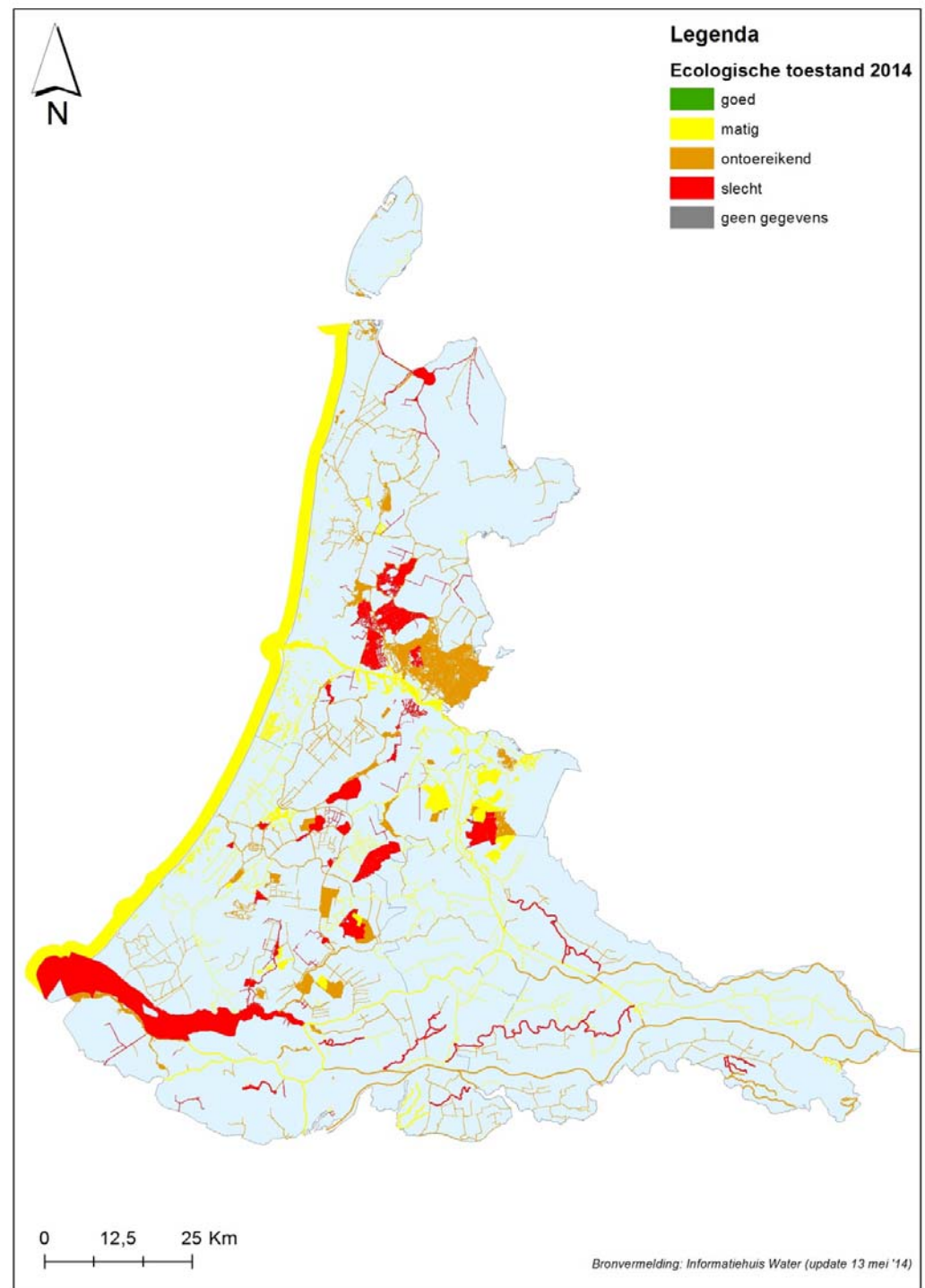
Toestand van de oppervlaktewaterlichamen

Kaart 3 brengt de ecologische toestand van de oppervlaktewaterlichamen in 2014 in beeld op basis van meetgegevens t/m 2013. De gegevens zijn afkomstig uit een download van het Waterkwaliteitsportaal d.d. 20 mei 2014.

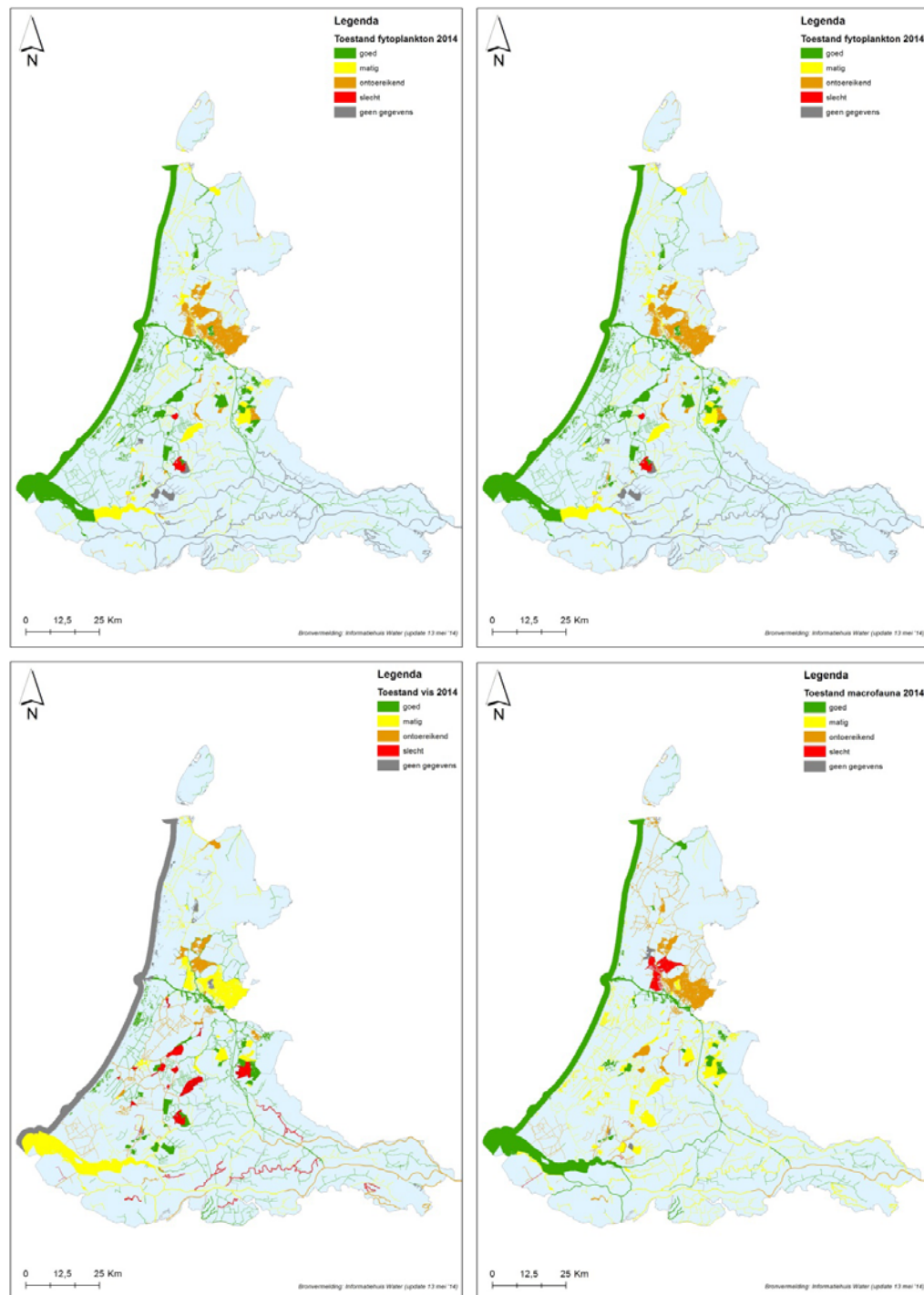
De ecologische toestand wordt bepaald door:

- de 4 biologische kwaliteitselementen, samen bepalend voor de biologische kwaliteit (zie kaart 4);
- de ondersteunende parameters: de ecologie ondersteunende fysisch-chemische parameters, de overige relevante verontreinigende stoffen en ondersteunende hydromorfologische parameters.

De biologische kwaliteit is meestal bepalend voor de ecologische kwaliteit; alleen als die goed is, dan worden de beoordelingen van de fysisch-chemische kwaliteit en de kwaliteit van de overige relevante stoffen beschouwd voor het onderscheid tussen een (zeer) goede en een matige ecologische kwaliteit. Om het oordeel 'zeer goede kwaliteit' te krijgen moet ook de hydromorfologie goed zijn.

Kaart 3: Ecologische toestand 2014 (meetgegevens t/m 2013)

Kaart 4: Toestand voor de biologische kwaliteitselementen 2014 (meetgegevens t/m 2013)

Verandering van de ecologische toestand

Voor de beoordeling van de ecologische toestand wordt primair gekeken naar de biologische kwaliteitselementen en daarnaast naar de ondersteunende parameters. In onderstaand overzicht zijn de biologische kwaliteitselementen en de fysisch-chemische ondersteunende parameters weergegeven. Ieder blokje staat voor één van de 252 oppervlaktewaterlichamen in Rijn-West. Figuur 3 geeft de toestand begin 2014.

Ecologische toestand oppervlaktewaterlichamen 2010 - 2015

Figuur 3: Ecologische toestand oppervlaktewaterlichamen 2010-2015 inclusief verandering t.o.v. 2009 op basis informatie in Waterkwaliteitsportaal 1-1-2014. Weergegeven zijn oordelen voor Totaal ecologie, de vier biologische kwaliteitselementen en de fysisch-chemische parameters; niet weergegeven, maar wel relevant voor het oordeel Totaal ecologie, zijn 'overige relevante verontreinigende stoffen' en hydromorfologie.

Als we kijken naar de vier biologische kwaliteitselementen blijkt dat de toestand voor alle elementen in een groter aantal waterlichamen is beoordeeld als 'goed': voor fytoplankton is het aantal waterlichamen met een goede beoordeling met 23 toegenomen, voor macrofauna met 11, voor vissen met 19 en voor overige waterflora met 7.

Voor de ondersteunende ecologische parameters is het aantal waterlichamen dat als 'goed' wordt beoordeeld toegenomen van 22 in 2009 naar maar liefst 82 in 2014. Daarbij moet worden aangetekend dat, anders dan in 2009, het principe van 'one out all out' bij deze beoordeling niet is toegepast. In plaats daarvan is voor stikstof en fosfaat uitgegaan van het beste oordeel van beide, waarna alsnog het principe van 'one out all out' is gebruikt. In werkelijkheid zal deze verbetering van de ecologie ondersteunende parameters dus niet zo spectaculair zijn. Kijkend naar alle kwaliteitselementen die samen verantwoordelijk zijn voor de ecologische toestand is er sprake van een verbetering. Er zijn echter geen waterlichamen waarvoor alle kwaliteitselementen goed scoren. Daarom is het oordeel 'Totaal ecologie' nog niet verbeterd ten opzichte van 2009. Sterker nog, waar in 2009 één waterlichaam 'goed' scoorde verdient in 2014 geen van de oppervlaktewaterlichamen dit oordeel.

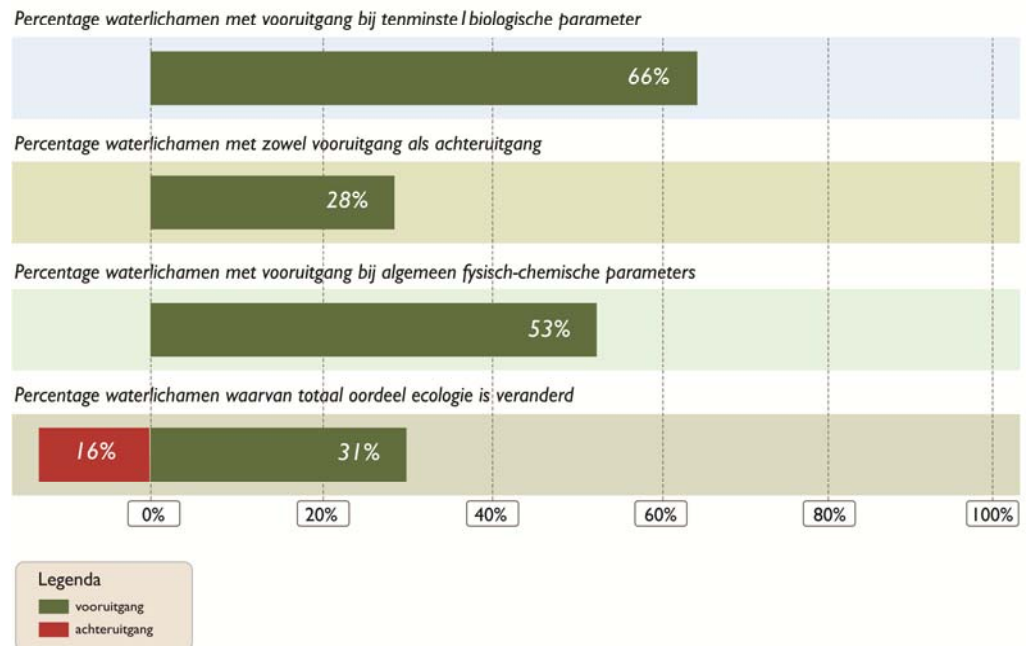
Verder valt op dat er een aantal waterlichamen is waarvoor bij één of meer van de kwaliteitselementen geen oordeel voor de toestand is gegeven. Vooral bij fytoplankton is het aantal 'grijze' waterlichamen hoog. Hiervoor zijn twee oorzaken:

1. voor een aantal watertypen (met name stromende wateren (R4 t/m R8 en R12) en sloten (M1, M2 en M8)) maakt fytoplankton geen deel uit van de maatlat.
2. voor nieuw aangewezen waterlichamen is nog niet altijd een beoordeling uitgevoerd.

De onderstaande figuur biedt een beter inzicht in de mate waarin veranderingen in de beoordelingen per biologisch kwaliteitselement hebben plaatsgevonden:

Verandering toestand Ecologie waterlichamen Rijn-West 2010 - 2015

Figuur 4: Verandering van de ecologische toestand per biologisch kwaliteitselement t.o.v. 2009

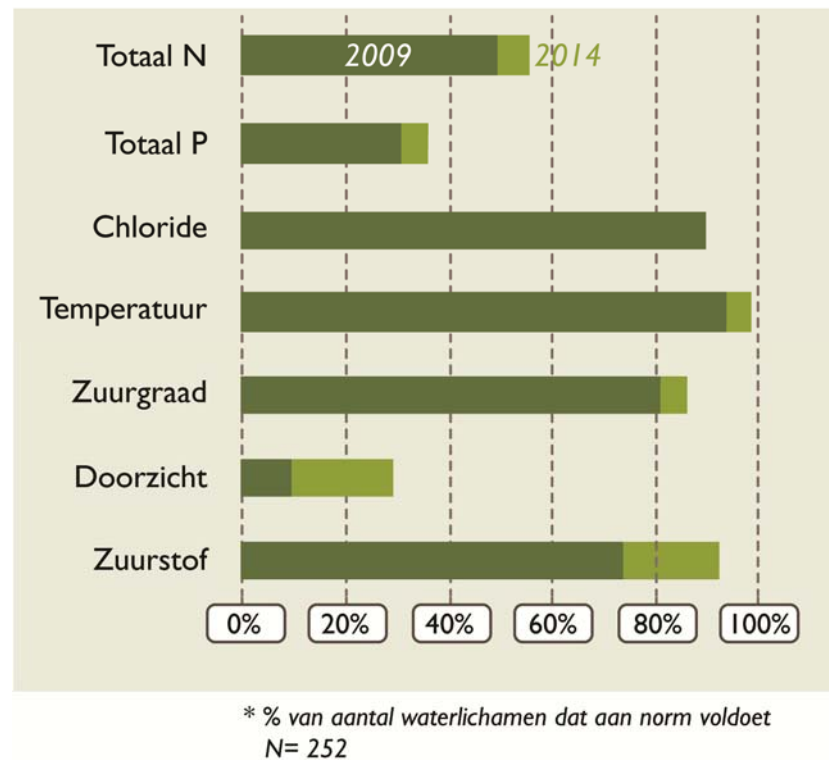
Het positieve beeld, namelijk dat er meer waterlichamen zijn met een betere toestandsbeoordeling dan in 2009, wordt bevestigd door de bovenstaande figuur. Er blijkt echter geen sprake te zijn van een integrale vooruitgang van de toestandsbeoordelingen. Voor veel kwaliteitselementen is de beoordeling van de huidige situatie slechter dan in 2009. Met name voor vissen en overige waterflora, niet toevallig twee kwaliteitselementen waarvan de maatlatten en wijze van monitoring de grootste veranderingen hebben ondergaan, is (schijnbare) achteruitgang aan de orde.

Ecologie ondersteunende fysisch-chemische parameters

Uit figuur 3 blijkt ook een verbetering in de ecologie ondersteunende fysisch-chemische parameters. Figuur 5 brengt de verbeteringen voor de belangrijkste ecologie ondersteunende parameters in beeld. Alle parameters laten een verbetering laten zien. Doorzicht voldoet in veel oppervlaktewaterlichamen nog niet aan de norm, maar toont wel een spectaculaire verbetering. Ook het oppervlaktewaterlichamen dat voor fosfaat (totaal P) niet aan de norm voldoet blijft, ondanks een toename van 29% naar 33,3%, zorgwekkend. Overigens zijn de normen voor totaal-P en totaal-N voor een aantal waterlichaamttypen aangescherpt ten opzichte van de vorige planperiode. Dat het aantal waterlichamen dat voldoet aan de norm voor totaal-P en totaal-N desondanks toeneemt is een extra indicatie dat de waterkwaliteit in Rijn-West in de volle breedte verbetert.

Toestand belangrijkste ecologie ondersteunende parameters

Figuur 5: Toestand van de belangrijkste ecologie ondersteunende parameters incl. het verschil met 2009

Beoordeling 2014 geeft sterk verbeterde beoordeling

Resumerend constateren we dat er veel vraagtekens bij de waarde van de beoordeling in 2009 (vaak op basis van expert judgement) kunnen worden gezet en dat we, gezien de vele veranderingen in de maatlatten, beoordelingsmethodieken en de sterk verbeterde beoordeling (op basis van metingen) we feitelijk pas nu een echte nulsituatie hebben kunnen vaststellen.

Motiveringen voor achterblijvend doelbereik of (schijnbare) tijdelijke achteruitgang

Ondanks maatregelen is er niet voor alle waterlichamen verbetering van de ecologische toestand zichtbaar en lijkt er soms zelfs sprake te zijn van achteruitgang. In Artikel 4.6 van de KRW is aangegeven dat tijdelijke achteruitgang van de toestand is toegestaan indien dit het resultaat is van omstandigheden die zich door een natuurlijke oorzaak of overmacht voordoen of het gevolg is van omstandigheden die zijn veroorzaakt door redelijkerwijs niet te voorzien gevallen.

Indien tijdelijke achteruitgang als gevolg van één van de bovenstaande voorwaarden aan de orde is, dan moet daarvan een goede motivering worden gegeven.

In de praktijk blijkt er in Rijn-West geen sprake te zijn van werkelijke achteruitgang, maar wordt de slechtere beoordeling veroorzaakt voor veranderde maatlatten, een andere typering (en dus toetsing aan een andere maatlat), natuurlijke variatie in meetresultaten of een verbeterde nauwkeurigheid van de metingen. Voor de waterlichamen waar dit relevant is zijn in de factsheets de volgende motiveringen opgenomen:

1. Veranderde maatlatten. Sinds de beoordeling bij de aanvang van de vorige planperiode zijn de maatlatten waarmee de toestand wordt bepaald aangepast. Dit heeft er toe geleid dat er na toetsing met nieuwe maatlatten soms een slechtere toestand is bepaald dan bij de eerste beoordeling. In de praktijk blijkt de werkelijke toestand na toetsing met de oude maatlatten niet te zijn verslechterd.

Toelichting: In 2012 zijn aanpassingen aangebracht in de KRW maatlatten voor natuurlijke watertypen en is beoordeeld welke gevolgen deze aanpassingen hebben voor de kunstmatige typen. De aanpassingen betreffen enerzijds verbeteringen in de kwaliteit en robuustheid van de maatlatten naar aanleiding van de evaluatie. Anderzijds gaat het om stroomlijning met de resultaten van de internationale intercalibratie. De verschillen tussen de 'oude beoordeling' (SGBP-1) en de 'nieuwe beoordeling' (SGBP-2) zijn opgenomen in het Verschillendocument KRW Maatlatten SGBP-1 en SGBP-2 (RWS, 2013). Om te controleren of er daadwerkelijk sprake is van een verslechtering van de toestand hebben waterbeheerders de toestand ook met de oude maatlatten getoetst. Daaruit bleek dat er van een werkelijke achteruitgang van de toestand geen sprake was.
2. Nieuwe typering. Verbeterde inzichten hebben geleid tot een nieuwe typering van het waterlichaam. Bij een ander type waterlichaam horen ook andere maatlatten met andere klassengrenzen. Toetsing aan deze maatlatten heeft in een aantal gevallen geleid tot een slechtere beoordeling van de toestand dan de eerste beoordeling. In de praktijk hoeft de toestand niet te zijn verslechterd.

Toelichting: met name als aan een waterlichaam een watertype wordt toegekend met een 'strengere' maatlat (d.w.z. dat de werkelijke toestand beter moet zijn om het GEP te bereiken), dan zal de beoordeling van een feitelijk niet verslechterde toestand toch leiden tot een slechtere score op de maatlat.
3. Toevalsfactor. Vanwege de natuurlijke variatie in (ecologische) meetdata ten gevolge van toevalligheden bij de bemonstering en/of weersomstandigheden en vanwege de betrekkelijk lage monitoringfrequentie kan een beoordeling van de huidige toestand slechter uitvallen dan de eerste beoordeling. In de praktijk hoeft de toestand niet te zijn verslechterd. Dit zou aanleiding kunnen zijn om de monitoringfrequentie te evalueren.

Toelichting: variaties in ecologische data kunnen van jaar tot jaar optreden. De bandbreedte van variaties in ecologische data is niet bekend. Pas na een groter aantal metingen kunnen onderbouwde conclusies over trends (vooruitgang of achteruitgang) worden getrokken.
4. Nauwkeuriger meten. Door verbeterde inzichten in het watersysteem en verbeterde monitoring is een nauwkeurigere toestandsbepaling mogelijk dan bij de eerste beoordeling, die vaak is ingeschat op basis van expert judgement en niet op basis van kennis van meetgegevens per waterlichaam. Als de eerste beoordeling te positief was kan de nieuwe beoordeling slechter uitvallen. In de praktijk hoeft de toestand niet te zijn verslechterd.

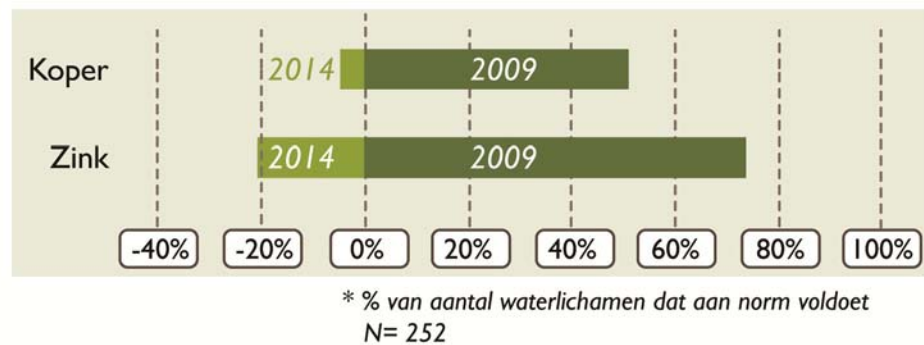
Toelichting: Waar in 2009 nog niet voor alle kwaliteitselementen meetgegevens voor handen waren zijn deze inmiddels wel beschikbaar. De huidige beoordeling is dus in beginsel nauwkeuriger dan de beoordeling van de toestand in 2009.

Specifieke verontreinigende stoffen

Naast prioritaire stoffen zijn ook specifiek verontreinigende stoffen bepalend voor de waterkwaliteit. Veel van deze stoffen voldoen net als in 2009 nog niet aan de norm. Tot de specifiek verontreinigende stoffen behoren onder meer PCB's, gewasbeschermingsmiddelen en een groot aantal metalen.

Bij de overige relevante verontreinigende stoffen zijn landelijk koper, zink, ammonium, kobalt, dimethoat, pirimicarb, thallium, tetrabutyltin en enkele polychloorbifenyilverbindingen (PCB's) verantwoordelijk voor de meeste overschrijdingen (PBL, 2014). In de onderstaande figuur zijn vanwege hun relevantie voor de biologie de metalen koper en zink eruit gelicht. Een aantal waterbeheerders in Rijn-West heeft voor deze metalen voorsnog geen zogenaamde tweede-lijnstoetsing (leidend tot een minder strenge norm op grond van biologische beschikbaarheid) uitgevoerd. Dit verklaart waarom koper en zink voor zoveel waterlichamen de norm overschrijdt. Voor de biologie van de Noordzee is het resultaat van een tweede-lijnstoetsing minder relevant, omdat koper en zink in de Noordzee alsnog biologisch beschikbaar komen. Aanpak van de bronnen van koper en zink blijft daarom een belangrijk aandachtspunt.

Toestand belangrijkste specifieke verontreinigende stoffen

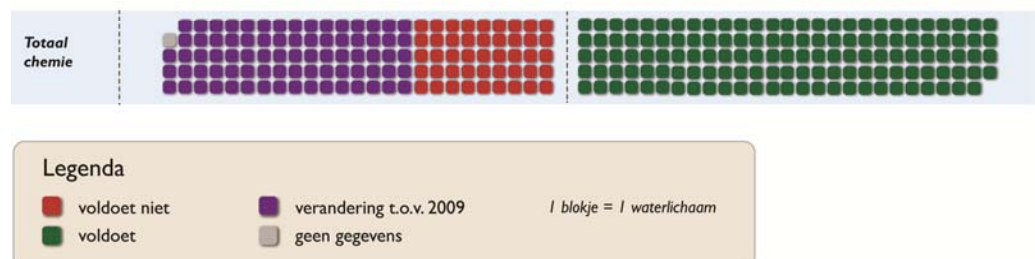

Figuur 6: Toestand van de belangrijkste specifieke verontreinigende stoffen incl. verschil met 2009

Chemische toestand

In kaart 5 geeft is de chemische toestand in 2014 weergegeven (op grond van metingen t/m 2013). In figuur 6 is aangegeven in hoeveel waterlichamen de chemische toestand toereikend is en wat de verschillen zijn met de beoordeling in 2009.

Chemische toestand oppervlaktewaterlichamen 2010 - 2015

Figuur 7: Chemische toestand oppervlaktewaterlichamen 2010-2015 incl. verandering t.o.v. 2009

Uit de bovenstaande figuur blijkt dat de chemische toestand in ongeveer de helft van de oppervlaktewaterlichamen toereikend is. De chemische toestand is bepaald op grond van de gemeten concentraties van 33 prioritaire stoffen plus acht stoffen/stofgroepen. De chemische

toestand is ontoereikend als één of meer van deze stoffen/stofgroepen in normoverschrijdende concentraties wordt gemeten ('one-out-all-out').

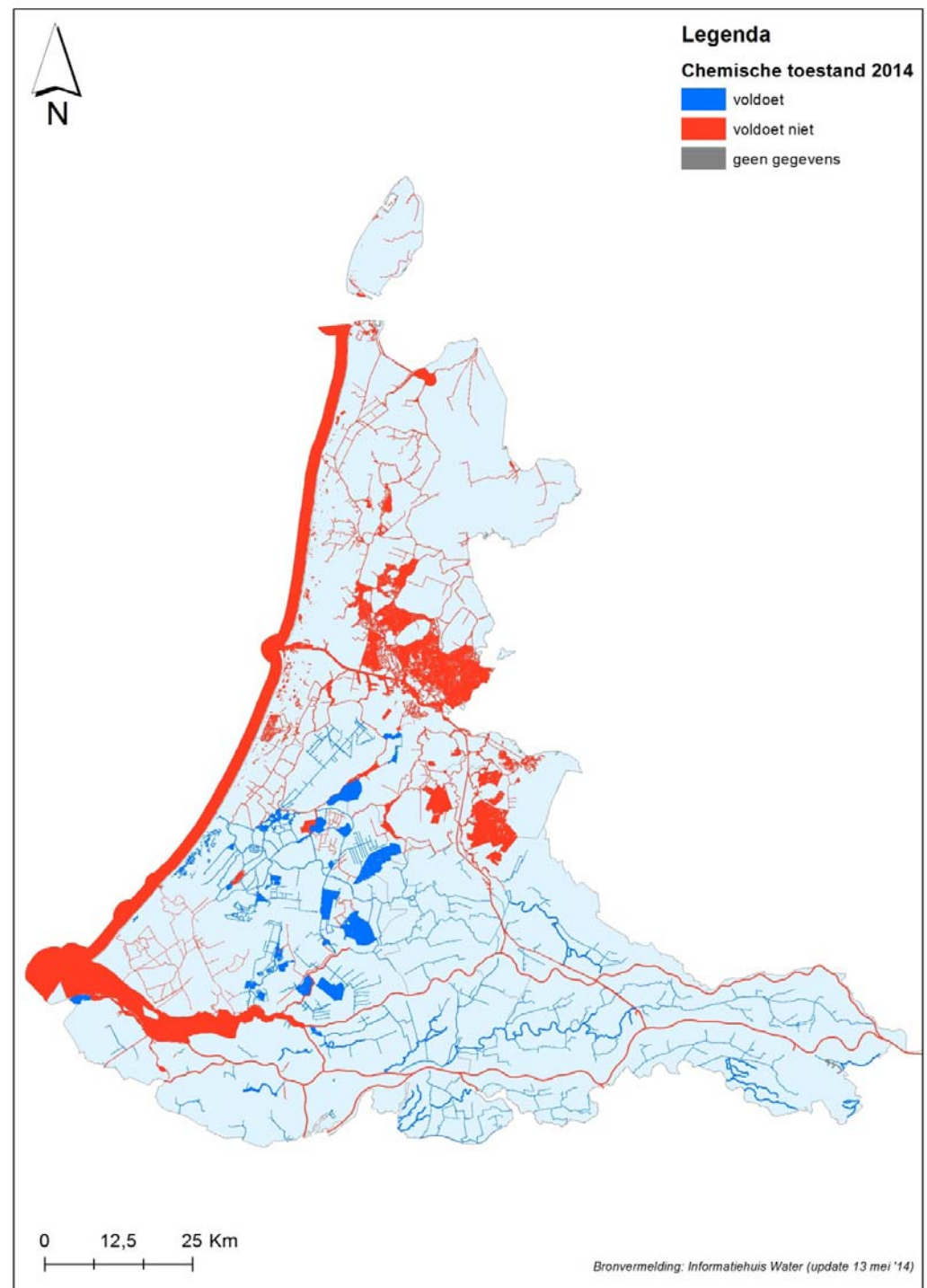
In 2009 werd de chemische kwaliteit voor meer waterlichamen als goed beoordeeld. Toch is de chemische kwaliteit sindsdien niet verslechterd. De belangrijkste redenen voor de slechtere beoordeling zijn:

- Voor een aantal prioritaire stoffen zijn de normen strenger geworden;
- We kunnen inmiddels beter meten: stoffen waarvan de norm in 2009 nog onder de detectiegrens lag kunnen nu wel in zulke lage concentraties worden gemeten.

In dergelijke gevallen kan de chemische toestand in 2014 slechter worden beoordeeld terwijl er van een werkelijke achteruitgang geen sprake is.

De belangrijkste normoverschrijdende prioritaire stoffen zijn:

- som benzo(ghi)peryleen en indeno(1,2,3-cd)pyreen: deze stoffengroep overschrijdt de norm in 158 waterlichamen; van een vermindering in het aantal waterlichamen t.o.v. 2009 is geen sprake, de gemiddelde concentratie neemt wel af. In een aantal waterlichamen is deze stof de enige stof die de norm overschrijdt.
- Tributyltin (TBT): deze stoffengroep overschrijdt de norm in 65 waterlichamen; van een verbetering t.o.v. 2009 is geen sprake. TBT kan vanwege analytisch chemische beperkingen (een onvoldoende lage rapportagegrens) nog steeds niet op normniveau (JGM-MKN) in water gemeten worden. Door het verbod op TBT op schepen laten trendmetingen in zwevend stof in het algemeen sinds 2003 een afname zien. Mogelijk is het aantal waterlichamen waarvoor TBT als normoverschrijdend wordt aangeduid destijds door een inmiddels gecorrigeerde technische fout in Aquokit overschat.

Kaart 5: Chemische toestand in 2014

5.3 Grondwaterlichamen

Binnen Rijn-West zijn vier grondwaterlichamen aangewezen (zie kaart 2), die zich deels uitstrekken onder andere (deel)stroomgebieden. Het betreft:

- Zand
- Zout
- Deklaag
- Duin

	Zand	Zout	Deklaag	Duin
Oppervlakte	435 km ²	2986 km ²	4044 km ²	642 km ²
Gemiddelde dikte	177 m	180 m	180 m	180 m
Aantal watervoerende pakketten	3	3	3	1
Volume	77 km ³	537 km ³	728 km ³	116 km ³

Tabel 2: Dimensies van grondwaterlichamen in Rijn-West

Grondwaterlichaam Zand Rijn-West (NLGW0005)

Het grondwaterlichaam bevindt zich voor het grootste deel in Het Gooi en de Utrechtse Heuvelrug en voor een deel op Texel, op Wieringen en rond Nijmegen. Het is een door neerslag gevoed zandig infiltratiegebied, dat voor een groot deel ook het grondwaterlichaam Deklaag Rijn-West voedt. Regionale zoete grondwaterstromingen dringen vanaf de Utrechtse Heuvelrug in westelijke richting het verzilte gebied binnen. Zoet grondwater wordt vooral onttrokken langs de Utrechtse heuvelrug. Bij de stuwwal bij Nijmegen stroomt er water vanuit grondwaterlichaam Zand Rijn-West naar het Duitse grondwater. Binnen de begrenzing van dit grondwaterlichaam liggen aquatische of terrestrische ecosystemen die afhankelijk zijn van het grondwater.

Grondwaterlichaam Rijn-West Zout (NLGW0015)

Het grondwaterlichaam bevindt zich voor het grootste deel in het westelijke deel van het stroomgebied tussen de grondwaterlichamen Duin Rijn-West en deklaag Rijn-West. Het grondwater is zout, omdat het van oorsprong zeewater is waar de delta naderhand door opslibbing overheen is ontstaan. In dit grondwaterlichaam treedt overwegend kwel op in diepe polders en in drainerende waterlopen langs de stuwwallen. Regionale zoete grondwaterstromingen dringen vanaf de Utrechtse Heuvelrug in westelijke richting en vanuit de kustduinen in oostelijke richting het verzilte gebied binnen. Deze zoete grondwaterstromingen eindigen in de diepe polders. Daarnaast zijn regionale stroomsystemen die in gang gezet zijn door de ontwikkeling van de polders, waarbij verzoeting vanuit relatief hooggelegen gebieden en meren optreedt, en verzilting door diepere stromingen die onder diepe droogmakerijen brakke kwel leveren. Binnen de begrenzing van dit grondwaterlichaam liggen aquatische of terrestrische ecosystemen die afhankelijk zijn van het grondwater. Er bevinden zich geen onttrekkingen voor drinkwater in dit grondwaterlichaam.

Grondwaterlichaam Rijn-West Deklaag (NLGW0012)

Het grondwaterlichaam Rijn-West Deklaag bevindt zich in het zuidoostelijk deel van het stroomgebied en voor een kleiner deel in West-Friesland. Dit is het grootste grondwaterlichaam in Rijn-West en het zoete grondwaterlichaam van Laag-Nederland. Binnen de begrenzing van dit grondwaterlichaam liggen aquatische of terrestrische ecosystemen die afhankelijk zijn van het grondwater.

Grondwaterlichaam Rijn-West Duin (NLGW0016)

Het grondwaterlichaam bevindt zich in een strook langs de Zuid-Hollandse en Noord-Hollandse kust. Het wordt hoofdzakelijk gevormd door zandige Holocene duinafzettingen. Het grondwaterlichaam is een zandig infiltratiegebied, gevoed door neerslag. Het zoete grondwater reikt tot dieptes van enkele tientallen meters. De duinen fungeren als zeewering en zijn in de periode 1860-1930 overwegend met naaldbos beplant. In en nabij de duinen liggen waardevolle

natuurgebieden. Grote delen van de duingebieden worden gebruikt voor de openbare watervoorziening, vroeger in de vorm van een gewone winning van grondwater, maar thans vooral na de infiltratie van voorgezuiverd rivierwater. Naast de lokale grondwatersystemen rond de infiltratiesystemen en winningen zijn er grondwatersystemen die water afvoeren naar de Noordzee en de binnenduinrand en landinwaarts gelegen polders. Het grondwater onder de geestgronden is ook zoet, maar daarvan is de kwaliteit minder door de effecten van de lokale land- en tuinbouw (bollenteelt). Binnen de begrenzing van dit grondwaterlichaam liggen aquatische of terrestrische ecosystemen die afhankelijk zijn van het grondwater.

Toestand van de grondwaterlichamen

De toestand van de grondwaterlichamen in 2014 en de wijziging ten opzichte van 2009 is weergegeven in onderstaande tabel.

	Zand Rijn-West		Zout Rijn-West		Deklaag Rijn-West		Duin Rijn-West	
	Toestand 2009	Toestand 2010-2015	Toestand 2009	Toestand 2010-2015	Toestand 2009	Toestand 2010-2015	Toestand 2009	Toestand 2010-2015
Generieke toetsen								
Waterbalans (grondwatervoorraad en trends stijghoogten)	●	●	●	●	●	●	●	●
Intrusies (kwantiteit en kwaliteit)	●	●	●	●	●	●	●	●
Chemische toestand	●	●	●	●	●	●	●	●
Regionale toetsen								
Grondwater afhankelijke oppervlaktewaterlichamen	●	●	●	●	●	●	●	●
Grondwater afhankelijke terrestrische ecosystemen	●	●	●	●	●	●	●	●
Drinkwater		●		●		●		●
Totaal oordeel *								
		●		●		●		●

* Oordeel geldt voor het hele grondwaterlichaam en is gebaseerd op de drie 'generieke' testen

Tabel 3: Toestand van de grondwaterlichamen

Toelichting

Het oordeel voor het gehele waterlichaam is gebaseerd op de generieke toetsen. Hierdoor wordt voorkomen dat een (klein) lokaal probleem, bijvoorbeeld met de kwantiteit bij een Natura2000-gebied of met de kwaliteit bij een drinkwaterwinning, leidt tot een negatief oordeel voor het hele grondwaterlichaam. Uiteraard ontslaat een positief oordeel voor het hele waterlichaam de beheerder niet van de plicht om aandacht te besteden aan het oplossen van lokale problemen.

Opvallend is dat op basis van regionale toetsingen de recente beoordeling van grondwaterafhankelijke terrestrische ecosystemen slechter uitpakt dan de beoordeling in 2009. Een oorzaak hiervoor is dat in de nieuwe beoordeling gebruik is gemaakt van Natura2000-instandhoudingsdoelen als referentie. Voor de beoordeling van de (kwantitatieve) toestand van grondwaterlichamen is in het eerste SGBP de juridische keuze gemaakt om niet een referentiesituatie te kiezen van voor de invoering van de KRW, zijnde het jaar 2000. De

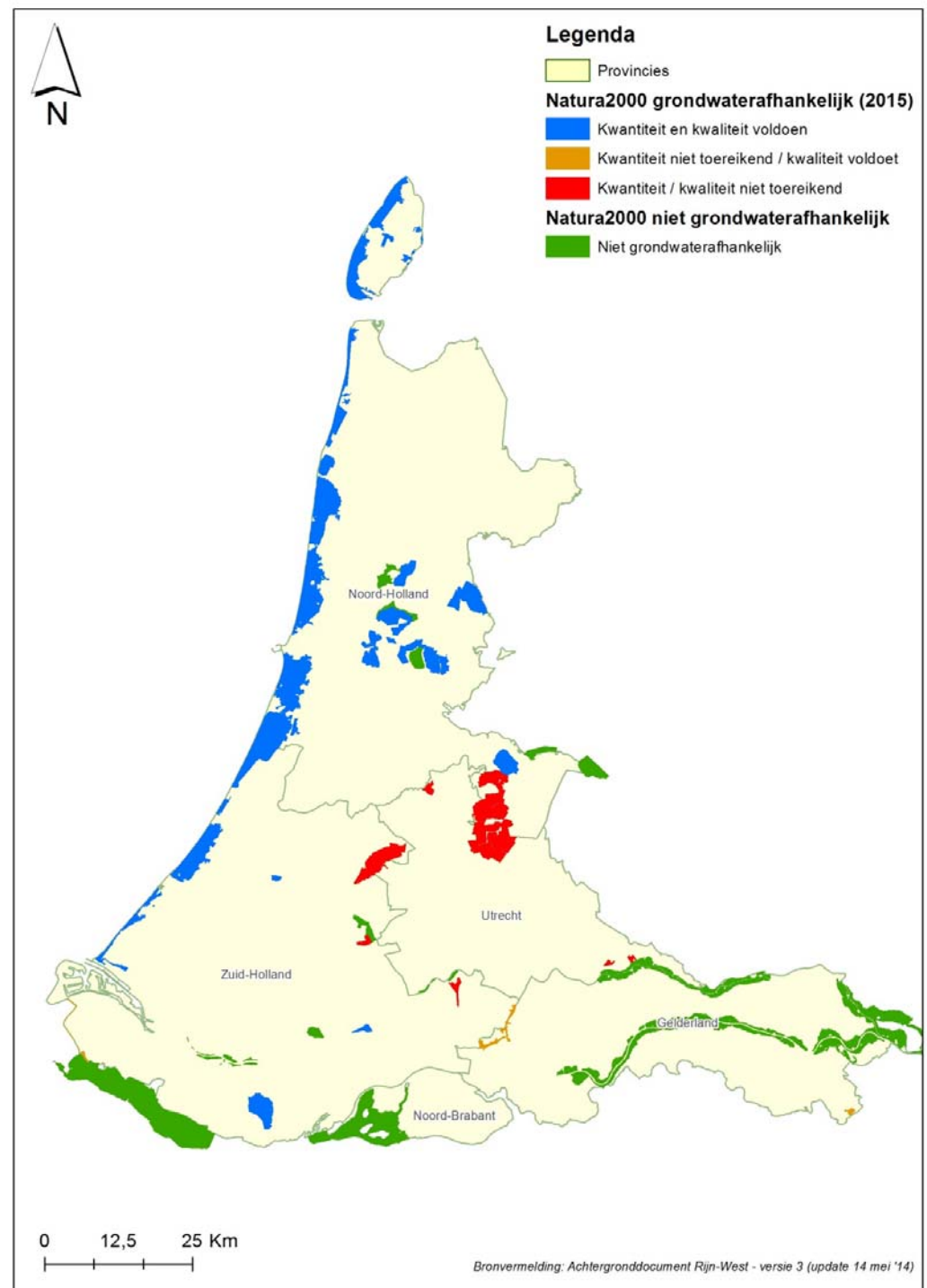
hydrologische situatie is sinds 2000 niet verslechterd. De toestand voor grondwaterafhankelijke terrestrische ecosystemen (kwantiteit en kwaliteit) is daardoor destijds beoordeeld als 'goed'.

Voor SGBP-2 is ervoor gekozen om de beleidsopgave vastgelegd in beheerplannen Natura 2000 te nemen als uitgangspunt. Het gekozen referentieniveau is daarmee de gewenste hydrologische situatie voor het per gebied omschreven natuurdoel (met name de instandhoudingsdoelstellingen). Afgezet tegen dit referentieniveau is de toestand van de grondwaterafhankelijke terrestrische ecosystemen veelal niet goed. Veel gebieden zijn immers verdroogd. Dat geeft dus nu het oordeel ontoereikend voor deze gebieden. Kaart 6 geeft aan welke van de Natura2000-gebieden grondwaterafhankelijk zijn en welke niet.

Daarnaast valt op dat ook de toestand van grondwaterafhankelijke oppervlaktewateren schijnbaar achteruit is gegaan. De oorzaak hiervan is dat destijds onvoldoende kennis aanwezig was over de relatieve bijdrage van de verschillende bronnen aan de totale belasting van de betreffende oppervlaktewaterlichamen. Grondwater is daardoor destijds niet als belangrijke oorzaak benoemd.

Dit verschil in referentieniveau verklaart waarom er de toestand van grondwaterlichamen voor grondwaterafhankelijke terrestrische ecosystemen in 2010-2015 vaak als 'ontoereikend' (rood) is beoordeeld, terwijl de toestand in 2009 nog 'goed' (groen) was. Er is geen echte sprake van een achteruitgang.

Verder vallen de slechte scores op van enkele grondwaterafhankelijke oppervlaktewaterlichamen. Het betreft oppervlaktewateren in laaggelegen gebieden die worden gevoed met voedselrijke, soms brakke, kwel.

Kaart 6: Grondwaterafhankelijke en niet-grondwaterafhankelijke Natura2000-gebieden

Motiveringen voor (schijnbare) tijdelijke achteruitgang

Ook voor grondwater kan het voorkomen dat de beoordeling van de toestand in 2014 slechter uitvalt dan de score in 2009. Andere oorzaken dan de genoemde kunnen zijn gelegen in natuurlijke omstandigheden (bijvoorbeeld extreme overstromingen of langdurige perioden van droogte) of in ongelukken (bijvoorbeeld calamiteuze lozingen of lozingen van sterk verontreinigd bluswater na brand in een industriële inrichting). Ook kan er sprake van overmacht: doordat opgepompt grondwater bij de winningen voor menselijke consumptie al tientallen jaren of meer onderweg is kan vervuiling die lang geleden in het grondwater is terechtgekomen na een jarenlange 'reis' lokaal tot een achteruitgang van de kwaliteit leiden.

Ten slotte kan het voorkomen dat een slechter oordeel geen werkelijke maar een schijnbare achteruitgang indiceert: door natuurlijke variatie in meetdata ten gevolge van toevalligheden bij de bemonstering kan een beoordeling van de huidige toestand slechter uitvallen dan de eerste beoordeling. In de praktijk is de toestand niet verslechterd. Dit zou ervoor pleiten om de frequentie van monitoring te evalueren.

5.4 Beschermd gebieden

De KRW onderscheidt gebieden die bijzondere bescherming behoeven, de zogenaamde beschermde gebieden. Voor Rijn-West zijn de volgende typen gebieden relevant:

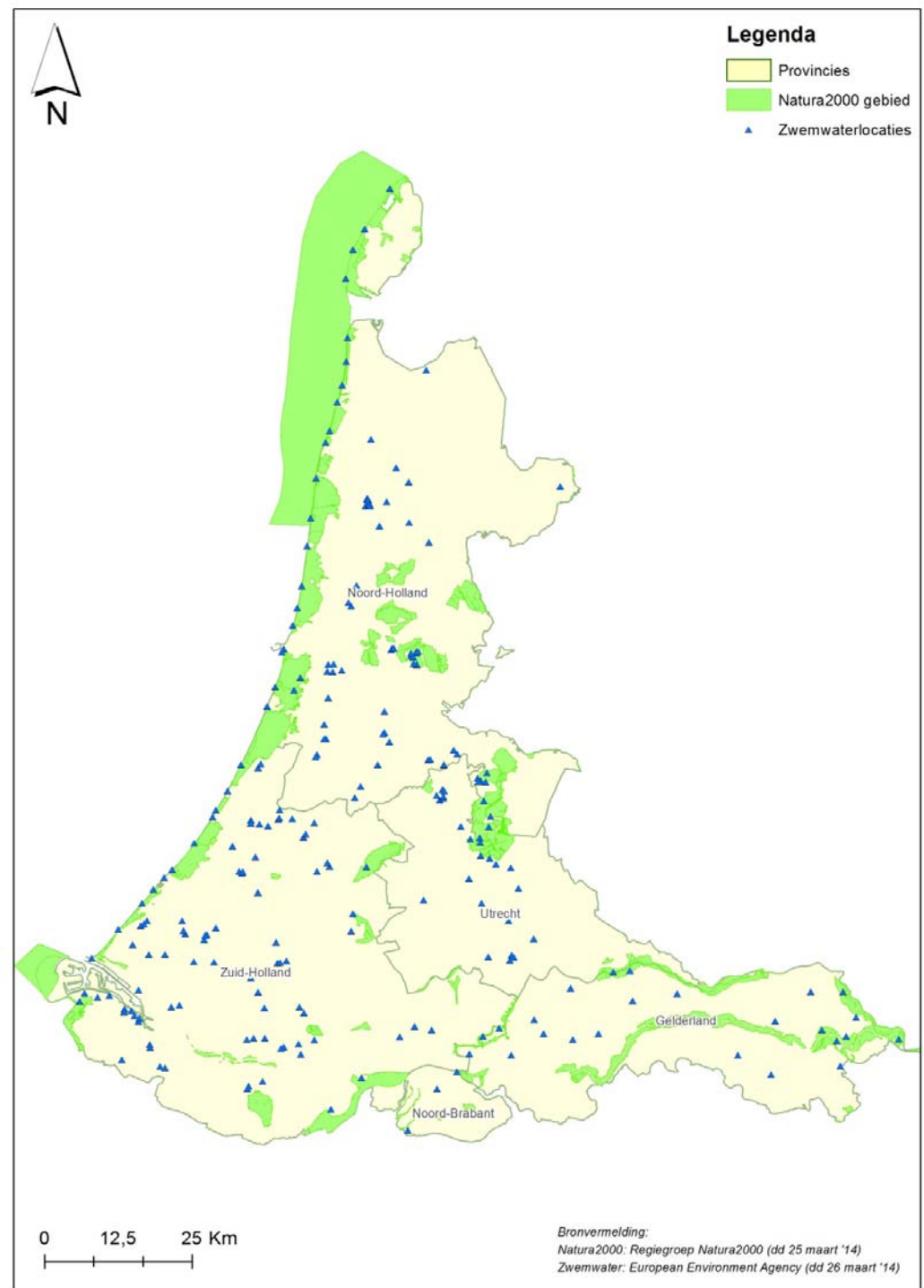
- Natura 2000 gebieden
  - Habitatrichtlijngebied
  - Vogelrichtlijngebied
- Zwemwateren
- Waterlichamen waaruit water voor menselijke consumptie wordt onttrokken

Kaart 7 geeft een overzicht van de Natura2000-gebieden en de zwemwateren.

Voor deze gebieden gelden primair andere Europese Richtlijnen. De uitvoering van die andere richtlijnen is geen KRW-verantwoordelijkheid. Het eigen regime van de andere richtlijnen blijft leidend.

Begrenzing in Register geschermd gebieden

De begrenzing van de beschermde gebieden, inclusief de waterlichamen waaruit water voor menselijke consumptie wordt onttrokken, is in het register vastgelegd. Het Informatiehuis Water (IHW) beheert het register.

Kaart 7: Beschermde gebieden: Natura2000-gebieden en zwemwateren (waterlichamen waaruit water wordt onttrokken voor menselijke consumptie zijn niet aangegeven)

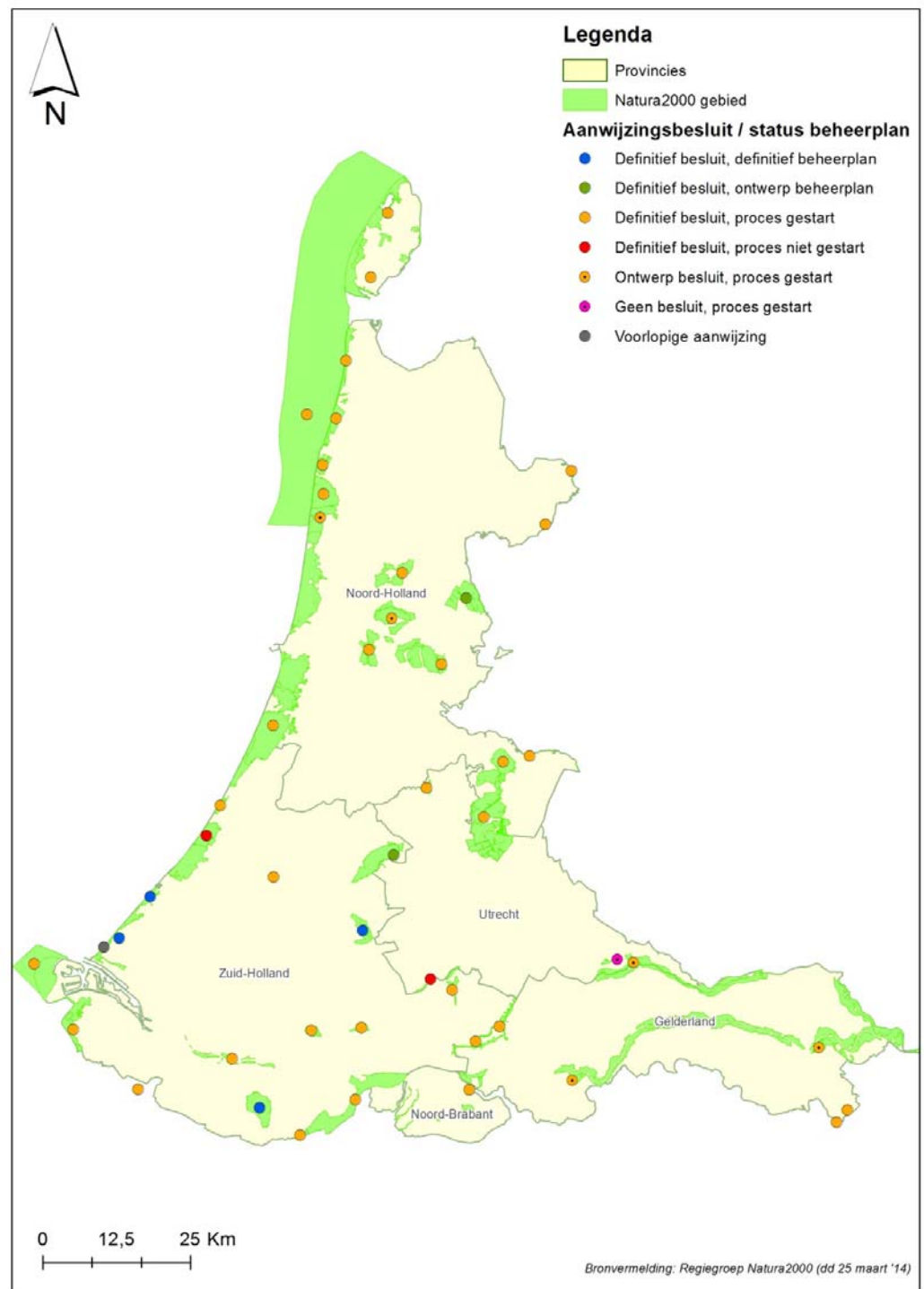
Natura2000

Kaart 8 geeft aan in welke fase van besluitvorming de Natura2000-gebieden zich bevinden en in hoeverre sprake is van afgeronde beheerplannen. Opgenomen zijn de Natura2000 gebieden met een KRW-opgave.

Uit de kaart blijkt dat de beheerplannen in verschillende fasen van opstellen en uitvoering zijn. Tot dusverre zijn in Rijn-West vier beheerplannen definitief vastgesteld. Het proces heeft in veel Natura2000-gebieden vertraging opgelopen. De afronding van de beheerplannen is onder andere afhankelijk van de uitwerking van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Vertraging in het proces van de PAS heeft geleid tot bijstelling van de planning voor afronding van de beheerplannen. De PAS kent haar eigen vaststellingsprocedure.

De uitwerking van het onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur dat eind 2011 is gesloten tussen IPO en het Rijk is een belangrijke bouwsteen om in de beheerplannen afspraken te kunnen maken over de uitvoering van de benodigde maatregelen. Ook dit proces leidde tot bijstelling van de planning van de beheerplannen.

In veel gebieden wachten opstellers van beheerplannen op nadere uitwerking van de PAS en duidelijkheid over de financiering (zoals uitwerking decentralisatieakkoord). Omdat afstemming en instemming in het Natura2000-gebiedsproces volgens de opstellers van het beheerplan nodig is voordat een ontwerpbeheerplan ter inzage gelegd kan worden, leidt onzekerheid over eventuele aanpassing in definitieve aanwijzingsbesluiten tot terughoudendheid bij het voortzetten van deze afstemming en instemming.

Kaart 8: Status van de Natura2000 beheerplannen

Zwemwater

In het SGBP 2016-2021 wordt een overzicht opgenomen met alle zwemwaterlocaties (zoals gerapporteerd aan de Commissie in 2014). Binnen het deelstroomgebied Rijn-West zijn 233 zwemwateren aangewezen. Daarvan liggen 31 locaties aan de Noordzeekust. Er zijn 11 nieuwe zwemwateren aangewezen. De zwemwaterkwaliteit wordt beoordeeld op basis van de concentratie fecale bacteriën die gedurende vier zwemseizoenen zijn gemeten. Onderstaande tabel geeft de zwemwaterkwaliteit (oordeel 2013) weer per beheerder:

	Amstel, Gooi en Vecht	Delfland	De Stichtse Rijnlanden	Hollands Noorderkwartier	Schieland en de Krimmerwaard	Rijnland	RWS Oost Nederland	RWS West-Nederland Zuid	RWS Zee en Delta	Rivierland	Hollandse Delta	totaal aantal	totaal %
uitstekend	14	8	4	10	5	28	6	0	24	19	15	133	57%
goed	9	5	2	6	2	11	2	1	6	3	7	54	23%
aanvaardbaar	2	1	1	5	1	1	1	0	0	1	1	14	6%
slecht	3	4	0	5	1	5	0	0	1	0	2	21	9%
nieuw				6						2	3	11	5%
totaal	28	18	7	32	9	45	9	1	31	25	28	233	100%

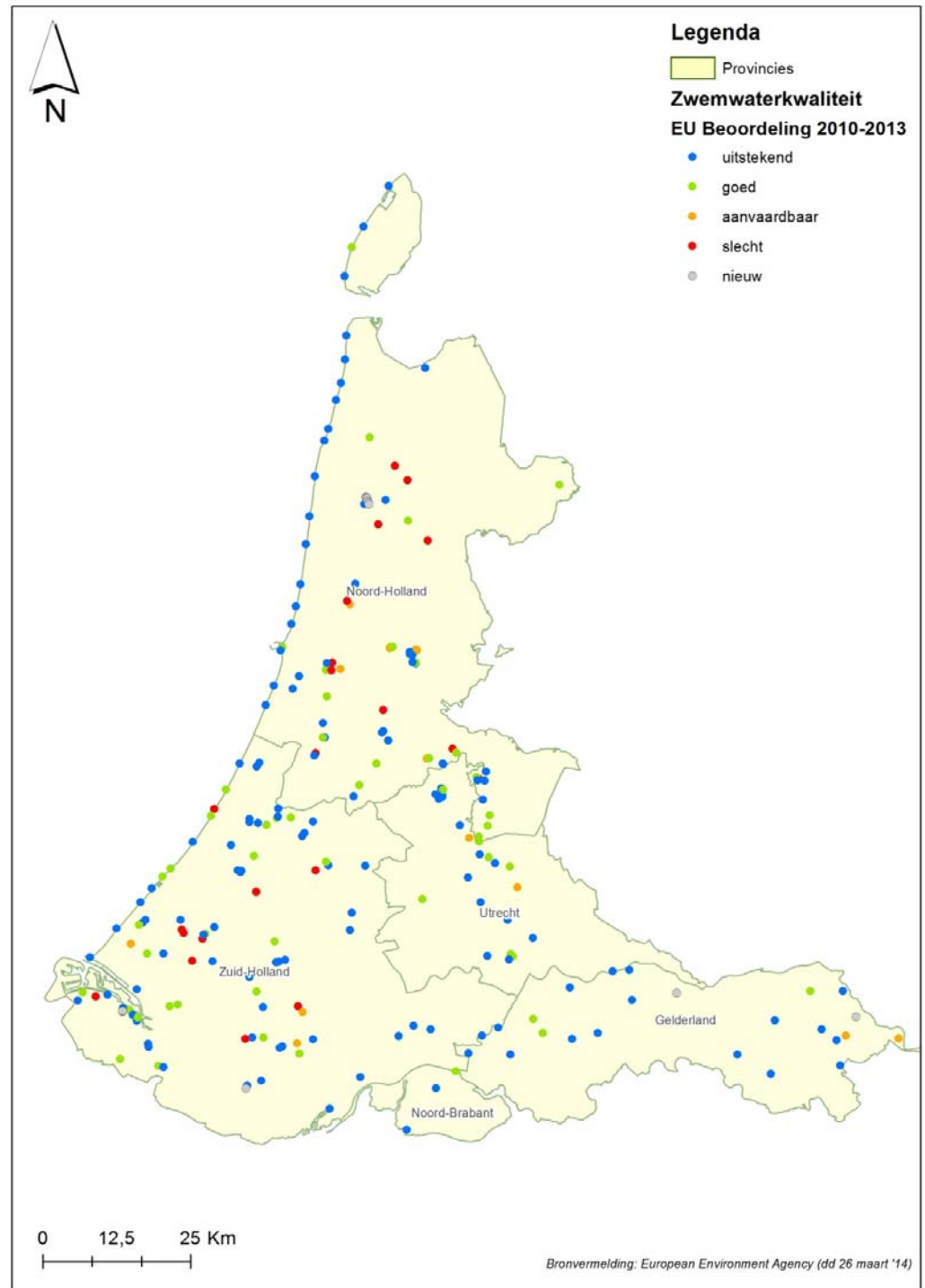
Tabel 4: Beoordeling van de zwemwaterkwaliteit

Wat opvalt is dat meer dan de helft van de zwemwateren een uitstekende kwaliteit heeft en dat 78% van de zwemwateren ten miste 'goed' scoort. Toch zijn er ook 21 zwemwateren, ofwel 9% van het totaal aantal zwemwateren in Rijn-West, die slecht scoren. Dat betekent dat de concentratie fecale bacteriën, gemeten over vier zwemseizoenen, de norm overschrijdt. De Europese Zwemwaterrichtlijn schrijft voor dat voor deze locaties maatregelen worden getroffen.

Blauwalgen

Naast fecale bacteriën zijn blauwalgen bepalend voor de kwaliteit van zwemwater. Voor de locaties langs de Noordzeekust vormen de blauwalgen geen probleem. Een belangrijk deel van de zwemwaterlocaties in binnenwateren in Rijn-West, met name in Zuid-Holland en Noord-Holland, kampt echter wel met blauwalgenproblematiek. Dit hangt samen met de relatief hoge belasting met nutriënten in dit deel van Nederland. In bijlage 6 is aangegeven welke locaties blauwalggevoelig zijn (de informatie is afkomstig van de provincies).

In kaart 9 is de toestand van de zwemwateren (zwemwaterkwaliteit op grond van metingen van de concentraties fecale bacteriën in de laatste vier zwemseizoenen) geografisch in beeld gebracht.

Kaart 9: EU-beoordeling van de zwemwateren

Publieke winningen

De KRW (artikel 7.1) schrijft voor dat waterlichamen waaruit water voor menselijk consumptie wordt onttrokken worden aan gewezen als beschermde gebieden. In Guidance document 16: Guidance on Groundwater in Drinking Water Protected Areas (EU, 2007) is aangegeven dat de lidstaten de monitoring en maatregelen om de doelen van de beschermde gebieden met betrekking tot onttrekking te halen mogen toespitsen op zogenaamde 'safeguard zones'. Vertaald naar de situatie in Rijn-West zijn dat de grondwaterbeschermingszones, grondwaterbeschermingsgebieden of 100jaarzones, die via de provinciale Milieuvorderingen (met name ruimtelijk) zijn beschermd en begrensd. In deze Adviesnota focussen we op de publieke winningen en de beschermingszones. Overige winningen, bijvoorbeeld voor campings of fabrieken, komen in de adviesnota niet aan de orde.

Drinkwaterwinningen (grondwater)

In Rijn-West zijn 56 publieke winningslocaties waar grondwater voor de bereiding van drinkwater wordt onttrokken. Een deel hiervan is kwetsbaar. Dat betekent dat de goede toestand aan het einde van de komende planperiode zonder (aanvullende) maatregelen mogelijk niet zal worden bereikt. De winningen, zijn als volgt over de grondwaterlichamen verdeeld (Bron: Achtergronddocument Rijn-West, versie april 2014):

Grondwaterlichaam	Aantal	Weinig kwetsbaar	Matig kwetsbaar	Kwetsbaar	Geen gegevens
Deklaag	34	18	11	4	1
Zand	17	0	0	16	1
Duin	5	2	0	3	0
Zout	0	0	0	0	0

Tabel 5: Kwetsbaarheid van drinkwaterwinningen per grondwaterlichaam

In het ruwwater voor zes winningen zijn normoverschrijdende concentraties verontreinigingen aangetroffen (zie ook bijlage 7). Dat betekent dat de zuiveringsinspanning voor deze winningen is toegenomen.

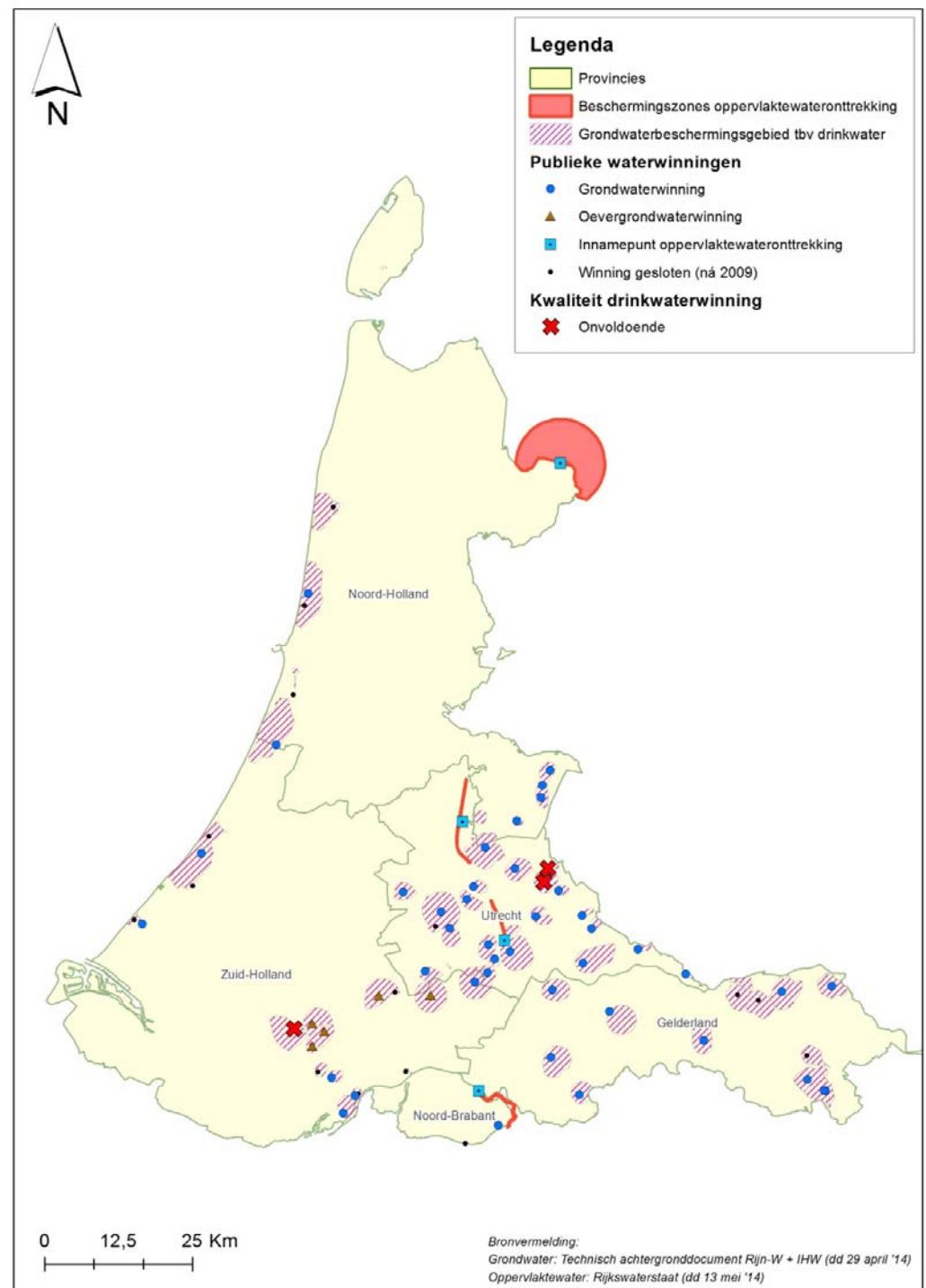
Twee grondwaterwinningen in het grondwaterlichaam Zand Rijn-West verkeren in de slechte toestand: het betreft de winningen Beerschoten en Bilthoven. Eén grondwaterwinning in het grondwaterlichaam Deklaag Rijn-West verkeert in een slechte toestand: het betreft de winning Ridderkerk (Bron: Waterkwaliteitsportaal d.d. 20 mei 2014).

Drinkwaterwinningen (oppervlaktewater)

Ook uit een aantal oppervlaktewaterlichamen wordt water voor de bereiding van drinkwater onttrokken. Voor een belangrijk deel betreft dit wateren waar het oppervlaktewater door de oevers infiltreert in de ondergrond van nabijgelegen oevergrondwaterwinningen. Voor een ander deel wordt oppervlaktewater onttrokken, dat over enige afstand wordt getransporteerd om daarna in de duinen te worden geïnfiltreerd. Dat water wordt na een verblijftijd van tenminste drie maanden door de duinwaterbedrijven onttrokken voor de drinkwaterbereiding. Deze (delen van) oppervlaktewaterlichamen zijn in het Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren 2010-2015 aangewezen als wateren, die genoemde functie vervullen. Hiertoe behoren ook enkele 'nood'-onttrekkingsgebieden, voor het geval er een tekort aan water voor de drinkwatervoorziening op ander onttrekkingslocaties dreigt te ontstaan of als er zich calamiteiten in andere onttrekkingsgebieden voor zouden doen.

Rijkswaterstaat monitort in deze (delen van) oppervlaktewaterlichamen regelmatig de kwaliteit van het onttrokken oppervlaktewater op stoffen die een bedreiging voor de drinkwatervoorziening kunnen opleveren.

Kaart 10 geeft de innamepunten de kwaliteit van de winning weer.

Kaart 10: Publieke waterwinningen

In beginsel actualiseren we doelen niet, ook niet als een doel in de eerste planperiode zeer ambitieus is gebleken. Als een vastgesteld doel naar verwachting ook in 2021 nog niet zal kunnen worden gehaald actualiseren we de doelen niet maar streven we naar het alsnog bereiken in 2027. In het 3^e SGBP voor de periode 2021-2027 bekijken we opnieuw in welke mate de KRW-doelen zijn gerealiseerd en wat haalbaar is in het SGBP-3. Op dat moment komt de vraag aan de orde of de doelstellingen uit het SGBP-1 eventueel verlaagd moeten worden. In een beperkt aantal gevallen is doelactualisatie aan de orde, met name vanwege het verdisconteren van natuurlijke achtergrondbelasting. Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de doelen voor grond- en oppervlaktewater en geeft een prognose voor het doelbereik in 2021. In veel gevallen is fasering tot 2027 aan de orde. Paragraaf 6.2 gaat hierop in en geeft een overzicht van motiveringen hiervoor. Paragraaf 6.5 geeft een aanbeveling voor het opstellen van doelen voor niet-KRW-wateren.

6.1 Doelactualisatie

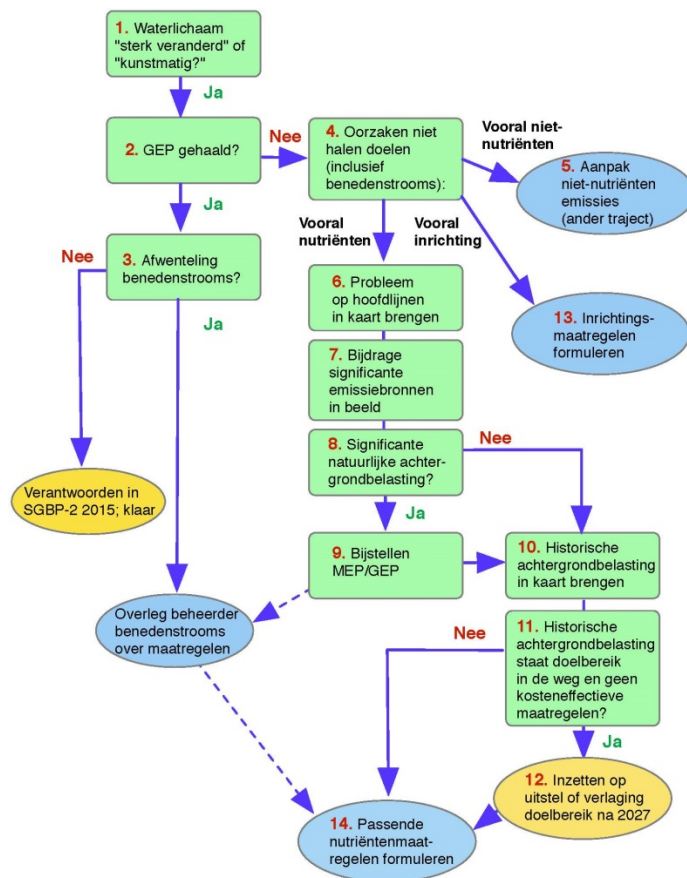
Als er een verandering van watertype is doorgevoerd of als de gewijzigde maatlatten voor een aantal watertypen daar aanleiding voor geven kan doelactualisatie aan de orde zijn. In sommige gevallen kan ook nieuwe kennis en inzicht in het functioneren van het watersysteem aanleiding zijn voor actualiseren van doelen. Verder is er mogelijk aanleiding voor doelactualisatie als de natuurlijke achtergrondbelasting van nutriënten zo hoog is, dat het behalen van de doelen bij voorbaat onmogelijk is.

Verdisconteren natuurlijke achtergrondbelasting van nutriënten

Een deel van de nutriënten is afkomstig uit niet beïnvloedbare natuurlijke bronnen zoals voedselrijke kwel. Niet-beïnvloedbare bronnen worden beschouwd als natuurlijke achtergrondbelasting¹. De omvang van deze natuurlijke achtergrondbelasting is in de afgelopen jaren voor veel gebieden vastgesteld. Voor waterlichamen die te maken hebben met een substantiële achtergrondbelasting is het behalen van eerder geformuleerde doelen niet haalbaar. Bij de vraag of doelactualisatie aan de orde is hanteren we het onderstaande stappenplan als leidraad. Het stappenplan is afkomstig uit het rapport "Nutriëntenmaatwerk in de polder" van de Nutriëntenadviesgroep Rijn-West (2012).

---

¹ Het begrip natuurlijke achtergrondbelasting wordt regelmatig verward met het begrip historische belasting. In tegenstelling tot natuurlijke achtergrondbelasting is historische belasting niet natuurlijk en wél beïnvloedbaar.

Figuur 8: Stappenplan voor eventuele doelactualisatie

In Rijn-West speelt natuurlijke achtergrondbelasting:

- met zekerheid een rol in 69 waterlichamen (27% van het totaal). In 8 waterlichamen is deze bijdrage zelfs overheersend. In alle 8 heeft inmiddels doelactualisatie plaatsgevonden. In 61 waterlichamen is deze bijdrage significant. Voor 28 hiervan zijn de doelen inmiddels geactualiseerd, voor de andere 33 gebeurt dat in de loop van de komende planperiode.
- mogelijk nog een rol in 87 andere waterlichamen (34% van het totaal). Dat wordt in de loop van de komende planperiode in beeld gebracht en waar nodig zal vervolgens doelactualisatie plaatsvinden.
- niet of nauwelijks een rol in 101 waterlichamen (39% van het totaal). Hier is doelactualisatie niet aan de orde.

Met andere woorden: er ligt dus voor de komende planperiode voor 120 waterlichamen nog een opgave m.b.t. natuurlijke achtergrondbelasting.

6.2 Fasering van het bereiken van doelen grond- en oppervlaktewater

De KRW schrijft voor dat lidstaten moeten zorgen voor een goede ecologische en chemische toestand van oppervlaktewaterlichamen en een goede toestand van grondwaterlichamen. In de KRW is ook aangegeven dat er legitieme redenen denkbaar zijn waarom de goede toestand aan het einde van de planperiode nog niet haalbaar wordt geacht. In Artikel 4.4 van de KRW staat dat fasering van het bereiken van doelstellingen is toegestaan mits de toestand niet verslechtert en er aan (ten minste) één van de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- de maatregel is technisch slechts haalbaar in perioden die de planperiode overschrijden;

- de maatregel is in de planperiode onevenredig kostbaar;
- de natuurlijke omstandigheden beletten een tijdige verbetering.

Indien fasering als gevolg van één van de bovenstaande voorwaarden aan de orde is, dan moet daarvan een goede motivering worden gegeven. Voor deze motivering hebben de partners binnen Rijn-West een aantal formuleringen opgesteld. Deze formuleringen zijn in het Waterkwaliteitsportaal (WKP) ingevuld en zullen vanuit het WKP in de factsheets worden opgenomen. Onderstaand overzicht geeft mogelijke motiveringen voor fasering van het bereiken van doelen voor oppervlaktewateren.

Motiveringsgrond voor Fasering: technisch onhaalbaar

Grondverwerving

Grondverwerving vindt vrijwel altijd plaats op vrijwillige basis. Dit is een tijdrovend proces. Te voortvarend grond verwerven kan leiden tot het onnodig opdrijven van grondprijzen. Kansen om grond te verwerven zijn vaak gebonden aan bepaalde gebeurtenissen (ruilverkaveling, bedrijfsovernames), die dikwijls juridische procedures met een lange doorlooptijd kennen. Pas nadat de grond is verworven kan realisatie van de maatregel starten. Om één of meerdere van de bovenstaande redenen kunnen niet alle maatregelen al in deze planperiode zijn genomen en kan het doel nog niet worden gerealiseerd.

Maatschappelijk draagvlak creëren kost tijd

Uitvoering van maatregelen met een aanzienlijke impact op de omgeving moet goed worden voorbereid: de direct betrokken partijen moeten goed worden voorgelicht over de wijze van uitvoering en consequenties. Dat is nodig voor maatschappelijk begrip en draagvlak. Het organiseren van maatschappelijke betrokkenheid kost zoveel tijd dat betreffende maatregelen niet in de komende planperiode kunnen worden uitgevoerd en dus kan het doel nog niet worden gerealiseerd.

Maatschappelijk draagvlak creëren lukt niet

De uitkomst van het proces van het organiseren van draagvlak is negatief: er is onvoldoende draagvlak en te weinig medewerking voor de maatregelen ter verbetering van de kwaliteit. Zonder medewerking is uitvoering van de maatregelen vooralsnog niet mogelijk.

Synergie met andere beleidsvoornemens

Naast de KRW-doelen zijn in dit waterlichaam ook andere doelen (natuur, veiligheid, zoetwater) aan de orde, zodat naast KRW-maatregelen ook andere maatregelen moeten worden getroffen. Daarom moet worden gezocht naar synergie, zowel bij uitvoering als bij financiering. Uitvoering van KRW-maatregelen in combinatie met andere maatregelen zorgt voor meer efficiëntie, minder overlast en lagere kosten. Daarom zullen de gecombineerde maatregelen pas in een volgende planperiode worden getroffen en kan het doel nog niet worden gerealiseerd.

Samenhang met andere waterbeheermaatregelen

Sommige KRW-maatregelen kunnen niet zelfstandig worden doorgevoerd, maar alleen binnen een groter project (peilbesluit, watergebiedsplan of gemaalrenovatie), dat per gebied of kunstwerk maar eens in de zoveel tijd plaatsvindt. Uit kosten- en efficiëntieoverwegingen zullen maatregelen daarom in een later planperiode worden genomen en kunnen de bijbehorende doelen ook pas later worden gerealiseerd.

Uitvoeringscapaciteit

Voorbereiding en uitvoering van het totale voorgestelde pakket aan KRW-maatregelen in de komende planperiode vraagt specifieke kennis en capaciteit, die daarvoor in onvoldoende mate aanwezig is. Op basis van kosteneffectiviteit is een prioriteitsvolgorde van maatregelen bepaald. Omdat de uitvoeringscapaciteit slechts toereikend is om een aantal andere kosten-effectievere

maatregelen te treffen zullen niet alle maatregelen in de komende planperiode worden uitgevoerd en kan het doel nog niet worden gerealiseerd.

Onzekerheid over effectiviteit of uitvoerbaarheid

Maatregelen zijn vermoedelijk effectief, maar voordat deze in de praktijk worden toegepast moet de effectiviteit of toepasbaarheid daarvan in de desbetreffende situatie nader worden onderzocht, of moet de ervaring van pilotprojecten worden afgewacht.

Nalevering historische belasting

Nadat bronnen van verontreinigingen (waaronder nutriënten) zijn beperkt of weggenomen zijn deze stoffen vaak nog lange tijd in het milieu aanwezig, en hebben effect op de ecologische en chemische toestand. De aanwezigheid en effecten verdwijnen pas op de lange termijn. Geforceerd verwijderen uit het milieu is veelal technisch onhaalbaar en/of buitensporig duur. Daardoor wordt het doel vooralsnog niet bereikt

Trage effecten maatregelen

Een aanzienlijk deel van de (inrichtings)maatregelen is al in de eerste planperiode uitgevoerd. Uit onderzoek is gebleken dat het een aantal jaren kan duren voordat het ecosysteem zich volledig heeft aangepast aan een nieuwe situatie, bijvoorbeeld omdat het tijd kost voor bepaalde soorten om nieuw habitat te koloniseren. Om deze redenen worden effecten van getroffen maatregelen pas na de eerste planperiode zichtbaar.

Motiveringsgrond voor Fasering: onevenredig kostbaar

Te hoge lasten

Financiering van alle maatregelen voor het bereiken van de goede toestand/potentieel binnen de komende planperiode zou leiden tot een lastenstijging die maatschappelijk niet acceptabel wordt geacht. Op basis van kosteneffectiviteit is een prioriteitsvolgorde van maatregelen bepaald. Omdat de financiële middelen slechts toereikend zijn om de meest kosteneffectieve maatregelen te treffen zal het doel in de komende planperiode nog niet zijn gerealiseerd. Zie voor nadere onderbouwing hoofdstuk 8.

Mestbeleid

Voor dit waterlichaam is bemesting door de landbouw de belangrijkste bron van nutriënten, die het bereiken van de doelen nog niet mogelijk maakt. Hoewel het generieke mestbeleid significant bijdraagt aan doelrealisatie is het voor het bereiken van de doelen in 2021 naar verwachting niet voldoende. Nog zwaardere inzet leidt echter tot disproportionele kosten voor de landbouwsector, zoals is vastgesteld in de politieke besluitvorming van de Actieprogramma's in het kader van de Nitraatrichtlijn. Daarenboven geldt dat de voorraad nutriënten in de bodem dusdanig is dat ook bij 0-bemesting de niveaus in het water in 2021 boven de norm zullen liggen.

Zuivering afvalwater

Voor dit waterlichaam is effluent van de RWZI de belangrijkste bron van nutriënten, die het bereiken van de doelen nog niet mogelijk maakt. Voor de zuivering van het afvalwater worden reeds zeer hoge kosten gemaakt. De verdere aanpak van de zuiveringsinstallatie is disproportioneel kostbaar.

Kosteneffectiviteit: te geringe baten

De totale kosten van deze maatregel wegen in de huidige situatie niet op tegen de maatschappelijke baten, of hierover bestaat nog onvoldoende zekerheid. Mogelijk wordt de maatregel in een latere fase alsnog haalbaar door synergie, cofinanciering of innovatie.

Kosteneffectiviteit: elders hogere kosteneffectiviteit

De totale kosten van deze maatregel wegen niet op tegen de maatschappelijke baten, omdat maatregelen buiten het KRW-waterlichaam een hogere kosteneffectiviteit hebben.

Kosteneffectiviteit: andere maatregelen eerst

De maatregel is pas kosteneffectief nadat eerst andere maatregelen zijn uitgevoerd (bijvoorbeeld het verder terugdringen van nutriënten).

Natura2000-gebieden

Deze motivering heeft betrekking op het niet halen van doelen in Natura2000-gebieden die kampen met verdrogingsproblematiek. De verdrogingsopgave en de aanpak ervan maken deel uit van de beheerplannen Natura2000. In de komende planperiode worden maatregelen uitgevoerd om de achteruitgang te voorkomen. De onderbouwing staat in de diverse beheerplannen Natura2000. De financiering is in belangrijke mate afhankelijk van het rijk. Ten aanzien van de inzet van PAS middelen zijn landelijke afspraken gemaakt.

Ook hier geldt dat een deel van de maatregelen alleen gerealiseerd kan worden als gronden zijn verworven. Het beleid is dat verwerven alleen op vrijwillige basis plaatsvindt. Mocht verwerven niet lukken binnen de planperiode, dan worden maatregelen uitgesteld en is realisatie van de doelen nog niet bereikbaar.

Grondwaterwinnings

Deze motivering heeft ook betrekking op situaties waarbij een bodemvervuiling (puntbron) een drinkwaterwinning bedreigt. Per sanering wordt bepaald of de kosten daarvan opwegen tegen het maatschappelijke belang van openhouden van de drinkwaterwinning. Met name in stedelijke gebieden kan bescherming van een winning onevenredig kostbaar zijn.

Motiveringsgrond voor Fasering: natuurlijke omstandigheden

Natuurlijke achtergrondbelasting

Uit onderzoek in de afgelopen planperiode is gebleken dat veel oppervlaktewaterlichamen in Rijn-West te maken hebben met een hoge, voor een belangrijk deel niet-beïnvloedbare achtergrondbelasting met nutriënten. De eerder vastgestelde GEP's zijn daarom nog niet haalbaar.

Ook voor grondwater is het denkbaar dat een goede toestand aan het einde van de planperiode nog niet haalbaar is. Hieronder zijn de motiveringen voor fasering van het bereiken van doelen voor grondwateren weergegeven.

Trage effecten maatregelen

Uit onderzoek is gebleken dat het een aantal jaar kan duren voordat het ecosysteem zich volledig heeft aangepast aan een nieuwe situatie, bijvoorbeeld omdat het tijd kost voor bepaalde soorten om nieuw habitat te koloniseren. Om deze redenen worden effecten van getroffen maatregelen pas later zichtbaar. Geforceerd ingrijpen in de biologie zelf is – voor zover al uitvoerbaar – kostbaar en roept vaak veel maatschappelijke weerstand op.

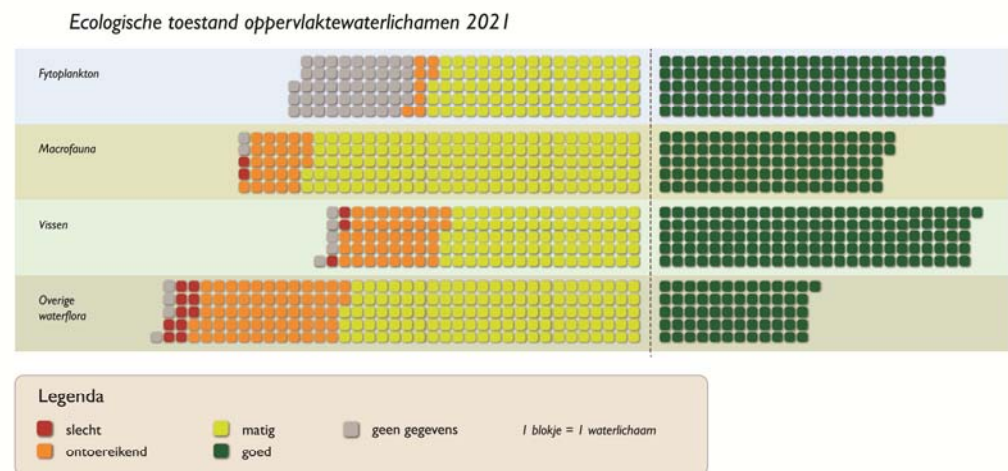
Grondwaterwinnings

Deze motivering heeft betrekking op het niet halen van doelen bij grondwaterwinnings. Het opgepompte water bij de winnings voor menselijke consumptie is grondwater dat tientallen jaren of meer onderweg is. Dat betekent dat vervuiling die met het grondwater al onderweg is uiteindelijk de bron nog zal bereiken. Het beleid is erop gericht om, door middel van het opstellen van een risicoanalyse per winning (gebiedsdossiers) en uitvoeringsprogramma's voor te nemen maatregelen, vervuiling in de toekomst te voorkomen. De termijn waarop die maatregelen effect bij de winning hebben, hangt af van de ouderdom van het onttrokken grondwater en is veelal langer dan de te beschouwen planperiode. Hier ligt een relatie met generiek beleid voor mest en

bestrijdingsmiddelen. Daarvoor is een redeneerlijn door het rijk aangedragen, waarin is betoogd dat generiek beleid significant bijdraagt aan nutriëntenreductie, maar dat een nog zwaardere inzet van instrumenten kan leiden tot disproportionele kosten voor de landbouwsector.

6.3 Oppervlaktewaterlichamen

Voor 2021 is per biologisch kwaliteitselement een prognose gegeven van de toestand. In de onderstaande figuur is weergegeven in hoeverre in 2021 de doelen voor de biologische toestand van de oppervlaktewaterlichamen naar het oordeel van de beheerders zullen zijn bereikt.

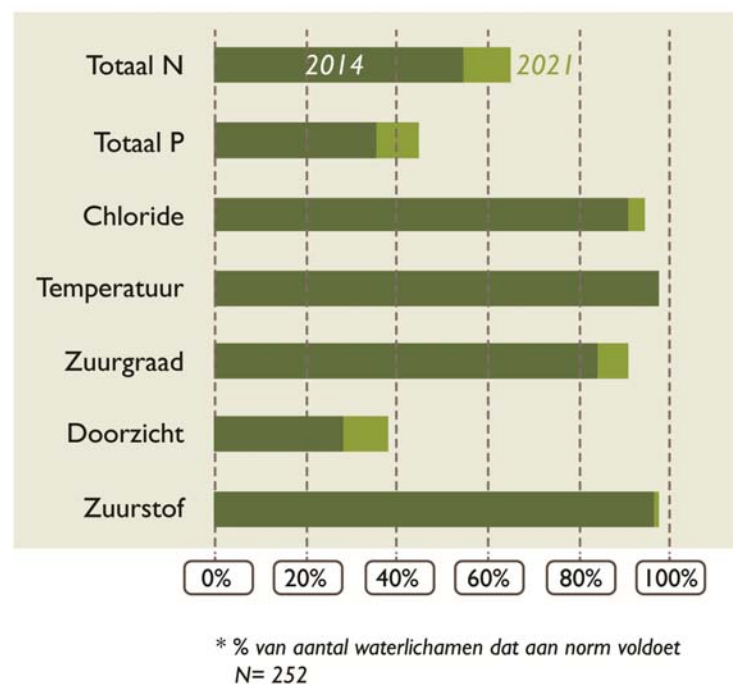
Figuur 9: Prognose voor de toestand van de biologische kwaliteitselementen in 2021

Uit de figuur blijkt dat ten opzichte van 2014 (zie figuur 3 in paragraaf 5.2) naar verwachting in 2021 een aanmerkelijk hoger aantal oppervlaktewaterlichamen voor de verschillende biologische kwaliteitselementen goed scoort. Een niet onaanzienlijk aantal waterlichamen zal ook in 2021 nog geen goede beoordeling voor 'ecologie totaal' krijgen.

Voor de ecologie ondersteunende stoffen staan de prognoses van de beheerders in figuur 10.

Toestand belangrijkste ecologie ondersteunende parameters 2021

Figuur 10: Prognose voor de toestand van de ecologie ondersteunende stoffen in 2021

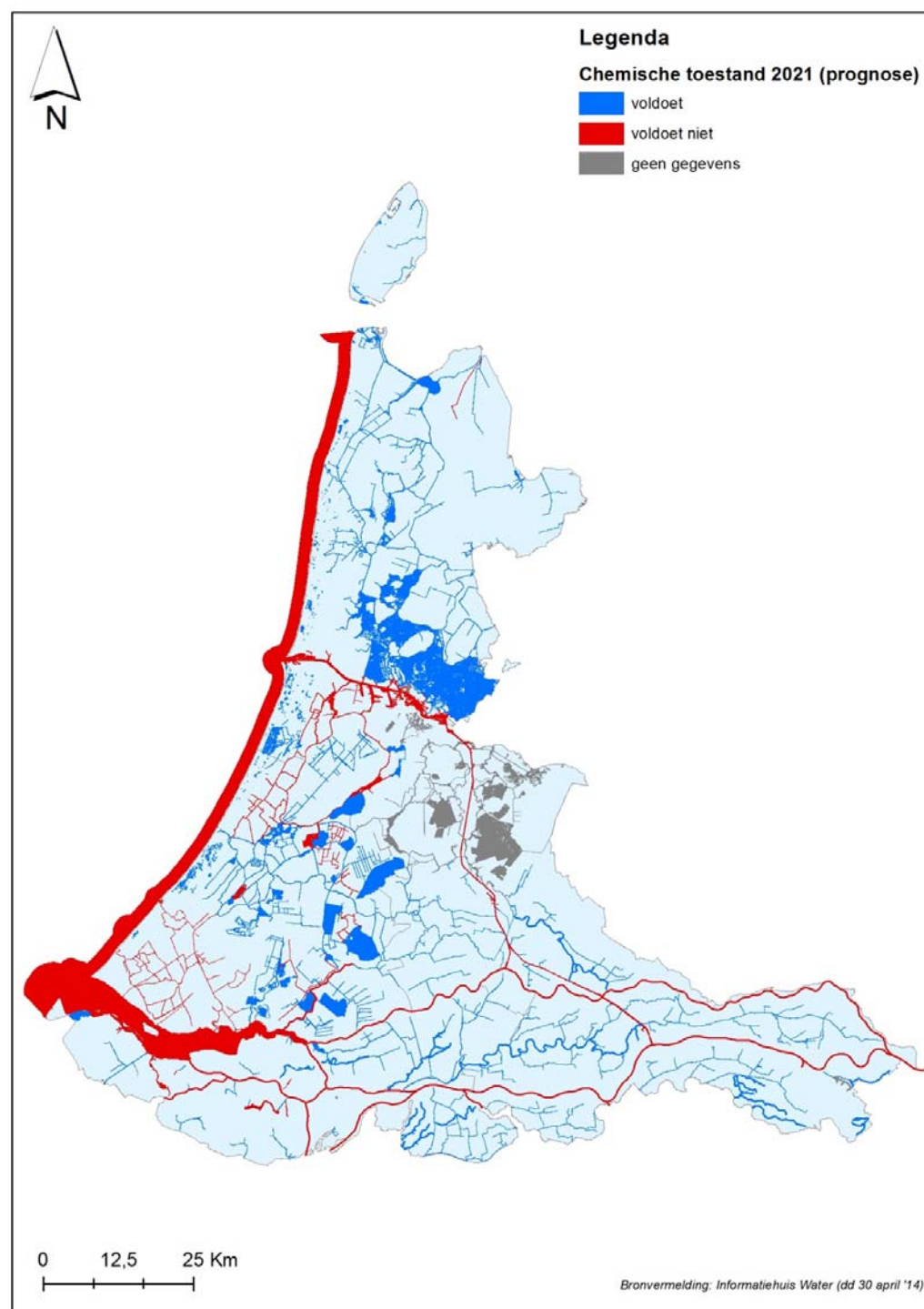
De figuur toont dat naar het oordeel van de beheerders ook in 2021 voor veel oppervlaktewaterlichamen nutriënten in te hoge concentraties in het water aanwezig zullen zijn. De regionale waterbeheerders hebben de toestand van de waterlichamen in 2021 zo nauwkeurig mogelijk ingeschat, maar veel hangt af van zaken die regionale waterbeheerders niet of slechts beperkt kunnen beïnvloeden. Bij de inschatting van de toestand in 2021 is niet alleen rekening gehouden met de (eigen) aanvullende gebiedsgerichte maatregelen maar met alle type KRW-maatregelen. Het betreft:

- *Basismaatregelen* die voortvloeien uit andere Europese richtlijnen voor de waterbescherming, bijvoorbeeld uit de Nitraatrichtlijn (artikel 11.3a).
- *Overige basismaatregelen*: deze zijn gebaseerd op nationaal beleid en worden generiek vastgesteld, bijvoorbeeld het emissiebeleid meststoffen en het toelatingsbeleid voor gewasbeschermingsmiddelen (artikel 11.3.b-1).
- *Aanvullende (gebiedsgerichte) maatregelen* (artikel 11.4). Bijvoorbeeld morfologische aanpassingen.
- *Extra maatregelen* (artikel 11.5). Bijvoorbeeld het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer.

Het maatregelenpakket dat we in de KRW-factsheets en de Adviesnota hebben opgenomen betreft alleen de zogenaamde aanvullende (gebiedsgerichte) maatregelen conform artikel 11.4 van de KRW. Immers, dat zijn de maatregelen waarvoor de regionale partijen verantwoordelijk zijn. Tegelijkertijd is de mate van het doelbereik afhankelijk van alle typen maatregelen gezamenlijk. Van groot belang is dat de verschillende typen van maatregelen elkaar versterken. Dit geldt specifiek voor maatregelen die gericht zijn op het terugdringen van emissies uit de landbouw.

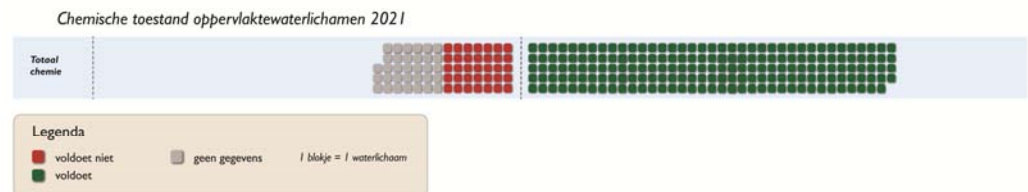
Verder toont de figuur dat het doorzicht ook in 2021 naar verwachting in minder dan 40% van de oppervlaktewaterlichamen voldoet aan de goede toestand. Dit is niet in overeenstemming met het beeld dat sommige maatschappelijke groeperingen (bijvoorbeeld sportvissers en vaarrecreanten) hebben: zij vinden dat het oppervlaktewater op veel plaatsen te helder wordt, waardoor mogelijkheden voor vissen en varen worden beperkt. Inmiddels is ook duidelijk dat in

sommige waterlichamen door natuurlijke omstandigheden een groot doorzicht ook op langere termijn niet haalbaar is. Alles overwegende blijven waterbeheerders de komende planperiode maatregelen nemen om de ecologische toestand te verbeteren, hetgeen met name in de als kansrijk beschouwde wateren ook zal leiden tot verbetering van het doorzicht én verhoging van de biodiversiteit.

Kaart 11: Prognose van de chemische toestand in 2021

Ook voor de chemische toestand is een prognose van het doelbereik in 2021 gegeven. Deze is weergegeven in de onderstaande figuur en in kaart 11. Voor veel oppervlaktewaterlichamen wordt verwacht dat ook in 2021 de goede chemische toestand nog niet wordt bereikt. Voor een aantal prioritare stoffen geldt dat deze, ook als zij niet meer worden geloosd, nog lang in het oppervlaktewater aanwezig zijn, mede door nalevering vanuit een diffuus verontreinigde waterbodern. Het betreft bijvoorbeeld prioritare stoffen als tributyltin en kwik.

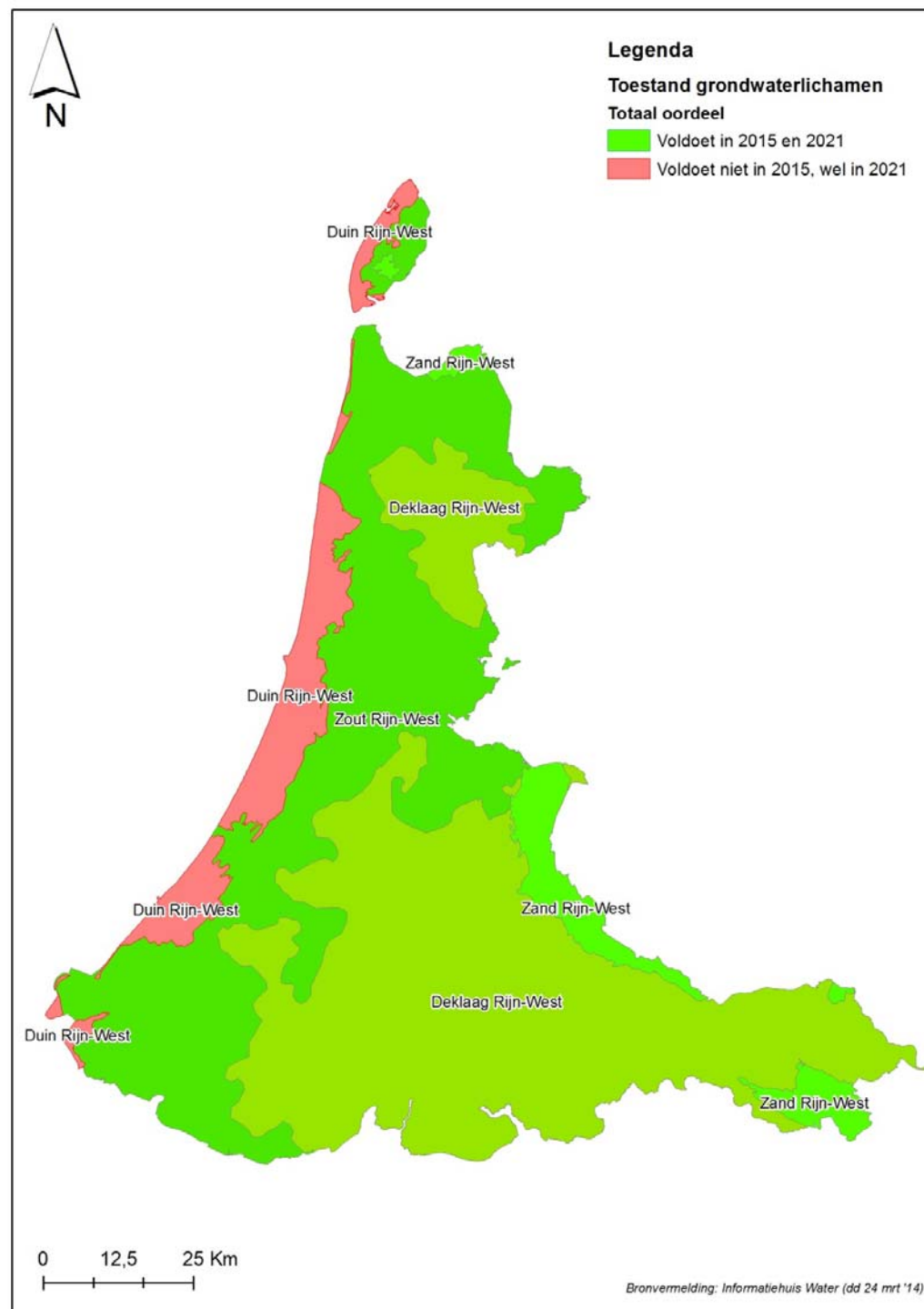

Figuur 11: Prognose voor de chemische toestand in 2021

6.4 Grondwaterlichamen

De verwachting is dat alle grondwaterlichamen in Rijn-West in 2021 op basis van de drie generieke testen voor chemische kwaliteit, kwantiteit en trend (zie tabel 3) 'goed' scoren. Ook voor het grondwaterlichaam Duin Rijn-West, dat als gevolg van te hoge fosfaatwaarden in de huidige situatie nog 'ontoereikend' scoort, wordt in 2021 een goede toestand verwacht. De verwachte toestanden zijn weergegeven in kaart 12.

Dit laat onverlet dat de toestand op basis van regionale toetsing in 2021 mogelijk nog niet overal 'goed' scoort. Mogelijke redenen hiervoor zijn genoemd in paragraaf 6.2.

Kaart 12: Toestand van grondwaterlichamen en doelen voor 2021

6.5 Overige wateren

De KRW geldt voor al het water, maar niet al het water is aangewezen als KRW-waterlichaam. Alleen voor de KRW-waterlichamen zijn wettelijke normen vastgesteld. Dit leidt tot het ontbreken van een toetsingskader voor het overige water. Daarnaast bestaat er behoefte om voor waterkwaliteit “de goede dingen te doen” die een optimaal effect hebben op de waterkwaliteit en waar mogelijk ook maatschappelijk relevant zijn. Daarom is een redeneerlijn overige wateren opgesteld die een tijdpad en methodiek aangeeft voor het vaststellen van doelen voor overige wateren en een afwegingskader geeft voor het prioriteren van maatregelen.

Voor het vaststellen van doelen voor overige wateren wordt de methodiek gehanteerd die door IPO en Unie van Waterschappen is ontwikkeld. De waterschappen zullen in de komende planperiode normen voor doelen overige wateren ontwikkelen en deze voorleggen aan de provincies. Uiterlijk in 2021 moeten deze doelen zijn vastgesteld, het streven is dit al eerder te realiseren.

Maatregelen samengevat

In het SGBP-1 zijn KRW-maatregelen geformuleerd waarvan de uitvoering deels ook in de komende planperiode is gepland. Nieuwe inzichten en omstandigheden leiden tot aanpassing van de maatregelenpakketten. Bij het maken van keuzes voor het maatregelenpakket 2016-2021 staan effectiviteit, afweging van maatschappelijke belangen en beschikbare middelen voorop. Omdat niet alle mogelijke maatregelen kunnen worden getroffen zijn keuzes noodzakelijk. Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de overwegingen bij deze keuzes, zoals de manier van prioriteren, flexibiliteit bij uitvoering en omgaan met maatregelen van andere partijen. Verder geeft het hoofdstuk een overzicht van de voorgenomen maatregelen met een toelichting.

7.1 Overwegingen bij samenstelling van maatregelenpakketten

Eén van de keuzes is tussen het realiseren van grote stappen in een beperkt aantal gebieden of kleine stappen in alle waterlichamen. Het heeft in de meeste gevallen de voorkeur middelen in te zetten op een betekenisvol resultaat bij een aantal wateren of thema's en niet op een bescheiden resultaat over de volle breedte. Waar die focus komt te liggen vraagt maatwerk per gebied. We leggen daarom in beginsel voor het maatregelenpakket 2016-2021 de prioriteit bij betekenisvolle stappen in een aantal kansrijke of te beschermen gebieden. Dit voorstel is bij aanvang van het planproces van SGBP-2 meegegeven aan de partners. Nadruk ligt op het inzetten van middelen op de meest kosteneffectieve maatregelen. Het inzicht in de kosteneffectiviteit is in de afgelopen periode duidelijk toegenomen.

In het SGBP-2 nemen we in de eerste plaats alle maatregelen op die specifiek voor de KRW zullen worden genomen. Het betreft met name maatregelen die worden getroffen om de ecologische en/of de chemische toestand van een waterlichaam te verbeteren. Daarnaast nemen we ook maatregelen op die van oorsprong een ander doel hebben, maar die ook een positieve bijdrage leveren aan het bereiken van de KRW-doelen in waterlichamen. Met "het bereiken van KRW-doelen" wordt hier bedoeld, dat de betreffende maatregelen er voor zorgen dat er geen achteruitgang plaatsvindt en de afstand tussen de huidige situatie en het KRW-doel (bijvoorbeeld goed ecologisch potentieel) geheel of gedeeltelijk overbrugd wordt.

Overwegingen en keuzes bij prioritering van maatregelen

Omdat niet alle mogelijke maatregelen kunnen worden getroffen is het stellen van prioriteiten noodzakelijk, waarbij kosteneffectiviteit een belangrijke rol speelt. De partners hebben eigen afwegingen gemaakt en als gevolg daarvan op verschillende wijzen invulling gegeven aan prioritering. De volgende overwegingen zijn denkbaar:

- A. Prioritering van maatregelen per waterlichaam
Voor ieder waterlichaam wordt een lijst van maatregelen samengesteld op basis van afnemende kosteneffectiviteit.
- B. Eerst prioriteren van KRW-waterlichamen, dan van maatregelen
Een beheerder stelt eerst vast welke KRW-waterlichamen prioriteit krijgen en stelt vervolgens een pakket van maatregelen samen om de toestand van de geprioriteerde waterlichamen zo goed mogelijk op orde te krijgen.
- C. Eerst prioriteren van wateren (KRW- en niet-KRW-wateren), dan van maatregelen
Een beheerder stelt, bijvoorbeeld op basis van natuur- of leefwaarde, vast welke wateren in zijn gebied het belangrijkste zijn en formuleert voor die wateren pakketten van maatregelen.
- D. Niet prioriteren van wateren; formuleren generieke maatregelen
Een beheerder formuleert een beperkt aantal maatregelen die gelden voor het hele beheergebied; de maatregelen worden genomen op het moment dat de kans zich voordoet.

De onderbouwing van de keuzes die zijn gemaakt is belangrijk. Bij de keuzes speelt een maatschappelijke afweging nadrukkelijk een rol. In alle gevallen is een transparante afweging vereist. Dat is zowel nodig voor draagvlak in het gebied als voor onderbouwing van onze keuzes richting Brussel. Verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving is een rode draad bij de keuzes.

Onderstaand overzicht laat zien welke overweging of combinatie van overwegingen bij de prioritering door de verschillende partners meespelen.

Partner	Overwegingen prioritering	Toelichting
Rijkswaterstaat	A en B	Rijkswaterstaat maakt een (landelijke) netwerkbrede afweging in de prioritering van maatregelen. Dit is dus breder dan Rijn-West. Belangrijke criteria zijn de huidige toestand van de waterlichamen, uitvoerbaarheid en kosteneffectiviteit van de maatregelen en de kansen op synergie met andere initiatieven/beleidsprogramma's
Provincie Noord-Holland	A	Voor de grondwaterlichamen in beheer van de provincie Noord-Holland wil de provincie de meest kosteneffectieve maatregelen nemen. Er wordt vooral ingezet op maatregelen waarvoor de provincie een duidelijke taak heeft. Dit zijn: beheersing en sanering van grondwaterverontreinigingen, beschermen van drinkwaterwinningen, realiseren van goede condities in natuurgebieden (i.s.m. Natura 2000 beheerplannen), en ecologische inrichting van eigen wateren (oevers en vispassages)
Provincie Zuid-Holland	A	De provincie Zuid-Holland voert alle grondwater gerelateerde maatregelen waarvoor ze verantwoordelijk is uit. Waar sprake is van een eigenstandige verantwoordelijkheid voor oppervlaktewater voert de provincie tevens ecologische (visbevorderende) maatregelen uit.
Provincie Utrecht	A	De provincie Utrecht voert alle grondwater gerelateerde maatregelen waarvoor ze verantwoordelijk is uit. Waar sprake is van een eigenstandige verantwoordelijkheid voor oppervlaktewater voert de provincie tevens ecologische (visbevorderende) maatregelen uit.
Provincie Gelderland	A	De provincie Gelderland voert alle grondwater gerelateerde maatregelen waarvoor ze verantwoordelijk is uit.
HH Amstel, Gooi en Vecht	B	HH Amstel, Gooi en Vecht legt voor de komende planperiode de prioriteit bij een aantal waterlichamen, waarvoor kosteneffectieve maatregelpakketten zijn bepaald. Daarnaast grijpen we kansen in de waterlichamen en overige wateren.
HH van Delfland	C en D	Delfland legt de komende planperiode de prioriteit in de waterlichamen en achterliggende gebieden op hetzelfde peilgebied en formuleert voor deze wateren maatregelenpakketten. Daarbij benut Delfland kansen die effectief bijdragen aan het bereiken van KRW-doelen. Deze maatregelen worden aangevuld met generieke maatregelen met betrekking tot het verbeteren van beheer en onderhoud, verbeteren van vismigratievoorzieningen en het reduceren van stofemissies
HH Hollands Noorderkwartier	C en D	Hollands Noorderkwartier focust minder op morfologische ingrepen, maar meer op terugdringen van stoffenemissies vanuit de landbouw en ecologisch beheer. Het Hoogheemraadschap maakt daarbij geen onderscheid tussen KRW-waterlichamen en andere waterlichamen en grijpt kansen waar deze zich voordoen. Belangrijke criteria bij het samenstellen van het maatregelen pakket zijn geweest: samenwerking, cocreatie en de aansluiting op generiek beleid in het algemeen en het Europese landbouwbeleid in het bijzonder.
HH De Stichtse Rijnlanden	D	De Stichtse Rijnlanden kiest op basis van het gevoerde proces voor 2016-2021 voor een focus op het landelijk gebied, en niet (uitsluitend) op de KRW-waterlichamen of het stedelijk gebied. Deze keuze is gebaseerd op een Kostenbatenanalyse (KBW) op basis van kosteneffectiviteit en andere criteria (o.a. synergie, samenwerking, klimaat). Voor de detailuitwerking wil het Hoogheemraadschap flexibiliteit houden om in te spelen op kansen.

HH van Rijnland	B en C	Rijnland prioriteert voor de periode 2016-2021 een aantal waterlichamen. Dit zijn waterlichamen waar voldoende maatregelen genomen kunnen worden om een goede toestand te bereiken en waar ook andere partijen aan hun wateropgave werken. Daarnaast verzilvert Rijnland de komende planperiode kansen meekoppelkansen in de rest van de waterlichamen. Generiek werkt Rijnland samen met de landbouw aan een gebiedsbrede verbetering van de waterkwaliteit. Via eigen beheer wordt gebiedsbreed gewerkt aan een verbetering van het beheer en onderhoud. De rest van de opgave wordt gefaseerd naar de derde uitvoeringstermijn (2022-2027).
HH Schieland en de Krimpenerwaard	C en D	Schieland en de Krimpenerwaard werkt aan het integraal verbeteren van de maatschappelijk belangrijkste wateren. Daarnaast benut HHSK ontwikkelingen zoals functieverandering om wateren integraal te verbeteren. Bij de rest van het watersysteem wordt het reguliere beheer benut en een beperkt aantal kleinschalige extra maatregelen uitgevoerd. Tenslotte wordt aandacht gegeven aan wateren die (dreigen) achteruit (te) gaan.
WS Hollandse Delta	A, B en C	Hollandse Delta geeft bij het formuleren van maatregelen prioriteit aan KRW-waterlichamen die nog (lang) niet voldoen aan de doelen. In KRW-waterlichamen die al bijna voldoen aan de doelen neemt het waterschap hooguit kleine maatregelen. Verder wil het waterschap maatregelen nemen in achterliggende gebieden als deze effectief bijdragen aan het halen van doelen in KRW-lichamen.
WS Rivierenland	B, C en D	Rivierenland focust met name op inrichting, optimalisatie van beheer & onderhoud en stoffenaanpak vanuit landbouw en RWZI's in een aantal geselecteerde gebieden. Emissie maatregelen kunnen zowel in KRW-waterlichamen als daarbuiten worden genomen. Daarnaast wordt een gebiedsbrede kwaliteitsslag beoogd met generieke maatregelen.

Tabel 6: Overzicht van overwegingen per partner voor prioritering van maatregelen (planperiode 2016-2021)

Flexibiliteit in maatregelenpakketten en clustering

In het SGBP-1 zijn de maatregelen voor het overgrote deel gedetailleerd vastgelegd per waterlichaam. Een aantal waterbeheerders ervaart hierdoor verstarring in de uitvoering. Waar wordt ingespeeld op kansen, ontwikkelingen en nieuwe inzichten leidt dit formeel onmiddellijk tot een afwijking van het vastgestelde plan waarover Nederland zich moet verantwoorden aan de EU. Het is dus wenselijk om meer flexibiliteit in te bouwen in SGBP-2.

De Europese Commissie heeft aangegeven dat, als daar een goede aanleiding voor is, maatregelen in de stroomgebiedbeheerplannen niet exact volgens eenmaal ingediende plannen uitgevoerd hoeven te worden. Er is ruimte om maatregelen te wijzigen zolang het alternatief tot vergelijkbare of betere resultaten leidt op een vergelijkbare tijdschaal. Dit kan achteraf worden verantwoord. Voorwaarde is wel dat de mate van publieke participatie bij nieuwe of gewijzigde maatregelen proportioneel is met de wijzigingen.

Het detailniveau waarop de maatregelen worden gerapporteerd verschilt: het is mogelijk om iedere specifieke maatregel per locatie en per waterlichaam op te nemen, maar maatregelen kunnen ook worden geclusterd en op een hoger abstractieniveau en/of voor meerdere waterlichamen worden opgenomen in het SGBP-2. De argumenten voor clustering zijn:

- op voorhand is niet te voorspellen welke kansen voor uitvoering van specifieke maatregelen zich in de planperiode voordoen;
- op voorhand is niet te voorspellen waar grondverwerving ten behoeve van de uitvoering van een maatregel het voorspoedigst zal gaan;
- op voorhand is niet te voorspellen waar beheersovereenkomsten met grondeigenaren kunnen worden afgesloten.

Uitgangspunt bij het samenstellen van een maatregelenpakket is in alle gevallen dat we het ambitieniveau niet verlagen en dat we de doelen niet loslaten. Om te borgen dat de maatregelen die niet specifiek per waterlichaam in het SGBP worden opgenomen wel in de planperiode worden getroffen zullen de beheerders die kiezen voor deze wijze van rapportage bij inwerkingtreding van het SGBP-2 (eind 2015) in of zo nodig naast hun waterbeheerplan een realisatiestrategie presenteren. Hierin werken zij nader uit hoe en wanneer de maatregelen zullen worden getroffen. Waterschappen met een beheergebied en oppervlaktewaterlichamen die provinciegrensoverschrijdend zijn ligt zullen ook duidelijk maken welk deel van de geformuleerde maatregelen zij in welke provincie zullen nemen. De voortgang zullen de partners in Rijn-West ook in de komende planperiode middels voortgangsrapportages regelmatig inzichtelijk maken.

Maatregelen door andere partijen

Voor een deel is het realiseren van de waterkwaliteitsdoelen afhankelijk van de inzet van derden. Maatregelen van andere partijen dan de betrokken waterpartners in Rijn-West zijn alleen in de factsheets opgenomen als er overeenstemming is over de maatregelen en als de financiering daarvan is geregeld. In de onderstaande tabel is aangegeven hoeveel maatregelen door de waterschappen, provincies en Rijkswaterstaat zelf worden genomen en voor hoeveel maatregelen andere initiatiefnemers zijn benoemd.

Beheerder	Initiatiefnemer					Totaal
	Gemeente	Waterschap	Provincie	Rijk	Overig	
Amstel, Gooi en Vecht	4	39	4		22	69
De Stichtse Rijnlanden		18				18
Hollands Noorderkwartier		24				24
Schieland en de Krimpenerwaard	4	19	4			27
Delfland	20	36				56
Rijnland		118				118
Hollandse Delta		8 ²				8
Rivierenland		50				50
Gelderland	5		30		22	57
Noord-Holland		3	20		22	45
Utrecht	2		27		9	38
Zuid-Holland	1		26			27
Rijkswaterstaat		8	1	60	1	70
Totaal	36	323	112	60	76	607

Tabel 7: Aantallen maatregelen door verschillende initiatiefnemers (planperiode 2016-2021)

Duidelijk is dat een substantieel deel van de geformuleerde maatregelen door de gemeenten zal worden uitgevoerd. Het betreft met name maatregelen op het gebied van communicatie, beheer en onderhoud van stedelijke wateren en aanpak van 'openbare ruimte'-bronnen van verontreiniging, zoals aanpassing van het gebruik van bestrijdingsmiddelen en vermindering van emissies uit rioolstelsels.

De meest voorkomende 'overige' initiatiefnemers zijn terreinbeheerders zoals Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer en drinkwaterbedrijven als Vitens, PWN en OASEN. De eersten staan vooral aan de lat voor herstelmaatregelen in natte natuurgebieden, terwijl de drinkwaterbedrijven voornamelijk maatregelen op het gebied van monitoring en onderzoek zullen nemen.

² Hollandse Delta zal nog een aanvullend maatregelenpakket voor de periode 2016-2021 opnemen. Het Dagelijks Bestuur heeft hierover een besluit genomen, goedkeuring door het Algemeen Bestuur moet nog volgen. Het gehele pakket maatregelen vertegenwoordigt een substantiële financiële inspanning.

7.2 Voorgenomen maatregelen

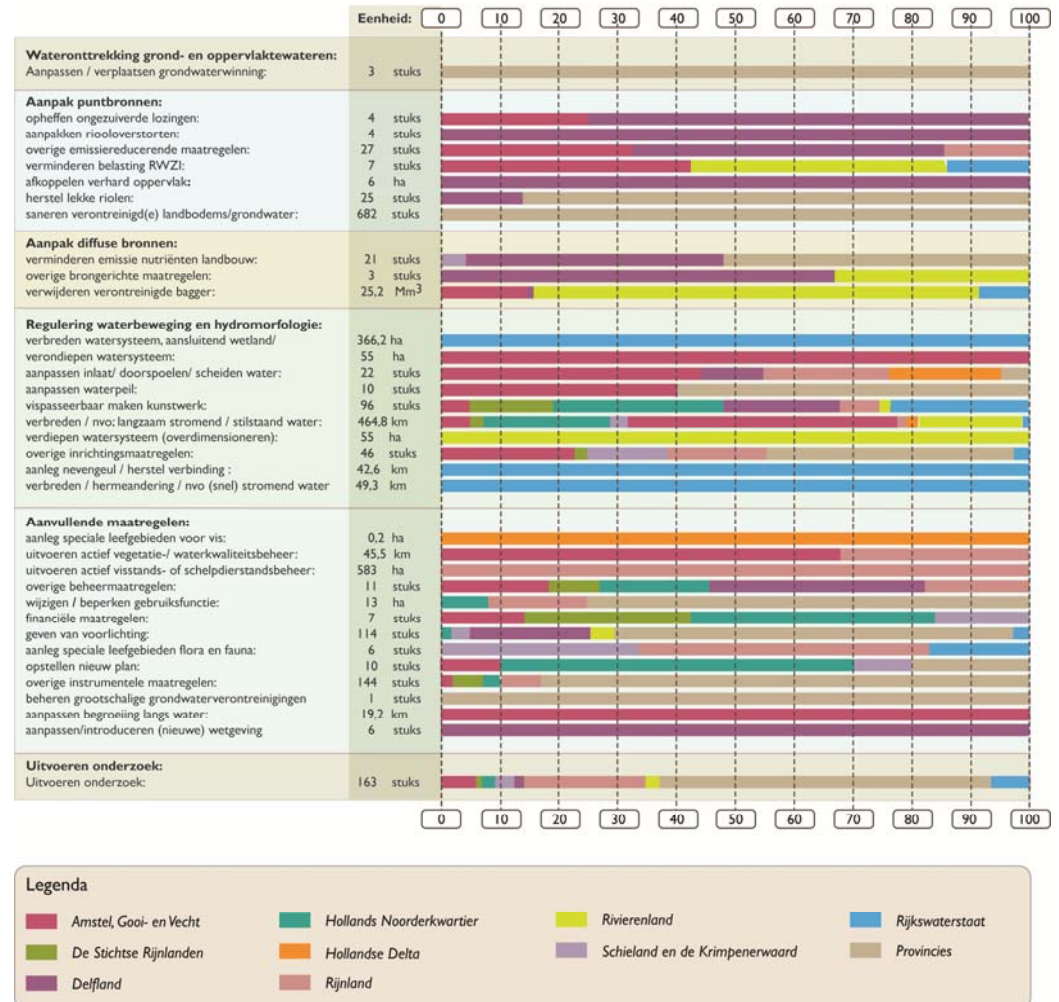
In de onderstaande tabel is per categorie maatregelen aangegeven welke omvang is voorzien voor de komende planperiode. De bron hiervoor is het Waterkwaliteitsportaal, waaruit d.d. 20 mei 2014 alle maatregelen inclusief omvang van de beheerders binnen Rijn-West zijn gedownload. Voor de maatregelen van de provincies is aanvullend gebruik gemaakt van een download uit het Waterkwaliteitsportaal d.d. 27 mei 2014.

Omschrijving	Eenheid	Omvang
Wateronttrekking grond- en oppervlaktewateren		
Aanpassen / verplaatsen grondwaterwinning	stuks	3
Aanpak puntbronnen		
Opheffen ongezuiverde lozingen	stuks	4
Aanpakken riooloverstorten	stuks	4
Overige emissie-reducerende maatregelen	stuks	27
Vermindering belasting RWZI	stuks	7
Afkoppelen verhard oppervlak	ha	6
Herstel lekke riolen	stuks	16
Saneren verontreinigd(e) landbodems / grondwater	stuks	295
Aanpak diffuse bronnen		
Verminderen emissie nutriënten landbouw	stuks	11
Overige brongerichte maatregelen	stuks	3
Verwijderen verontreinigde bagger	m3	2523227
Regulering waterbeweging en hydromorfologie		
Verbr. watersyst, aansl. wetland / verlagen uiterwaard	ha	366,2
Verondiepen watersysteem	ha	55
Aanpassen inlaat / doorspoelen / scheiden water	stuks	22
Aanpassen waterpeil	stuks	10
Vispasseerbaar maken kunstwerk	stuks	96
Verbreden / nvo langzaam stromend / stilstaand water	km	464,8
Verdiepen watersysteem (overdimensioneren)	ha	55
Overige inrichtingsmaatregelen	stuks	46
Aanleg nevengeul / herstel verbinding	km	42,6
Verbreden / hermeandering / nvo (snel) stromend water	km	49,25
Aanvullende maatregelen		
Aanleg speciale leefgebieden voor vis	ha	0,2
Uitvoeren actief vegetatie- / waterkwaliteitsbeheer	km	45,52
Uitvoeren actief visstands- of schelpdierstandsbeheer	ha	583
Overige beheermaatregelen	stuks	11
Wijzigen / beperken gebruiksfunctie	ha	6
Financiële maatregelen	stuks	7
Geven van voorlichting	stuks	68
Aanleg speciale leefgebieden flora / fauna	stuks	6
Opstellen nieuw plan	stuks	10
Overige instrumentele maatregelen	stuks	90
Beheren grootschalige grondwaterverontreinigingen	stuks	0
Aanpassing begroeiing langs water	km	19,19
Aanpassen/introduceren nieuwe wetgeving	stuks	6
Uitvoeren onderzoek		
Uitvoeren onderzoek	stuks	163

Tabel 8: Overzicht van maatregelen voor de planperiode 2016-2021

Het relatieve aandeel dat de verschillende partners hebben in de omvang van de maatregelen is weergegeven in onderstaande figuur:

Maatregelen Rijn-West per beheerder (percentages)

Figuur 12: Relatieve aandelen van de partners in de omvang van de maatregelen. Voor de waterschappen gaat het om de maatregelen die in het beheergebied worden genomen door de waterschappen zelf en door derden zoals gemeenten, agrarische sector, terreinbeheerders en anderen.

Toelichting maatregelen

Hieronder worden de belangrijkste groepen van maatregelen kort toegelicht.

Aanpak puntbronnen

Overstortingen uit rioolstelsel kunnen leiden tot verstoringen van de zuurstofhuishouding, dragen lokaal bij aan verontreiniging met microverontreinigingen en kunnen het waterleven ernstig verstoren. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitstoot uit rioolstelsels. Met het voormalige beleid van basisinspanning en waterkwaliteitsspoor heeft een groot deel van de gemeenten hun overstortingsvolumes en de invloed op het oppervlaktewater sterk teruggedrongen.

Nieuwe inzichten in het zuiveringsproces kunnen leiden tot een hogere efficiency in het zuiveringsproces en/of tot de ontwikkeling en toepassing van nieuwe zuiveringstechnieken. Een

hogere efficiency kan leiden tot schoner effluent en een lagere belasting van het oppervlaktewater.

Lokaal komen ernstig verontreinigende bodemlocaties (puntbronnen) voor met een risico voor verspreiding van de verontreinigingen in het grondwater. Vanuit de KRW is aanpak van deze locaties noodzakelijk. De aanpak van deze spoedlocaties maakt echter al onderdeel uit van het "Convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties" in het kader van de Wet Bodembescherming en wordt als dusdanig aangepakt. Het convenant loopt in 2015 af. Er zijn landelijk nieuwe afspraken nodig over het afronden van de saneringsopgave. De puntbronnen die vanwege de directe nabijheid van voor de KRW kwetsbare objecten zijn onderscheiden (Signaleringslijst) zullen in de komende planperiode nader worden beoordeeld op een significant nadelig effect op de doelen als gevolg van verspreiding. Hierbij speelt ook de stromingsrichting van het grondwater een rol. Vervolgens zullen er zo nodig verdergaande maatregelen worden genomen richting de kwetsbare objecten.

Aanpak diffuse bronnen

De komende periode zetten we meer in op overleg met doelgroepen. In de eerste plaats worden de uitkomsten van de nutriënten-project in Rijn-West uitgevoerd en er wordt ingezet op het (mede) uitvoeren van onderdelen van het Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer (DAW).

Water en waterbodem interacteren met elkaar in een bepaald evenwicht. Indien de externe belasting gereduceerd wordt, zal een waterbodem daarop reageren door versneld na te leveren, net zo lang tot er een nieuw evenwicht is bereikt. Door op deze locaties de eutrofe baggerlaag te verwijderen, kan de waterbodem geen nutriënten meer naleveren. Uit waterkwaliteitsmetingen blijkt dat baggeren de nutriëntenconcentraties in het oppervlaktewater reduceert, maar dat het effect - vooral als de externe belasting met nutriënten doorgaat - maar een jaar aantoonbaar is.

Zowel de belasting met gewasbeschermingsmiddelen als die met nutriënten is als 'belangrijk' onderscheiden binnen Rijn West. De provincie is verantwoordelijk voor het realiseren van de grondwaterdoelen maar kan dit, zeker op het gebied waar vooral generieke maatregelen bepalend zijn, niet alleen. Van het rijk verwacht de regio dan ook dat generieke maatregelen een belangrijke aanzet leveren om de toestand van het grondwater op orde te houden. Zelf blijft de regio zich inzetten op het verantwoord gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in samenspraak met de sector. Daarnaast zal de monitoring van nitraat voor de KRW worden geïntensiveerd en zal de ontwikkeling van een duurzame landbouw worden gestimuleerd.

Regulering waterbeweging en hydromorfologie

Het maatregelenpakket voor de oppervlaktewaterlichamen is op hoofdlijnen het voortzetten van de maatregelen gericht op meer geschikt maken van de wateren voor een ecologische ontwikkeling. Het betreft onder andere het aanleggen natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen, het verbreden of verondiepen van watergangen en/of het aanpassen van het peilbeheer en de waterstroming. Als er voldoende geschikte locaties zijn, kan de vegetatie zich goed ontwikkelen en hebben plantminnende vis en macrofauna betere overlevingsmogelijkheden.

Aanvullende maatregelen

Vismigratie is een onlosmakelijk onderdeel van de Kaderrichtlijn Water. Door kunstwerken voor vispasseerbaar te maken worden paai- en opgroeigebieden bereikbaar en wordt het leefgebied voor vissen vergroot. Dit draagt positief bij aan de visstand en daarmee aan het behalen van de KRW-doelen.

Stroomopwaarts gelegen beheerders (ook in het buitenland) mogen verwachten dat knelpunten voor stroomopwaartse vismigratie in Rijn-West worden opgelost. Door toenemend inzicht in de visroutes kan dit kosteneffectief worden aangepakt.

Voorlichting en communicatie wordt meer ingezet om bij burgers en bedrijven het bewustzijn voor waterkwaliteit te vergroten. Door deze bewustwording wordt gedragsverandering gestimuleerd. Bijvoorbeeld over het effect van het uitzetten van bepaalde vissoorten en het gebruik van lokvoer (hengelsportverenigingen), gebruik van meststoffen en bestrijdingsmiddelen in volkstuintuinen en de snelheid van varen (recreatievaart) dragen bij aan de bewustwording van effecten van menselijk handelen.

7.3 Maatregelen beschermde gebieden

Natura2000-gebieden

Het uitgangspunt is dat KRW-maatregelen in het SGBP-2 worden opgenomen als er consensus is in de besluitvorming en als er financiële dekking is voor de maatregelen. De peildatum daarbij is december 2012. De ambitie moet zijn dat ook maatregelen waarover consensus is bereikt ná december 2012 opgenomen worden in SGBP-2. De besluitvorming rond PAS zou hiervoor kunnen worden gebruikt. De staatssecretaris heeft echter de PAS uitgesteld n.a.v. een uitspraak van het Europese Hof. Daarmee zou de besluitvorming te laat komen om nog te verwerken voor 1 juli 2014. Waar mogelijk moet worden gestreefd naar consensus verkrijgen met uitvoerders van maatregelen op basis van de in concept vastgestelde N2000-plannen. Het is aan partijen zelf om te beoordelen wanneer er voldoende consensus is om maatregelen als KRW maatregel op te nemen in het SGBP-2.

In de eerste SGBP-periode zijn in KRW-verband monitoringmeetnetten voor 'verdroogde' Natura 2000-gebieden ingericht. In de periode 2016-2021 zullen in alle gebieden met van grondwater afhankelijke terrestrische natuurwaarden integrale monitoringmeetnetten worden ingericht (integraal wil zeggen dat de monitoring van natuurwaarden, oppervlaktewater en grondwater onderling op elkaar wordt afgestemd binnen deze gebieden). Dit gebeurt om de abiotische kenmerken die van belang zijn voor deze natuurwaarden in beeld te krijgen. Op basis daarvan kunnen, indien dat nodig is, maatregelen voor verbetering van het grondwater worden geformuleerd en uitgevoerd.

In de Natura 2000-gebieden komen het EU-beleid met betrekking tot natuur, oppervlaktewater en grondwater bij elkaar. Deze gebieden vormen in Rijn West dan ook een speerpunt voor de realisering van integraal beleid van de daarbij betrokken overheden, met name de provincies en de waterschappen.

Zwemwateren

De Zwemwaterrichtlijn schrijft voor dat in 2015 de zwemwaterkwaliteit (op grond van concentraties fecale bacteriën) minimaal aanvaardbaar is. Dat betekent dat de hiervoor benodigde maatregelen in beginsel al voor 2016 zijn genomen op basis van de zwemwaterprofielen. Per waterbeheerder wordt bepaald welke maatregelen in de periode vanaf 2016 zullen worden genomen om zoveel mogelijk zwemwateren te laten voldoen aan de klasse 'goed' of 'uitstekend'. Maatregelen ter verbetering van de zwemwaterkwaliteit worden na uitvoering opgenomen in de jaarlijkse zwemwaterrapportage van het Ministerie van I&M aan de EU.

In het SGBP-2 wordt opgenomen dat in de planperiode (aanvullende) maatregelen worden getroffen op zwemwaterlocaties die niet aan de minimum zwemwaterkwaliteitseisen van de EU richtlijn voldoen.

Niet alle zwemwatermaatregelen zijn voor de KRW relevant. Veel maatregelen zijn erg lokaal en soms tijdelijk van aard. Bijvoorbeeld het plaatsen van een informatiebord, ballenlijn of het instellen van een zwemverbod.

Blauwalgen kunnen zowel voor zwemwater een probleem zijn als voor het behalen van KRW-doelen (met name het GEP voor fytoplankton). De Zwemwaterrichtlijn schrijft voor dat zwemmers moeten worden beschermd tegen blootstelling; dikwijls betekent dit dat het publiek wordt gewaarschuwd of dat er een tijdelijk zwemverbod wordt afgekondigd. Dit zijn geen voor de KRW

relevante maatregelen, omdat zij niet bijdragen aan een betere waterkwaliteit. Maatregelen die leiden tot vermindering van de kans op het ontstaan van blauwalgenbloeiën, met name reductie van nutriëntenbelasting, hebben wel een relevantie voor de KRW en kunnen in voorkomende gevallen dus ook in het SGBP als KRW-maatregel worden benoemd.

Drinkwater: winningen van grondwater voor menselijke consumptie

In Rijn-West liggen 57 drinkwaterwinningen, waarvan ruim de helft als 'kwetsbaar' is aangemerkt. Voor 3 drinkwaterwinningen geldt dat er kwaliteitsrisico's zijn. In de eerste planperiode zijn voor al deze drinkwaterwinningen gebiedsdossiers opgesteld. Deze gebiedsdossiers geven inzicht in bedreigingen van de waterkwaliteit en geven mogelijke maatregelen ter bescherming van de bronnen voor drinkwater. De bron voor de waterwinning is grondwater dat al een groot aantal jaren onderweg is. Dat betekent tevens dat vervuiling die al onderweg is uiteindelijk de bron nog zal bereiken. De termijn waarop de maatregelen effect kunnen hebben, hangt dus af van de ouderdom van het onttrokken grondwater. Kaart 10 geeft een overzicht van de drinkwaterwinningen in Rijn-West.

De provincies geven uitvoering aan maatregelen die nodig zijn om de goede toestand voor het grondwater te bereiken. In samenspraak met de waterleidingbedrijven, waterschappen en gemeenten zijn maatregelenprogramma's opgesteld per grondwaterwinning. Die maatregelen maken, mits bestuurlijk en financieel gedekt en relevant voor de KRW, ook deel uit van de KRW maatregelenpakket. Voor de inhoudelijke uitwerking wordt volstaan met een verwijzing naar de betreffende gebiedsdossiers.

De mogelijke maatregelen uit de verschillende gebiedsdossiers worden verder uitgewerkt tot Uitvoeringsprogramma's Drinkwater; in de provincie Utrecht is dat inmiddels gebeurd. De KRW-relevante maatregelen uit de Uitvoeringsprogramma's worden meegenomen in het KRW-traject en opgenomen in het 2e SGBP. Maatregelen bestaan onder andere uit:

- aanpak puntbronnen;
- inspectie en eventueel maatregelen rioolstelsels;
- verminderen gebruik gewasbeschermingsmiddelen stad;
- landbouwmaatregelen.

Woningen van oppervlaktewater voor menselijke consumptie

Ook voor de oppervlaktewaterwinningen hebben Rijkswaterstaat en de provincies gebiedsdossiers opgesteld. Daarin zijn maatregelen geformuleerd die door onder regie van Rijkswaterstaat en provincies zullen worden uitgevoerd.

Eén van de KRW-doelstellingen is 'verlaging van de zuiveringsinspanning voor de bereiding van water voor menselijke consumptie'. Monitoring van de waterkwaliteit in onttrekkingsgebieden is nodig om vast te kunnen stellen of er nadere maatregelen in de komende SGBP-periode moeten worden geformuleerd.

Uit onderzoek naar de aanwezigheid van 'nieuwe stoffen' (voornamelijk medicijnen, maar ook contrastvloeistoffen en brandwerende stoffen) blijkt dat enkele van deze stoffen in concentraties boven 0,1 microgram per liter voorkomen. Voor deze stoffen moeten op nationaal of EU-niveau normen worden ontwikkeld, net als voor elders in Nederland boven deze waarde aangetroffen 'nieuwe stoffen'. Vanwege het ontbreken van heldere normen voor deze stoffen is het tot nu toe niet mogelijk om aan te geven of de gemeten gehalten in deze oppervlaktewateren schadelijk zijn voor het milieu of de volksgezondheid. Dit schept onduidelijkheid naar de burgers en is niet bevorderlijk voor het verkrijgen van draagvlak bij de bevolking en maatschappelijke organisaties voor het uitvoeren van KRW-maatregelen.

Overige winningen van water voor menselijk consumptie

Naast de openbare drinkwatervoorziening is inmiddels ook een lijst beschikbaar van industriële winningen voor menselijke consumptie en zogenaamde eigen winningen. De lijst zal nader beoordeeld moeten worden op de relevantie voor de KRW en vervolgens zullen afspraken

moeten worden gemaakt over bescherming, monitoring en rapportage. Ook wordt bekeken in hoeverre het opstellen van een feitedossier met een beschrijving van de winningen en de belangrijkste risico's een toegevoegde waarde heeft. Deze acties worden uitgevoerd in de komende planperiode.

Kosten samengevat

In het 2e SGBP zijn de gebiedsgerichte KRW-verbetermaatregelen opgenomen. Daarnaast leveren de partners in Rijn-West een aanzienlijke inspanning om te zorgen voor 'geen achteruitgang' (stand-still). Dit hoofdstuk geeft een schatting van de kosten voor de periode 2016-2021 van de kosten van beide categorieën maatregelen. Gezien de economische en bestuurlijke situatie is een beperkte lastenstijging het maximaal haalbare. Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van cofinanciering.

8.1 Prognose kosten 'geen achteruitgang' en 'verbetermaatregelen'

Gemeenten

In Rijn-West zijn 170 gemeenten die met maatregelen zorgen voor 'geen achteruitgang' of 'verbetering' van de waterkwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater. De kosten hiervoor zijn niet eenduidig uit de begrotingen te herleiden: meestal zijn er twee posten, namelijk riolering en water(huishouding), waarin maatregelen zijn begroot die vaak indirect effect hebben op de waterkwaliteit. De meeste maatregelen hebben betrekking op de kwantiteit (berging en afvoer). Onderstaande bedragen voor KRW-maatregelen zijn dus afgeleid van een globale schatting van de totale bestedingen voor riolering en water bij de gemeenten.

Voor de planperiode 2016 – 2021 verwachten de gemeenten in Rijn-West jaarlijks gemiddeld € 777 miljoen te besteden aan de rioleringen (Stichting RIONED, 2013), waarvan circa € 538 miljoen aan maatregelen die moeten zorgen voor 'geen achteruitgang' van de riolering. Het betreft kosten van inzameling en transport van afvalwater, hemelwater en grondwater. De kosten betreffen hoofdzakelijk operationele kosten voor de riolering en kapitaallasten. De kosten zijn het gevolg van inspanningen in de voorgaande jaren/decennia gepleegd zodat de rioleringen voldoen aan gestelde wettelijke eisen.

De bestedingen van de gemeenten in Rijn-West aan maatregelen voor schoon water zijn zeer variabel vanwege onder meer verschillen in omvang en karakter van stedelijk en landelijk gebied en het aandeel verharde oevers (damwanden). In sommige gemeenten maakt waterbeheer deel uit van groenbeheer, soms kan worden meegelift met nieuwe ontwikkelingen en soms ligt het beheer en onderhoud van stedelijk water bij het waterschap. Dat maakt een schatting van de totale uitgaven van gemeenten voor waterhuishoudingsmaatregelen lastig. Op basis van enige navraag bij enkele gemeenten is (arbitrair) geschat dat er per inwoner circa € 10 voor maatregelen aan water wordt besteed. Voor heel Rijn-West zijn de bestedingen voor 'geen achteruitgang' in schoon water ingeschat op circa € 80 miljoen per jaar.

Daarnaast investeren de gemeenten in Rijn-West gezamenlijk per jaar gemiddeld € 2,5 miljoen aan aanvullende KRW verbetermaatregelen.

Waterschappen

De waterschappen in Rijn-West ontvangen voor het waterbeheer jaarlijks circa € 1,4 miljard uit heffingen en andere bronnen. Daarvan wordt jaarlijks circa € 630 miljoen besteed aan maatregelen die moeten zorgen voor 'geen achteruitgang' van de kwaliteit van het oppervlaktewater. Het betreft in elk geval kosten van afvalwaterzuivering, afvalwatertransport en emissiebeheer, afgezien van eventuele verbetermaatregelen. Daarnaast zijn er ook de onderdelen van het watersysteembeheer die relevant zijn om achteruitgang in de waterkwaliteit te voorkomen, zoals (een deel van) het baggeronderhoud, maaiwerk, toezicht en handhaving en monitoring. De overige middelen (circa € 737 miljoen per jaar) worden ingezet voor de instandhouding en verbeteropgaven voor de waterveiligheid (waterkeringszorg), wateroverlast en watervoorziening.

De waterschappen in Rijn-West investeren gezamenlijk per jaar gemiddeld € 33 miljoen aan aanvullende KRW-verbetermaatregelen.

Begrotingen van waterschappen voor KRW-maatregelen (bedragen in €)	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Omvang begroting totale kosten	1.364.546.472	1.387.143.453	1.410.256.026	1.433.482.141	1.456.051.162	1.473.531.067
stijging in %		1,656%	1,666%	1,647%	1,547%	1,201%
Kosten 'Geen achteruitgang'						
Kosten zuiveringsbeheer	529.418.820	543.840.497	549.404.393	553.456.028	554.452.773	558.411.377
Kosten baggeronderhoud	55.910.272	60.382.964	60.512.951	60.375.192	59.387.046	58.758.253
Kosten monitoring waterkwaliteit	17.353.573	17.500.275	17.778.342	18.038.156	18.264.860	18.476.398
Kosten toezicht en handhaving WKL *	15.462.656	15.523.298	15.591.235	15.702.382	15.767.125	15.803.912
Totaal 'Geen achteruitgang' (A)	618.145.321	637.247.035	643.286.921	647.571.758	647.871.804	651.449.939
* pm: zit in kosten zuiveringsbeheer						
Kosten 'Verbeter-inspanningen'						
Inrichtingsmaatregelen	18.916.167	19.318.167	13.709.166	13.709.166	13.709.166	13.709.166
Optimalisatie beheer	2.366.667	2.366.667	2.366.666	2.366.667	2.366.666	2.366.667
Terugdringen/bovenwettelijke maatregelen emissies	5.103.334	2.103.333	5.103.333	5.103.333	5.103.333	5.103.334
Onderzoek en overige maatregelen	1.579.000	1.579.000	1.579.000	1.340.000	1.340.000	1.340.000
Subsidies/bijdragen derden	8.821.667	8.821.667	8.821.667	8.821.667	8.821.667	8.821.667
Totaal 'Verbeterinspanningen' (B)	36.786.835	37.188.834	31.579.832	31.340.833	31.340.833	31.340.835
Totaal KRW-inspanningen (A+B)	654.932.156	674.435.869	674.866.753	678.912.591	679.212.637	682.790.774
NB A is exploitatie en B is investeringen, mogen eigenlijk financieel niet worden opgeteld						
% KRW t.o.v. totale begroting						
Alle waterschappen	48,0%	48,6%	47,9%	47,4%	46,6%	46,3%
% KRW t.o.v. 'geen achteruitgang'						
Alle waterschappen	45,3%	45,9%	45,6%	45,2%	44,5%	44,2%
% KRW t.o.v. 'verbeterinspanningen'						
Alle waterschappen	2,7%	2,7%	2,2%	2,2%	2,2%	2,1%

Tabel 9. Overzicht van begrotingen van waterschappen voor KRW-maatregelen

Provincies

Provincies in Rijn-West besteden gemiddeld jaarlijks € 1,2 miljoen aan maatregelen die moeten zorgen voor 'geen achteruitgang' van de kwaliteit van het grondwater. Aan verbetermaatregelen voor de KRW besteden provincies in Rijn-West jaarlijks € 14 miljoen³.

Rijkswaterstaat

Maatregelen van RWS gericht op het voorkomen van achteruitgang zijn vergunningverlening en handhaving, beheer en onderhoud van gerealiseerde (KRW-)maatregelen, monitoring van waterkwaliteit (chemie, ecologie, zwemwater). De kosten hiervan zijn niet exact te rammen, maar lopen in de honderden miljoenen euro's. Aan verbetermaatregelen voor de KRW in Rijn-West besteedt Rijkswaterstaat in de planperiode € 12,5 miljoen per jaar.

3 Voor de provincies geldt dat er nog aanvullende maatregelen in Natura2000 gebieden in bestuurlijke discussie zijn, deze zijn nog niet opgenomen in het WKP en zijn dus nog niet verwerkt in deze cijfers.

8.2 Geraamde kosten verbetermaatregelen en prognose lastenstijging

De maatregelen die door de beheerders zijn voorzien voor de komende planperiode zijn in hoofdstuk 7 per categorie gepresenteerd. Door per maatregel de omvang (in km, meter, hectare, of stuks) vast te stellen en deze omvang te vermenigvuldigen met een eenheidsprijs zijn de totale kosten berekend. Deze bedragen € 392,3 miljoen voor de planperiode van SGBP-2. De belangrijkste kostenposten zijn inrichtingsmaatregelen die vallen onder 'Regulering waterbeweging en hydromorfologie' (bijvoorbeeld aanleg van natuurvriendelijke oevers, aanleg van nevengeulen en herstel van verbindingen zoals vispasseerbaar maken van werken), aanpak van puntbronnen (o.a. verdergaande reductie van de belasting door RWZI's), en in mindere mate aanpak van diffuse bronnen (o.a. sanering van verontreinigde bodem en verwijdering van verontreinigende bagger).

In de onderstaande tabel is aangegeven hoe de kosten per maatregelcategorie zijn verdeeld over de partners (in miljoenen euro voor de periode 2016 - 2021).

Maatregelcategorie	RWS	Provincie	Waterschap ⁴	Gemeente	Overig	Totaal
Wateronttrekking grond- en oppervlaktewateren	0,0	1,2	0,0	0,0	2,3	3,5
Aanpak puntbronnen	4,3	47,9	38,4	12,7	0,1	103,4
Aanpak diffuse bronnen	2,2	0,0	19,4	0,0	3,7	25,3
Regulering waterbeweging en hydromorfologie	66,8	14,3	107,3	1,6	29,9	219,7
Aanvullende maatregelen	0,4	18,6	30,1	0,8	25,2	29,6
Uitvoeren onderzoek	0,7	2,6	3,8	0,1	3,6	10,7
Totaal	74,4	84,5	174,9	15,2	43,3	392,3

Tabel 10: Indicatie kosten van verbetermaatregelen voor Rijkswaterstaat, provincies, waterschappen, gemeenten en overige partijen (zoals terreinbeheerders en drinkwaterbedrijven) op basis van informatie uit het Waterkwaliteitsportaal en kostenkentallen⁵.

De gemeenten, waterschappen en provincies in Rijn-West besteden aan het waterbeheer (waterveiligheid, wateroverlast, watervoorziening, watersysteembeheer incl. grondwater en waterketenbeheer incl. riolering) jaarlijks (peiljaar 2013) € **2,2 miljard**. Daarvan wordt € **1,2 miljard** besteed aan maatregelen die moeten zorgen voor 'geen achteruitgang' van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater⁶. De hoogte van dit bedrag betreft hoofdzakelijk de kapitaalslasten, vervanging, beheer en onderhoud van riolering en afvalwaterzuiveringsinstallaties. Deze inspanningen zijn in de voorgaande jaren/decennia gepleegd om waterverontreiniging terug te dringen en de ecologie te verbeteren.

Om onze ambities voor het bereiken van de KRW waterdoelen te realiseren zijn in de gebiedsprocessen door RWS, provincies en waterschappen benodigde en haalbare maatregelen in beeld gebracht. In de planperiode 2016-2021 wordt per jaar gemiddeld € **65 miljoen** besteed aan extra verbetermaatregelen voor de waterkwaliteit (zie ook bovenstaande tabel).

⁴ De aanvullende maatregelen voor de periode 2016-2021 van het waterschap Hollandse Delta zijn nog niet in het WKP opgenomen en zijn dus nog niet verwerkt in deze cijfers.

⁵ Bovenstaande kosten geven een indicatie van de verdeling van de kosten over de verschillende partijen, uitgesplitst naar categorieën van maatregelen. Onzekerheid over de juistheid van de hoogte van de bedragen is vooral het gevolg van de kostenkentallen: vanwege de grote diversiteit aan maatregelen binnen iedere categorie presenteert deze tabel een schatting.

⁶ Het betreft kosten van inzameling en transport van afvalwater, hemelwater en grondwater, afvalwaterzuivering en emissiebeheer.

Om het waterbeheer en de verbeteringsmaatregelen in de planperiode te dekken bedraagt de geprognosticeerde lastenstijging gemiddeld voor de gemeenten in Rijn-West gemiddeld 1,0 % per jaar en voor de waterschappen in Rijn-West ca. 1,5 % per jaar. Dit zijn gemiddelden, er zijn soms verschillen van betekenis tussen afzonderlijke waterschappen en gemeenten. Provincies en Rijkswaterstaat kunnen hier op dit moment geen indicatie van geven.

Gezien de economische en bestuurlijke situatie wordt dit door waterschapsbesturen aangemerkt als een maximum van wat onder de gegeven omstandigheden maatschappelijk aanvaardbaar is. Uitvoering van alle effectieve KRW-maatregelen in de planperiode 2016-2021 zou ten koste gaan van andere opgaven en belangen, dan wel leiden tot een onacceptabele lastenstijging voor burgers en bedrijven. Met andere woorden: uitvoering van alle maatregelen zou leiden tot disproportionele kosten. Daarom zal in het SGBP-2 een betaalbaar pakket maatregelen worden opgenomen, dat tot stand is gekomen door het stellen van prioriteiten. Op welke wijze de partners hun maatregelen hebben geprioriteerd is toegelicht in paragraaf 7.1.

Een nadere onderbouwing en motivering van de investeringen in waterkwaliteit per beheerder voor de komende planperiode 2016 – 2021 is opgenomen in de regionale waterbeheerplannen. Een overzicht van deze plannen is te vinden op www.rijnwest.nl

8.3 Cofinanciering

De kosten voor verbetermaatregelen worden niet alleen uit regionale ‘waterheffingen’ bekostigd. Er zijn ook subsidies, bijdragen van derden, of bijvoorbeeld relevante (natuur-) ontwikkelingsprojecten die via ‘het groene spoor’ worden betaald.

Subsidiegelden voor het Plattelandsontwikkelingsprogramma 2014-2020 (POP3-gelden) worden ingezet bij onder meer KRW-maatregelen, zoals maatregelen gericht op het terugdringen van diffuse belasting vanuit de landbouw en zoetwatervoorzieningsmaatregelen met voordelen voor de landbouw. Een ander deel van de kosten voor deze maatregelen wordt gedekt door cofinanciering van provincies en waterschappen. Er wordt gerekend op jaarlijks enkele miljoenen euro's aan Europese landbouwsubsidies, waarvoor de waterschappen landelijk een bod hebben gedaan van jaarlijks 40 miljoen euro cofinanciering. De onderhandelingen hierover zijn in een vergevorderd stadium.

De aanpak van de spoedlocaties voor bodemsanering vindt plaats conform de reguliere Wbb afspraken en komen voor rekening van reguliere bodemsaneringsbudgetten. In 2015 moeten hierover in een nieuw Bodemconvenant nieuwe afspraken worden gemaakt, net als voor financiering van aanvullende maatregelen voor de overige puntbronnen in relatie tot kwetsbare objecten.

De Natura2000 maatregelen komen grotendeels ten laste van het PAS budget; hierover zijn landelijke afspraken gemaakt. Daar waar meerdere doelen worden gediend zullen de totale kosten toenemen en wordt gedeelde financiering voorzien (bijvoorbeeld in combinatie met doelen KRW oppervlaktewater).

Over de financiering van maatregelen uit de uitvoeringsprogramma's voor de waterwinningen zijn afspraken gemaakt tussen de afzonderlijke provincies en de waterleidingbedrijven. De onderzoeksmaatregelen voor de overige winningen voor menselijke consumptie kunnen gefinancierd worden uit reguliere budgetten, waaronder het Grondwaterfonds.

Tegelijk met het opstellen van deze Adviesnota zijn de Rijn-West partners bezig met voorbereiding van hun KRW-plannen, al dan niet geïntegreerd in waterbeheerprogramma's. De volgende planning geldt voor de KRW-producten van Rijkswaterstaat, waterschappen en provincies.

1e helft 2014	Opstellen ontwerp-plannen
2e helft 2014	Vaststellen ontwerp-plannen
1e helft 2015	Inspraak ontwerp-waterplannen
3e kwart 2015	Verwerken inspraak Bijwerken factsheets o.b.v. nieuwe toestandbepaling
4e kwart 2015	Verwerken inspraak Vaststellen plannen Alle plannen moeten op 22 december 2015 zijn vastgesteld

Per waterlichaam is een factsheet opgesteld met alle KRW-relevante informatie over de waterlichamen, zoals de doelen, de toestand, de geplande maatregelen en de uitvoering daarvan. Hierbij is gebruik gemaakt van de gegevens die waterschappen, provincies en Rijkswaterstaat hebben aangeleverd aan het Waterkwaliteitsportaal. De factsheets kunnen door zowel waterbeheerders, stakeholders als de landelijke overheid als informatiebron worden gehanteerd. Gebruik van een landelijk voorgeschreven format leidt tot een uniforme wijze van vastlegging die de toegankelijkheid en transparantie van het waterkwaliteitsbeleid sterk vergroot.

De informatie uit de factsheets wordt door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu samengevoegd in het Stroomgebiedbeheerplan Rijndelta 2016-2021, dat ter toetsing aan de Europese Commissie wordt gestuurd. De factsheets zelf worden niet actief aan de Commissie gerapporteerd, maar ze moeten wel toegankelijk zijn. De waterschappen en provincies stellen eind 2014 de maatregelen voor de komende planperiode in concept vast en stemmen de inhoud van de factsheets af met de inhoud van de eigen waterplannen, die eind 2015 definitief worden vastgesteld.

Colofon

Rijn-West KRW Adviesnota Schoon Water 2016 - 2021

© uitgave van de samenwerkende overheden van het Regionaal Bestuurlijke Overleg (RBO) deelstroomgebied Rijn-West, Utrecht, juli 2014.

Coördinatie en redactie

Martin de Haan (adviseur), HaskoningDHV Nederland
Steven Visser (projectleider Rijn-West), VISSER waterbeheer
Otto Cox (communicatie adviseur), Wijzer Adviesbureau

Bijdragen van

Jan Baltissen (adviseur), HaskoningDHV Nederland
Bart-Jan Vreman (adviseur), HaskoningDHV Nederland
Roy Smits, kernteam Rijn-West, CSN/RWS
Josée Huesmann, kernteam Rijn-West, provincie Utrecht
Pieter Massink, kernteam Rijn-West, Massink Advies
Leo Joosten, kernteam Rijn-West, Org-ID
Marcel Bommele, kernteam Rijn-West, RWS Zee & Delta
Rene Hilhorst, kernteam Rijn-West, Hilhorst Advies
Rien Maaskant, kernteam Rijn-West, gemeente ambassadeur

Redactie figuren

Anne-Floor Timan-Wenzel (adviseur), HaskoningDHV Nederland
Otto Cox (communicatie adviseur), Wijzer Adviesbureau

Fotografie

Eric Verlaan, Hoogheemraadschap Rijnland

Vormgeving en opmaak

Trichis publishing, Rotterdam

U kunt deze publicatie downloaden van www.rijnwest.nl. Overname van teksten en figuren is toegestaan, op voorwaarden van bronvermelding: *Rijn-West KRW Adviesnota Schoon Water 2016 – 2021. Juli 2014*

Er is een beperkt aantal gedrukte exemplaren beschikbaar. Voor meer informatie kunt u terecht bij: Steven Visser, 06 - 212.06.760, steven@visserwaterbeheer.com

Bijlage 1 Relevante documenten

- Belangrijke waterbeheerkwesties. Keuzes voor schoon water, met inbreng van het Planbureau voor de Leefomgeving en maatschappelijke organisaties, 2012.
-
- Blueconomy / Rebelgroup, 2014. De blauwe economie. Een economisch perspectief op schoon water.
-
- EU, 2000. Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid.
-
- EU, 2007. Guidance on Groundwater in Drinking Water Protected Areas (Guidance document 16).
-
- EU, 2012. Blueprint to safeguard Europe's Water Resources.
-
- Grontmij, 2013. Stroomgebiedsafstemming Rijn-West. De afwenteling van probleemstoffen in beeld.
-
- OESO, 2014. Water governance in the Netherlands. Fit for the future?
-
- PBL, 2012, Kwaliteit voor later 2. Evaluatie van het waterkwaliteitsbeleid. Gaalen, F. van et al. Planbureau voor de Leefomgeving.
-
- PBL, 2014. De kwaliteit van het Nederlandse oppervlaktewater beoordeeld volgens de Kaderrichtlijn Water (KRW). De KRW-beoordeling uitgesplitst naar verklarende overzichten. PBL-publicatienummer 1355.
-
- RBO/ Werkgroep Nutriënten Rijn-West, 2013. Nutriëntenmaatwerk in de polder, Eindadvies.
-
- Rijkswaterstaat / RIWA, 2013. Regio-overstijgende aanvulling gebiedsdossiers Rijn-Delta.
-
- Royal HaskoningDHV, 2014, Ambtelijk technisch achtergronddocument grondwater Rijn-West. Groeidocument, versie 13 mei 2014.
-
- Stichting RIONED, 2013. Benchmark Rioleringszorg.
-
- Vewin, VNG en UvW, 2010. Doelmatig beheer waterketen. Commissie feitenonderzoek.
-
- Werkgroep Vismigratie Rijn-West, 2014. Visie vismigratie Rijn-West

Bijlage 2 Redeneerlijnen

Partners in Rijn-West kunnen in hun waterplannen gebruik maken van redeneerlijnen die in Rijn-West zijn vastgesteld en in deze Adviesnota zijn opgenomen. In deze bijlage zijn de redeneerlijnen genummerd en is aangegeven waar in de Adviesnota de redeneerlijnen staan.

Nummer	Redeneerlijn	Paragraaf
1	Nutriënten: nee, tenzij	4.2
2	Afwenteling	4.3
3	Overige Wateren	4.9
4	Motiveringen voor achterblijvend doelbereik of (schijnbare) tijdelijke achteruitgang oppervlaktewater	5.2
5	Motiveringen voor achterblijvend doelbereik of (schijnbare) tijdelijke achteruitgang grondwater	5.3
6	Niet-beïnvloedbare 'natuurlijke' achtergrondbelasting	6.1
7	Motiveringen voor Fasering: technisch onhaalbaar (grond- en oppervlaktewater)	6.2
8	Motiveringen voor Fasering: onevenredig kostbaar (grond- en oppervlaktewater)	6.2 en Hs. 8
9	Motiveringen voor Fasering: natuurlijke omstandigheden (grond- en oppervlaktewater)	6.2
10	Prioritering van maatregelen	7.1
11	Maatregelen voor Natura2000-gebieden	7.3
12	Maatregelen voor zwemwateren	7.3
13	Maatregelen voor winning van water voor menselijke consumptie	7.3

Bijlage 3 Waterlichamen en toestand 2009

Waterlichamen SGBP-1 (2009)					Toestand (SGBP-1) – deel 1								
Code WL	WL	Status	Type	Referentie	Fytoplankton	Macrofauna	Vissen	Waterflora	Algemeen fysische chemie	Totaal N	Totaal P	Chloride	Temperatuur
NL09_01	Alblas	Sterk veranderd	R12	R12	matig	matig	ontoereikend	matig	matig	matig	matig	goed	goed
NL09_02	Alm	Sterk veranderd	R6	R8	matig	matig	goed	goed	matig	goed	goed	goed	goed
NL09_03	Beken Groesbeek	Sterk veranderd	R4	R4	#N/A	matig	matig	matig	matig	goed	matig	goed	goed
NL09_04	Beneden-Linge	Sterk veranderd	R6	R6	#N/A	matig	goed	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL09_05	Giessen	Sterk veranderd	R12	R12	matig	goed	matig	matig	matig	goed	goed	goed	goed
NL09_06	Hoge Boezem van de Overwaard	Kunstmatig	M27	M27	matig	matig	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	goed	goed
NL09_07	Kanalen Bloemers	Kunstmatig	M3	M3	matig	matig	goed	matig	matig	goed	goed	goed	goed
NL09_08	Kanalen Bommelerwaard Oost	Kunstmatig	M3	M3	matig	goed	ontoereikend	matig	matig	goed	goed	goed	goed
NL09_09	Kanalen Bommelerwaard West	Kunstmatig	M3	M3	matig	goed	goed	matig	matig	goed	goed	goed	goed
NL09_10	Kanalen L v Heusden & Altena	Kunstmatig	M3	M3	matig	goed	goed	matig	matig	goed	goed	goed	goed
NL09_11	Kanalen Lek & Linge	Kunstmatig	M3	M3	matig	ontoereikend	goed	ontoereikend	ontoereikend	goed	goed	goed	goed
NL09_12	Kanalen Quarles van Ufford	Kunstmatig	M3	M3	goed	goed	matig	matig	ontoereikend	goed	goed	goed	goed
NL09_13	Kanalen Tielervaarden	Kunstmatig	M3	M3	matig	goed	goed	goed	ontoereikend	goed	matig	goed	goed
NL09_14	Kanalen Vijfheerenlanden	Kunstmatig	M3	M3	ontoereikend	goed	goed	goed	matig	goed	matig	goed	goed
NL09_15	Kreekrestanten Alm & Biesbosch	Sterk veranderd	R8	R8	#N/A	matig	ontoereikend	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL09_16	Linge	Kunstmatig	M6a	M6a	matig	matig	matig	goed	goed	goed	goed	goed	goed
NL09_17	Linge en Kanalen Nederbetuwe	Kunstmatig	M6a	M6a	matig	matig	matig	goed	goed	goed	goed	goed	goed
NL09_18	Linge en Kanalen Overbetuwe	Kunstmatig	M6a	M6a	matig	goed	matig	goed	matig	goed	goed	goed	goed
NL09_19	Merwedekanaal Stenenhoek	Kunstmatig	M7b	M7b	ontoereikend	matig	goed	matig	matig	goed	goed	goed	goed
NL09_20	Oude Rijn	Sterk veranderd	R7	R7	goed	matig	goed	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL09_21	Sloten Bloemers	Kunstmatig	M2	M2	#N/A	ontoereikend	#N/A	ontoereikend	matig	matig	goed	goed	goed
NL09_30	Weteringen Ooijpolder	Sterk veranderd	R5	R5	#N/A	matig	matig	goed	goed	goed	goed	goed	goed
NL09_22	Sloten Bommelerwaard West	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	ontoereikend	matig	matig	matig	matig	goed	goed	goed
NL09_23	Sloten Citters	Kunstmatig	M2	M2	#N/A	goed	#N/A	matig	matig	matig	goed	goed	goed
NL09_24	Sloten Lek & Linge	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	ontoereikend	matig	matig	matig	matig	goed	goed	goed
NL09_25	Sloten Nederbetuwe	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	matig	matig	ontoereikend	goed	goed	goed	goed	goed
NL09_26	Sloten Overbetuwe	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	matig	matig	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL09_27	Sloten Tielervaarden	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	matig	goed	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL09_28	Veenvaarten Nederwaard	Kunstmatig	M10	M10	matig	matig	goed	matig	matig	matig	matig	goed	goed
NL09_29	Veenvaarten Overwaard	Kunstmatig	M10	M10	matig	ontoereikend	goed	matig	matig	goed	matig	goed	goed
NL09_31	Zouweboezem	Kunstmatig	M10	M10	matig	goed	matig	matig	ontoereikend	goed	matig	goed	goed

Waterlichamen SGBP-1 (2009)					Toestand (SGBP-1) – deel 1								
Code WL	WL	Status	Type	Referentie	Fytoplankton	Macrofauna	Vissen	Waterflora	Algemeen fysische chemie	Totaal N	Totaal P	Chloride	Temperatuur
NL11_1_1	Amstellandboezem	Sterk veranderd	M6b	R6	matig	matig	goed	goed	slecht	goed	matig	slecht	goed
NL11_1_2	Vecht	Sterk veranderd	M7b	R6	goed	#N/A	goed	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL11_2_1	Vaarten Amsterdam	Kunstmatig	M6b	M6b	#N/A	ontoereikend	ontoereikend	matig	slecht	goed	matig	slecht	goed
NL11_2_2	Vaarten Vechtstreek	Kunstmatig	M6a	M6a	matig	goed	goed	goed	matig	matig	matig	goed	goed
NL11_2_3	Vaarten Ronde Venen	Kunstmatig	M10	M10	goed	ontoereikend	matig	ontoereikend	ontoereikend	goed	matig	goed	goed
NL11_2_4	Vaarten Zevenhoven	Kunstmatig	M10	M10	ontoereikend	ontoereikend	goed	ontoereikend	slecht	ontoereikend	slecht	goed	goed
NL11_2_5	Vaarten Ronde Hoep	Kunstmatig	M10	M10	matig	ontoereikend	goed	matig	slecht	matig	ontoereikend	slecht	goed
NL11_2_6	Vaarten Westeramstel	Kunstmatig	M10	M10	ontoereikend	slecht	goed	ontoereikend	ontoereikend	matig	matig	goed	goed
NL11_2_7	Vaarten Groot Mijdrecht	Kunstmatig	M10	M10	goed	slecht	matig	ontoereikend	slecht	matig	matig	slecht	goed
NL11_3_1	Sloterplas	Kunstmatig	M20	M20	matig	ontoereikend	matig	slecht	slecht	slecht	slecht	goed	goed
NL11_3_2	Gaasperplas	Kunstmatig	M20	M20	matig	ontoereikend	goed	matig	slecht	slecht	goed	goed	goed
NL11_3_3	Ouderkerkerplas	Kunstmatig	M20	M20	ontoereikend	ontoereikend	goed	slecht	slecht	slecht	ontoereikend	slecht	goed
NL11_3_4	Vinkeveense Plassen	Kunstmatig	M20	M20	goed	matig	matig	goed	slecht	slecht	matig	matig	goed
NL11_3_6	Spiegelplas	Kunstmatig	M20	M20	goed	matig	goed	goed	slecht	slecht	ontoereikend	goed	goed
NL11_3_7	Wijde Blik	Kunstmatig	M20	M20	ontoereikend	matig	matig	goed	ontoereikend	ontoereikend	goed	goed	goed
NL11_3_8	Grote Maarsseveense Plas	Kunstmatig	M20	M20	goed	goed	goed	goed	matig	matig	goed	goed	goed
NL11_3_9	Waterleidingplas	Kunstmatig	M20	M20	goed	#N/A	ontoereikend	goed	#N/A	#N/A	#N/A	#N/A	#N/A
NL11_4_1	Naardermeer	Natuurlijk	M14	M14	matig	#N/A	matig	goed	ontoereikend	matig	goed	goed	goed
NL11_5_1	Loosdrechtse Plassen	Kunstmatig	M27	M27	ontoereikend	matig	ontoereikend	ontoereikend	matig	matig	goed	goed	goed
NL11_5_3	Loenderveen Oost	Kunstmatig	M27	M27	goed	#N/A	matig	matig	ontoereikend	goed	goed	goed	matig
NL11_5_4	Terra Nova	Kunstmatig	M27	M27	ontoereikend	ontoereikend	goed	matig	slecht	matig	matig	goed	matig
NL11_6_1	Ster en Zodden	Kunstmatig	M27	M27	ontoereikend	matig	goed	matig	ontoereikend	matig	ontoereikend	goed	goed
NL11_6_2	Hollands Ankeveense plassen	Kunstmatig	M27	M27	matig	goed	matig	matig	ontoereikend	matig	goed	goed	goed
NL11_6_3	Stichtse Ankeveense Plassen	Kunstmatig	M27	M27	goed	goed	goed	matig	matig	matig	matig	goed	goed
NL11_6_4	Kortenhoeftse Plassen	Kunstmatig	M27	M27	matig	matig	matig	matig	ontoereikend	matig	goed	goed	goed
NL11_6_5	Molenpolder en Tienhovense Plassen	Kunstmatig	M27	M27	goed	goed	goed	goed	matig	matig	goed	goed	goed
NL11_7_1	Botshol	Kunstmatig	M30	M30	goed	matig	matig	goed	goed	goed	goed	goed	goed
NL11_7_2	Noorder IJplas	Kunstmatig	M30	M30	goed	matig	matig	ontoereikend	matig	goed	matig	goed	goed
NL11_8_1	Tussenboezem Vinkeveen a	Kunstmatig	M10	M10	ontoereikend	ontoereikend	goed	ontoereikend	slecht	matig	matig	goed	goed
NL11_8_2	Tussenboezem Vinkeveen b	Kunstmatig	M10	M10	slecht	ontoereikend	matig	ontoereikend	#N/A	#N/A	#N/A	#N/A	#N/A
NL12_110	waterdelen Schermerboezem-Noord +	Kunstmatig	M7b	M7b	ontoereikend	slecht	matig	slecht	slecht	goed	ontoereikend	slecht	goed
NL12_120	waterdelen Schermerboezem-Zuid +	Kunstmatig	M7b	M7b	ontoereikend	ontoereikend	goed	slecht	slecht	matig	ontoereikend	slecht	goed
NL12_130	waterdelen Amstelmeerboezem +	Kunstmatig	M30	M30	ontoereikend	goed	ontoereikend	#N/A	slecht	goed	slecht	goed	goed
NL12_140	waterdelen VRNK-boezem +	Kunstmatig	M6b	M6b	#N/A	matig	#N/A	ontoereikend	goed	goed	goed	goed	goed
NL12_201	Alkmaardermeer	Kunstmatig	M20	M20	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	slecht	slecht	slecht	slecht	goed	goed

Waterlichamen SGBP-1 (2009)					Toestand (SGBP-1) – deel 1								
Code WL	WL	Status	Type	Referentie	Fytoplankton	Macrofauna	Vissen	Waterflora	Algemeen fysische chemie	Totaal N	Totaal P	Chloride	Temperatuur
NL12_202	waterrijk 't Twiske	Kunstmatig	M14	M14	matig	matig	matig	ontoereikend	matig	goed	goed	goed	goed
NL12_210	waterrijk Eilandspolder +	Kunstmatig	M10	M10	matig	ontoereikend	goed	slecht	slecht	goed	slecht	goed	matig
NL12_220	waterrijk Wormer- en Jisperveld	Kunstmatig	M10	M10	ontoereikend	matig	goed	slecht	slecht	matig	ontoereikend	goed	goed
NL12_230	waterdelen polder Zeevang +	Kunstmatig	M10	M10	matig	ontoereikend	goed	ontoereikend	#N/A	#N/A	#N/A	#N/A	#N/A
NL12_240	waterrijk Krommenieer Woudpolder	Kunstmatig	M10	M10	matig	slecht	goed	slecht	slecht	matig	ontoereikend	goed	goed
NL12_250	waterrijk polder Westzaan	Kunstmatig	M10	M10	matig	slecht	goed	slecht	slecht	goed	ontoereikend	slecht	goed
NL12_260	waterrijk Waterland +	Kunstmatig	M10	M10	ontoereikend	ontoereikend	goed	ontoereikend	slecht	matig	slecht	matig	goed
NL12_280	waterdelen polder Assendelft (NW)	Kunstmatig	M10	M10	matig	ontoereikend	goed	slecht	slecht	matig	ontoereikend	slecht	goed
NL12_311	waterdelen de Schermer-Noord	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	matig	ontoereikend	ontoereikend	slecht	goed	slecht	goed	goed
NL12_312	waterdelen de Schermer-Zuid	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	ontoereikend	ontoereikend	slecht	slecht	goed	goed	goed	goed
NL12_320	waterdelen Beemster	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	slecht	ontoereikend	slecht	slecht	matig	slecht	goed	goed
NL12_330	waterdelen Purmer +	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	slecht	ontoereikend	slecht	ontoereikend	goed	ontoereikend	goed	goed
NL12_340	waterdelen Wijdewormer	Kunstmatig	M30	M30	ontoereikend	goed	ontoereikend	slecht	slecht	slecht	slecht	goed	goed
NL12_401	Geestmerambacht	Kunstmatig	M20	M20	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	slecht	slecht	slecht	slecht	goed	goed
NL12_410	waterrijk Heerhugowaard Stad van de Zon	Kunstmatig	M14	M14	ontoereikend	matig	matig	ontoereikend	slecht	slecht	ontoereikend	goed	goed
NL12_415	waterdelen polder Heerhugowaard	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	ontoereikend	ontoereikend	slecht	slecht	goed	ontoereikend	goed	goed
NL12_420	waterrijk polder Oosterdel +	Kunstmatig	M14	M14	ontoereikend	ontoereikend	matig	slecht	slecht	slecht	slecht	goed	goed
NL12_425	waterdelen polder Geestmerambacht	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	ontoereikend	ontoereikend	slecht	slecht	goed	ontoereikend	goed	goed
NL12_430	waterdelen polders Schagerkogge +	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	ontoereikend	ontoereikend	matig	slecht	goed	ontoereikend	goed	goed
NL12_440	waterdelen polder Vier Noorder Koggen -2,20	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	matig	ontoereikend	slecht	slecht	goed	slecht	goed	goed
NL12_445	waterdelen polder Vier Noorder Koggen -3,70	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	ontoereikend	ontoereikend	slecht	slecht	ontoereikend	slecht	goed	goed
NL12_450	waterdelen polder Grootslag +	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	ontoereikend	ontoereikend	#N/A	ontoereikend	goed	ontoereikend	goed	goed
NL12_460	waterdelen polder Drieban	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	ontoereikend	ontoereikend	#N/A	slecht	goed	slecht	goed	goed
NL12_470	waterdelen Oosterpolder +	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	ontoereikend	ontoereikend	#N/A	slecht	goed	ontoereikend	goed	goed
NL12_480	waterdelen polder Westerkogge	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	ontoereikend	ontoereikend	#N/A	slecht	goed	ontoereikend	goed	goed
NL12_490	waterdelen polder Ursem	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	ontoereikend	ontoereikend	#N/A	slecht	goed	slecht	goed	goed
NL12_501	Amstelmeer	Kunstmatig	M30	M30	goed	goed	ontoereikend	#N/A	slecht	goed	slecht	slecht	goed
NL12_510	waterdelen Wieringermeer-West +	Kunstmatig	M30	M30	ontoereikend	goed	ontoereikend	slecht	slecht	ontoereikend	slecht	goed	goed
NL12_520	waterdelen Wieringermeer-Oost +	Kunstmatig	M31	M31	goed	goed	#N/A	slecht	slecht	slecht	slecht	goed	goed
NL12_530	waterdelen polder Wieringerwaard	Kunstmatig	M30	M30	ontoereikend	slecht	ontoereikend	slecht	slecht	slecht	slecht	slecht	slecht
NL12_540	waterdelen Anna Paulownapolder laag	Kunstmatig	M30	M30	ontoereikend	goed	ontoereikend	#N/A	slecht	slecht	slecht	goed	goed
NL12_550	waterdelen Anna Paulownapolder hoog	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	ontoereikend	ontoereikend	#N/A	slecht	goed	slecht	goed	goed
NL12_560	waterdelen Wieringen +	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	ontoereikend	#N/A	slecht	slecht	matig	goed	slecht	goed
NL12_610	waterdelen polder Eijerland +	Kunstmatig	M30	M30	ontoereikend	goed	ontoereikend	slecht	slecht	slecht	slecht	goed	goed
NL12_620	waterdelen Waal en Burg en het Noorden +	Kunstmatig	M30	M30	ontoereikend	goed	ontoereikend	slecht	slecht	matig	slecht	goed	goed

Waterlichamen SGBP-1 (2009)					Toestand (SGBP-1) – deel 1								
Code WL	WL	Status	Type	Referentie	Fytoplankton	Macrofauna	Vissen	Waterflora	Algemeen fysische chemie	Totaal N	Totaal P	Chloride	Temperatuur
NL12_630	waterdelen Gemeenschappelijke polders +	Kunstmatig	M30	M30	ontoereikend	goed	ontoereikend	matig	slecht	matig	slecht	matig	goed
NL12_710	waterdelen Uitgeester- en Heemsk.polder +	Kunstmatig	M3	M3	matig	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	slecht	goed	slecht	goed	goed
NL12_720	waterdelen Castricumerpolder +	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	slecht	goed	slecht	goed	goed
NL12_730	waterdelen Groot-Limmerpolder +	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	ontoereikend	ontoereikend	#N/A	ontoereikend	goed	ontoereikend	goed	goed
NL12_740	waterdelen Oosterzijpolder	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	ontoereikend	ontoereikend	slecht	slecht	goed	ontoereikend	goed	goed
NL12_750	waterdelen polders Egmondermeer +	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	slecht	goed	slecht	goed	goed
NL12_755	waterdelen Sammerspolder +	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	ontoereikend	ontoereikend	#N/A	slecht	goed	slecht	goed	goed
NL12_760	waterdelen polders Bergermeer +	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	slecht	goed	slecht	slecht	goed
NL12_770	waterdelen Verenigde polders +	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	ontoereikend	ontoereikend	#N/A	slecht	goed	slecht	goed	goed
NL12_780	waterdelen Hargerpolder +	Kunstmatig	M31	M31	#N/A	ontoereikend	ontoereikend	#N/A	slecht	goed	slecht	goed	goed
NL12_810	waterdelen Westerdunnen / PWN	Kunstmatig	M14	M14	ontoereikend	matig	matig	ontoereikend	slecht	slecht	ontoereikend	goed	goed
NL12_820	waterdelen duingebied Zuid NHN	Sterk veranderd	M14	M14	ontoereikend	matig	matig	ontoereikend	matig	goed	matig	goed	goed
NL12_830	waterdelen duingebied Noord NHN +	Sterk veranderd	M14	M14	ontoereikend	matig	matig	slecht	slecht	slecht	slecht	goed	goed
NL12_840	waterdelen duingebied Texel	Sterk veranderd	M14	M14	ontoereikend	matig	matig	ontoereikend	slecht	slecht	slecht	goed	goed
NL13_01	t Joppe	Kunstmatig	M20	M20	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	slecht	slecht	slecht	slecht	goed	goed
NL13_02	Vlietland	Kunstmatig	M20	M20	matig	ontoereikend	ontoereikend	slecht	slecht	slecht	slecht	goed	goed
NL13_03	Zegerplas	Kunstmatig	M20	M20	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	slecht	slecht	slecht	slecht	goed	goed
NL13_04	Nieuwe Meer	Kunstmatig	M20	M20	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	slecht	slecht	slecht	slecht	goed	goed
NL13_05	Valkenburgse Meer	Kunstmatig	M20	M20	ontoereikend	ontoereikend	goed	slecht	slecht	ontoereikend	matig	goed	goed
NL13_06	Kagerplassen	Kunstmatig	M27	M27	matig	ontoereikend	slecht	slecht	slecht	ontoereikend	slecht	goed	goed
NL13_07	Westeinderplassen	Kunstmatig	M27	M27	matig	ontoereikend	slecht	slecht	slecht	ontoereikend	slecht	goed	goed
NL13_08	Braassemmermeer en Wijde Aa	Kunstmatig	M27	M27	matig	ontoereikend	slecht	slecht	slecht	ontoereikend	slecht	goed	goed
NL13_09	Broekvelden Vettenbroek	Kunstmatig	M20	M20	goed	ontoereikend	goed	goed	slecht	goed	goed	goed	goed
NL13_10	Zoetermeerse Plas	Kunstmatig	M20	M20	ontoereikend	ontoereikend	goed	slecht	slecht	ontoereikend	matig	goed	goed
NL13_11	Reeuwijkse Plassen	Kunstmatig	M27	M27	slecht	#N/A	ontoereikend	slecht	slecht	slecht	matig	goed	goed
NL13_12	Langeraaarse Plassen	Kunstmatig	M27	M27	slecht	#N/A	ontoereikend	slecht	slecht	slecht	matig	goed	goed
NL13_13	Amstelveense Poel	Kunstmatig	M27	M27	ontoereikend	#N/A	#N/A	slecht	slecht	slecht	ontoereikend	goed	goed
NL13_14	Vogelplas Starrevaart	Kunstmatig	M14	M14	ontoereikend	matig	matig	slecht	slecht	slecht	ontoereikend	goed	goed
NL13_16	Spaarne, Mooie Nel en Liede	Sterk veranderd	M30	M30	ontoereikend	goed	ontoereikend	slecht	slecht	slecht	ontoereikend	goed	goed
NL13_17	Meijndel	Kunstmatig	M23	M23	zeer goed	matig	matig	ontoereikend	matig	matig	zeer goed	zeer goed	zeer goed
NL13_18	De Wilck	Kunstmatig	M8	M8	#N/A	ontoereikend	goed	ontoereikend	ontoereikend	matig	ontoereikend	goed	goed
NL13_19	Polder Steijn + weidegebied	Kunstmatig	M8	M8	#N/A	matig	goed	ontoereikend	ontoereikend	matig	ontoereikend	goed	goed
NL13_20	Nieuwkoopse Plassen	Kunstmatig	M27	M27	ontoereikend	#N/A	ontoereikend	matig	slecht	ontoereikend	goed	goed	goed
NL13_21	Gouwepolder	Kunstmatig	M10	M10	matig	ontoereikend	goed	ontoereikend	slecht	goed	ontoereikend	goed	goed
NL13_22	Veender- en Lijkerpolder	Kunstmatig	M10	M10	matig	ontoereikend	goed	ontoereikend	slecht	goed	ontoereikend	goed	goed

Waterlichamen SGBP-1 (2009)					Toestand (SGBP-1) – deel 1								
Code WL	WL	Status	Type	Referentie	Fytoplankton	Macrofauna	Vissen	Waterflora	Algemeen fysische chemie	Totaal N	Totaal P	Chloride	Temperatuur
NL13_23	Aalsmeer	Kunstmatig	M10	M10	matig	ontoeikend	goed	ontoeikend	slecht	goed	ontoeikend	goed	goed
NL13_25	Vaart Haarlemmermeerpolder	Kunstmatig	M30	M30	goed	matig	#N/A	slecht	slecht	goed	ontoeikend	goed	goed
NL13_26	Vaart Nieuwe Driemanspolder	Kunstmatig	M30	M30	goed	matig	ontoeikend	slecht	slecht	goed	ontoeikend	goed	goed
NL13_27	Vaart Polder de Noordplas	Kunstmatig	M30	M30	goed	matig	#N/A	slecht	slecht	goed	ontoeikend	goed	goed
NL13_28	Vaart Polder Vierambacht	Kunstmatig	M3	M3	ontoeikend	matig	ontoeikend	ontoeikend	ontoeikend	matig	ontoeikend	goed	goed
NL13_29	Vaart Wassenaarschepolder	Kunstmatig	M3	M3	ontoeikend	matig	ontoeikend	ontoeikend	ontoeikend	matig	ontoeikend	goed	goed
NL13_30	Vaart Reeuwijk en Sluipwijk	Kunstmatig	M10	M10	goed	matig	goed	ontoeikend	slecht	matig	ontoeikend	goed	goed
NL13_31	Vaart Houtrakpolder	Kunstmatig	M30	M30	ontoeikend	goed	#N/A	#N/A	slecht	matig	goed	goed	goed
NL13_32	Vaart Polder Bloemendaal	Kunstmatig	M10	M10	goed	matig	goed	ontoeikend	slecht	matig	ontoeikend	goed	goed
NL13_33	Vaart Polder Nieuwkoop	Kunstmatig	M3	M3	ontoeikend	matig	ontoeikend	ontoeikend	ontoeikend	matig	ontoeikend	goed	goed
NL13_34	Vaart Zuid- en Noordeinderpolder	Kunstmatig	M10	M10	goed	matig	goed	ontoeikend	slecht	matig	ontoeikend	goed	goed
NL13_35	Zuid-Kennemerland	Kunstmatig	M23	M23	zeer goed	ontoeikend	#N/A	slecht	matig	zeer goed	zeer goed	zeer goed	zeer goed
NL13_36	Amsterdamse Waterleidingduinen	Kunstmatig	M23	M23	matig	matig	matig	#N/A	matig	matig	zeer goed	zeer goed	zeer goed
NL13_37	Berkheide	Kunstmatig	M23	M23	goed	#N/A	#N/A	#N/A	matig	matig	zeer goed	zeer goed	zeer goed
NL13_38	Gouwe en oostelijk deel Oude Rijn	Sterk veranderd	M7b	R7	goed	ontoeikend	goed	slecht	slecht	goed	matig	goed	goed
NL13_39	Vliet, Rijn-Schiekanaal, Oude Rijn tot ui	Kunstmatig	M7b	M7b	goed	ontoeikend	matig	slecht	slecht	goed	matig	goed	goed
NL13_40	Westelijk deel Ringvaart Haarlemmermeer	Kunstmatig	M7b	M7b	goed	ontoeikend	matig	slecht	slecht	goed	matig	goed	goed
NL13_41	Oostelijk deel Ringvaart Haarlemmermeer	Kunstmatig	M7b	M7b	goed	ontoeikend	matig	slecht	slecht	goed	matig	goed	goed
NL13_42	Noordelijk deel Ringvaart Haarlemmermeer	Kunstmatig	M30	M30	ontoeikend	ontoeikend	ontoeikend	slecht	slecht	goed	matig	goed	goed
NL13_43	Aarkanaal, Leidse Vaart en Drecht	Kunstmatig	M6b	M6b	matig	matig	#N/A	ontoeikend	slecht	matig	slecht	goed	goed
NL13_44	Does en omliggende kanalen	Kunstmatig	M6a	M6a	matig	matig	matig	ontoeikend	slecht	matig	slecht	goed	goed
NL13_45	Brakke vaarten zuidelijk veengebied	Kunstmatig	M10	M10	goed	matig	goed	ontoeikend	slecht	matig	ontoeikend	goed	goed
NL13_46	Wateringen Wassenaar en Valkenburg	Kunstmatig	M3	M3	matig	matig	ontoeikend	ontoeikend	slecht	matig	slecht	goed	goed
NL13_47	Trekvaart systeem	Kunstmatig	M6a	M6a	matig	matig	matig	ontoeikend	slecht	matig	slecht	goed	goed
NL14_2	Kromme Rijn	Sterk veranderd	R6	R6	#N/A	matig	ontoeikend	matig	matig	goed	matig	goed	goed
NL14_1	Langbroekerwetering	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	matig	goed	matig	ontoeikend	goed	ontoeikend	goed	goed
NL14_10	Hollandse IJssel	Sterk veranderd	M6b	M6b	goed	matig	goed	ontoeikend	matig	goed	matig	goed	matig
NL14_11	De Keulevaart	Kunstmatig	M10	M10	goed	matig	goed	ontoeikend	ontoeikend	matig	ontoeikend	goed	goed
NL14_12	De Pleijt	Kunstmatig	M3	M3	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed
NL14_13	De Koekoek	Kunstmatig	M3	M3	matig	goed	goed	goed	matig	goed	matig	goed	goed
NL14_15	Bijleveld	Kunstmatig	M3	M3	goed	goed	matig	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL14_16	Leidsche Rijn	Kunstmatig	M6b	M6b	goed	goed	matig	ontoeikend	matig	goed	matig	goed	goed
NL14_18	Galecop	Kunstmatig	M3	M3	goed	goed	matig	matig	matig	goed	goed	goed	goed
NL14_19	Gerverscop	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	matig	goed	ontoeikend	matig	goed	matig	goed	matig
NL14_20	De Tol	Kunstmatig	M10	M10	goed	matig	ontoeikend	ontoeikend	ontoeikend	goed	ontoeikend	goed	goed

Waterlichamen SGBP-1 (2009)					Toestand (SGBP-1) – deel 1								
Code WL	WL	Status	Type	Referentie	Fytoplankton	Macrofauna	Vissen	Waterflora	Algemeen fysische chemie	Totaal N	Totaal P	Chloride	Temperatuur
NL14_21	Ouwenaar-Haarrijn	Kunstmatig	M3	M3	goed	matig	matig	matig	matig	goed	goed	goed	matig
NL14_22	Wiericke's	Kunstmatig	M10	M10	matig	matig	matig	ontoereikend	ontoereikend	matig	ontoereikend	goed	goed
NL14_23	Snelwaard	Kunstmatig	M3	M3	matig	goed	matig	goed	slecht	goed	matig	goed	goed
NL14_24	Lange Linschoten	Sterk veranderd	M3	M3	goed	matig	goed	matig	matig	goed	matig	goed	goed
NL14_25	Montfoortse Vaart	Kunstmatig	M3	M3	matig	matig	matig	matig	matig	goed	goed	goed	goed
NL14_26	Meijepolder	Kunstmatig	M8	M8	#N/A	matig	goed	ontoereikend	ontoereikend	matig	ontoereikend	goed	goed
NL14_27	Oude Rijn	Sterk veranderd	M6b	M6b	goed	matig	goed	matig	matig	goed	matig	goed	goed
NL14_28	Zegveld	Kunstmatig	M8	M8	#N/A	goed	goed	ontoereikend	matig	matig	goed	goed	goed
NL14_29	Grecht	Sterk veranderd	M10	M10	goed	matig	matig	ontoereikend	matig	goed	matig	goed	goed
NL14_3	Westerlaak	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	matig	ontoereikend	ontoereikend	goed	goed	goed	goed	goed
NL14_30	Kockengen	Kunstmatig	M8	M8	#N/A	ontoereikend	matig	ontoereikend	matig	goed	matig	goed	goed
NL14_31	Kamerik Teijlingens	Kunstmatig	M3	M3	matig	goed	goed	goed	ontoereikend	goed	matig	goed	goed
NL14_32	Houtensewetering	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	matig	goed	matig	matig	goed	goed	goed	matig
NL14_4	Honswijk	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	goed	matig	matig	matig	matig	goed	goed	goed
NL14_5	Biltse Grift	Kunstmatig	M3	M3	goed	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	goed	goed
NL14_6	Ravensewetering	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	goed	matig	ontoereikend	goed	goed	goed	goed	goed
NL14_7	Merwedekanaal	Kunstmatig	M7b	M7b	goed	matig	matig	matig	matig	goed	goed	goed	goed
NL14_8	Binnenstad Utrecht	Kunstmatig	M3	M3	goed	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	matig	matig	matig	goed	goed
NL14_9	Maartensdijk	Kunstmatig	M3	M3	goed	goed	goed	goed	matig	goed	goed	goed	goed
NL15_01	Oost Boezem	Kunstmatig	M7b	M7b	goed	ontoereikend	matig	matig	matig	matig	matig	goed	goed
NL15_02	West Boezem	Kunstmatig	M3	M3	slecht	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	slecht	ontoereikend	ontoereikend	goed	goed
NL15_04	Zuidpolder Delfgauw	Kunstmatig	M3	M3	slecht	ontoereikend	ontoereikend	slecht	slecht	ontoereikend	ontoereikend	goed	goed
NL15_05	Polder Berkel	Kunstmatig	M3	M3	slecht	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	matig	goed	goed
NL15_06	Holierhoekse en Zouteveensepolder	Kunstmatig	M10	M10	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	slecht	slecht	goed	slecht	goed	goed
NL15_07	Duinwater Solleveld	Kunstmatig	M23	M23	matig	matig	matig	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL15_08	Duinwater Meijendel	Kunstmatig	M23	M23	zeer goed	matig	matig	ontoereikend	goed	goed	goed	goed	goed
NL19_01	Binnenbedijkte Maas	Sterk veranderd	M20	M20	ontoereikend	ontoereikend	matig	slecht	slecht	ontoereikend	ontoereikend	goed	goed
NL19_02	Piershilsche Gat/Vissersvliet	Kunstmatig	M6a	M6a	ontoereikend	ontoereikend	slecht	slecht	ontoereikend	matig	goed	goed	goed
NL19_03	De Vliet	Kunstmatig	M6a	M6a	matig	matig	matig	slecht	ontoereikend	goed	goed	goed	goed
NL19_04	Oud-Beijerlandsche Kreek	Kunstmatig	M6a	M6a	ontoereikend	matig	ontoereikend	slecht	ontoereikend	goed	matig	goed	goed
NL19_05	Schuringsche Haven/Verlorendiep	Kunstmatig	M6a	M6a	matig	matig	matig	ontoereikend	matig	goed	goed	goed	goed
NL19_06	Strijensche Haven, Nieuwe Haven, De Keen	Kunstmatig	M6a	M6a	matig	ontoereikend	matig	slecht	ontoereikend	goed	goed	goed	goed
NL19_07	De Keen (bovenstrooms gemaal Overwater)	Kunstmatig	M30	M30	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	slecht	slecht	slecht	matig	goed	goed
NL19_08	Afwatering Oudeland Strijen	Kunstmatig	M3	M3	goed	matig	matig	ontoereikend	matig	goed	matig	goed	goed
NL19_09	Oostvliet	Kunstmatig	M3	M3	matig	goed	slecht	slecht	matig	goed	goed	goed	goed

Waterlichamen SGBP-1 (2009)					Toestand (SGBP-1) – deel 1								
Code WL	WL	Status	Type	Referentie	Fytoplankton	Macrofauna	Vissen	Waterflora	Algemeen fysische chemie	Totaal N	Totaal P	Chloride	Temperatuur
NL19_10	De Viersprong	Kunstmatig	M14	M14	goed	matig	matig	slecht	matig	goed	goed	goed	goed
NL19_11	Kwalgat/Midden Els	Kunstmatig	M3	M3	matig	matig	ontoeirekend	slecht	matig	goed	matig	goed	goed
NL19_12	Meer en Oude Mol	Kunstmatig	M3	M3	ontoeirekend	ontoeirekend	ontoeirekend	slecht	slecht	goed	matig	goed	goed
NL19_13	Afwatering Polder Moerkerken	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	ontoeirekend	slecht	slecht	goed	goed	goed	goed	goed
NL19_14	Afwatering Stadspolders	Kunstmatig	M6a	M6a	ontoeirekend	ontoeirekend	goed	slecht	slecht	goed	goed	goed	goed
NL19_15	Boezemvliet	Kunstmatig	M3	M3	goed	ontoeirekend	ontoeirekend	ontoeirekend	goed	goed	goed	goed	goed
NL19_16	Oostvoornse Meer	Kunstmatig	M31	M31	goed	goed	ontoeirekend	ontoeirekend	slecht	goed	slecht	goed	goed
NL19_17	Brielse Meer en Bernisse	Kunstmatig	M20	M20	goed	matig	goed	slecht	slecht	slecht	ontoeirekend	goed	goed
NL19_18	Afwatering Groot Voorne West	Kunstmatig	M6a	M6a	matig	ontoeirekend	matig	slecht	slecht	matig	ontoeirekend	goed	goed
NL19_19	Afwatering Voorne Oost	Kunstmatig	M6a	M6a	matig	ontoeirekend	goed	matig	ontoeirekend	goed	matig	goed	goed
NL19_20	Afwatering Spijkenisse	Kunstmatig	M30	M30	matig	ontoeirekend	matig	slecht	slecht	matig	matig	goed	goed
NL19_21	Vierambachtenboezem Oost	Kunstmatig	M3	M3	matig	ontoeirekend	goed	slecht	ontoeirekend	goed	matig	goed	goed
NL19_22	Kanaal door Voorne	Kunstmatig	M7a	M7a	goed	ontoeirekend	matig	slecht	slecht	matig	ontoeirekend	goed	goed
NL19_23	Vierambachtenboezem West	Kunstmatig	M6a	M6a	ontoeirekend	ontoeirekend	goed	slecht	ontoeirekend	goed	matig	goed	goed
NL19_24	De Waal (IJsselmonde)	Sterk veranderd	M20	M20	goed	ontoeirekend	goed	slecht	ontoeirekend	goed	ontoeirekend	goed	goed
NL19_25	Gemaalocht De Hooge Nesse/Devel	Kunstmatig	M6a	M6a	matig	matig	goed	slecht	ontoeirekend	goed	goed	goed	goed
NL19_26	Afwatering Oud en Nieuw Reyerwaard	Kunstmatig	M3	M3	matig	matig	goed	slecht	goed	goed	goed	goed	goed
NL19_27	Koedood/Groote Duiker	Kunstmatig	M6a	M6a	ontoeirekend	matig	goed	slecht	matig	goed	goed	goed	goed
NL39_01	Rotteboezem	Sterk veranderd	M14	M14	ontoeirekend	matig	matig	ontoeirekend	slecht	slecht	ontoeirekend	goed	goed
NL39_02	Vaart Bleiswijk	Kunstmatig	M10	M10	ontoeirekend	matig	ontoeirekend	ontoeirekend	ontoeirekend	matig	ontoeirekend	goed	goed
NL39_03	Ringvaart	Kunstmatig	M10	M10	matig	matig	goed	ontoeirekend	ontoeirekend	matig	matig	goed	goed
NL39_04	Zevenhuizerplas	Kunstmatig	M20	M20	goed	matig	matig	matig	slecht	slecht	goed	ontoeirekend	goed
NL39_05	Lage Bergse Bos	Kunstmatig	M30	M30	ontoeirekend	ontoeirekend	goed	slecht	slecht	matig	ontoeirekend	goed	goed
NL39_06	Bleiswijkse Zoom	Kunstmatig	M27	M27	ontoeirekend	ontoeirekend	slecht	slecht	slecht	ontoeirekend	slecht	goed	goed
NL39_07	Bergse Plassen	Kunstmatig	M27	M27	matig	matig	goed	ontoeirekend	ontoeirekend	matig	ontoeirekend	goed	goed
NL39_08	Kralingse Plas	Kunstmatig	M27	M27	matig	matig	ontoeirekend	slecht	ontoeirekend	goed	ontoeirekend	goed	goed
NL39_09	Rottemeren	Kunstmatig	M27	M27	ontoeirekend	ontoeirekend	ontoeirekend	slecht	ontoeirekend	ontoeirekend	matig	goed	goed
NL39_10	't Weegje	Kunstmatig	M27	M27	matig	matig	matig	ontoeirekend	slecht	ontoeirekend	slecht	goed	goed
NL39_11	Sloten waterrijk EGB	Kunstmatig	M8	M8	#N/A	ontoeirekend	goed	ontoeirekend	matig	matig	matig	goed	goed
NL39_12	Sloten waterrijk Berkenwoude	Kunstmatig	M8	M8	#N/A	matig	goed	ontoeirekend	slecht	matig	slecht	goed	goed
NL39_13	Polder Bleiswijk	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	ontoeirekend	ontoeirekend	slecht	ontoeirekend	ontoeirekend	ontoeirekend	goed	goed
NL39_14	Binnenwegse polder	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	matig	ontoeirekend	slecht	matig	goed	matig	goed	goed
NL39_15	Zuidplaspolder Noord	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	ontoeirekend	goed	ontoeirekend	ontoeirekend	ontoeirekend	ontoeirekend	ontoeirekend	goed
NL39_17	Polder Prins Alexander	Kunstmatig	M3	M3	ontoeirekend	matig	goed	ontoeirekend	ontoeirekend	matig	ontoeirekend	goed	goed
NL39_18	Zuidplaspolder Zuid	Kunstmatig	M8	M8	#N/A	ontoeirekend	goed	ontoeirekend	ontoeirekend	ontoeirekend	matig	goed	goed

Waterlichamen SGBP-1 (2009)					Toestand (SGBP-1) – deel 1								
Code WL	WL	Status	Type	Referentie	Fytoplankton	Macrofauna	Vissen	Waterflora	Algemeen fysische chemie	Totaal N	Totaal P	Chloride	Temperatuur
				PERCENTAGE									
				zeer goed	1,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	1,5%	1,5%	1,5%
				goed	22,8%	15,4%	32,8%	9,3%	8,5%	48,3%	28,6%	88,0%	91,1%
				matig	24,7%	40,2%	29,0%	20,8%	23,9%	28,2%	22,4%	1,9%	5,4%
				ontoereikend	22,8%	37,8%	29,7%	31,7%	20,8%	8,5%	25,5%	0,8%	0,0%
				slecht	2,7%	3,1%	3,1%	31,3%	45,2%	12,0%	19,3%	5,0%	0,4%
				voldoet									
				voldoet niet									
				#N/A	25,9%	3,5%	5,4%	6,9%	1,5%	2,7%	2,7%	2,7%	1,5%

Bijlage 4 Waterlichamen en toestand 2014

Waterlichamen SGBP-2 (2014)					Toestand (SGBP-2) – deel 1								
Code WL	WL	Status	Type	Referentie	Fytoplankton	Macrofauna	Vissen	Waterflora	Algemeen fysische chemie	Totaal N	Totaal P	Chloride	Temperatuur
NL09_01_2	Alblas	Sterk veranderd	R6	R6	#N/A	matig	slecht	goed	ontoereikend	matig	matig	goed	goed
NL09_02_2	Alm	Sterk veranderd	R5	R5	#N/A	matig	slecht	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL09_03_2	Beken Groesbeek	Sterk veranderd	R4	R4	#N/A	matig	ontoereikend	matig	matig	matig	slecht	matig	matig
NL09_04_2	Beneden-Linge	Sterk veranderd	R6	R6	#N/A	matig	slecht	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL09_05_2	Giessen	Sterk veranderd	R6	R6	#N/A	matig	slecht	matig	matig	goed	goed	goed	goed
NL09_06_2	Hoge Boezem	Kunstmatig	M27	M27	ontoereikend	matig	ontoereikend	ontoereikend	matig	ontoereikend	matig	goed	goed
NL09_07_2	Kanalen Bloemers	Sterk veranderd	M3	M3	goed	goed	matig	ontoereikend	matig	goed	goed	goed	goed
NL09_08_2	Kanalen Bommelerwaard Oost	Kunstmatig	M3	M3	matig	matig	matig	ontoereikend	ontoereikend	goed	goed	goed	goed
NL09_09_2	Kanalen Bommelerwaard West	Kunstmatig	M3	M3	goed	matig	goed	ontoereikend	matig	matig	goed	goed	goed
NL09_10_2	Kanalen L v Heusden en Altena	Kunstmatig	M3	M3	matig	matig	goed	ontoereikend	matig	goed	goed	goed	goed
NL09_11_2	Kanalen Lek & Linge	Kunstmatig	M3	M3	goed	matig	goed	matig	matig	goed	goed	goed	goed
NL09_12_2	Kanalen Quarles van Ufford	Kunstmatig	M3	M3	matig	goed	goed	ontoereikend	matig	goed	goed	goed	goed
NL09_13_2	Kanalen Tielerwaarden	Kunstmatig	M3	M3	matig	goed	goed	ontoereikend	ontoereikend	goed	goed	goed	goed
NL09_14_2	Kanalen Vijfheerenlanden	Kunstmatig	M3	M3	goed	goed	goed	matig	goed	goed	matig	goed	goed
NL09_15_2	Kreekrestanten Alm en Biesbosch	Sterk veranderd	R8	R8	#N/A	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed
NL09_16	Vervallen / samengevoegd												
NL09_17_2	Linge en Kanalen Nederbetuwe	Kunstmatig	M6a	M6a	goed	matig	matig	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL09_18_2	Linge en Kanalen Overbetuwe	Kunstmatig	M6a	M6a	goed	goed	goed	matig	matig	goed	goed	goed	goed
NL09_19_2	Merwedekanaal/ Stenenhoek	Kunstmatig	M7b	M7b	matig	goed	matig	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL09_20_2	Oude Rijn	Sterk veranderd	M3	M3	goed	goed	goed	ontoereikend	goed	goed	goed	goed	goed
NL09_21_2	Beekrestanten Bloemers	Sterk veranderd	R4	R4	#N/A	matig	slecht	ontoereikend	matig	goed	goed	goed	matig
NL09_22_2	Sloten Bommelerwaard West	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	matig	goed	matig	goed	ontoereikend	goed	goed	goed
NL09_23_2	Beekrestanten Citters	Sterk veranderd	R4	R4	#N/A	matig	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	goed	goed	ontoereikend
NL09_24_2	Sloten Lek & Linge	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	goed	matig	goed	goed	goed	goed	goed	goed
NL09_25_2	Sloten Nederbetuwe	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	matig	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed
NL09_26_2	Sloten Overbetuwe	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	goed	matig	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL09_27_2	Sloten Tielerwaarden	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	goed	goed	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL09_28_2	Veenvaarten Nederwaard	Kunstmatig	M10	M10	matig	matig	matig	matig	matig	goed	matig	goed	goed
NL09_29_2	Veenvaarten Overwaard	Kunstmatig	M10	M10	matig	matig	goed	ontoereikend	goed	goed	matig	goed	goed
NL09_30_2	Het Meertje	Kunstmatig	M6a	M6a	#N/A	matig	goed	ontoereikend	matig	goed	goed	goed	goed
NL09_31_2	Zouweboezem	Kunstmatig	M10	M10	goed	goed	goed	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL11_1_1	Amstellandboezem	Sterk veranderd	M6b	M6b	matig	matig	goed	matig	ontoereikend	matig	goed	ontoereikend	goed

Waterlichamen SGBP-2 (2014)					Toestand (SGBP-2) – deel 1								
Code WL	WL	Status	Type	Referentie	Fytoplankton	Macrofauna	Vissen	Waterflora	Algemeen fysische chemie	Totaal N	Totaal P	Chloride	Temperatuur
NL11_1_2	Vecht	Sterk veranderd	M7b	M7b	goed	matig	goed	matig	matig	matig	matig	goed	goed
NL11_2_1	Vaarten Amsterdam	Kunstmatig	M6b	M6b	goed	ontoereikend	ontoereikend	slecht	slecht	goed	matig	slecht	goed
NL11_2_2	Vaarten Vechtstreek	Kunstmatig	M6a	M6a	matig	matig	goed	matig	matig	goed	matig	goed	goed
NL11_2_3	Vaarten Ronde Venen	Kunstmatig	M10	M10	matig	ontoereikend	matig	ontoereikend	matig	ontoereikend	matig	goed	goed
NL11_2_4	Vaarten Zevenhoven	Kunstmatig	M10	M10	ontoereikend	ontoereikend	goed	slecht	matig	matig	ontoereikend	goed	goed
NL11_2_5	Vaarten Ronde Hoep	Kunstmatig	M10	M10	ontoereikend	ontoereikend	goed	ontoereikend	slecht	ontoereikend	slecht	slecht	goed
NL11_2_6	Vaarten Westeramstel	Kunstmatig	M10	M10	ontoereikend	slecht	matig	slecht	ontoereikend	matig	ontoereikend	matig	goed
NL11_2_7	Vaarten Groot Mijdrecht	Kunstmatig	M10	M10	matig	slecht	matig	slecht	slecht	goed	goed	slecht	goed
NL11_3_1	Sloterplas	Kunstmatig	M20	M20	matig	matig	matig	ontoereikend	goed	goed	slecht	goed	goed
NL11_3_2	Gaasperplas	Kunstmatig	M20	M20	goed	matig	matig	matig	matig	matig	matig	goed	goed
NL11_3_3	Ouderkerkerplas	Kunstmatig	M20	M20	ontoereikend	matig	matig	ontoereikend	slecht	slecht	ontoereikend	slecht	goed
NL11_3_4	Vinkeveense Plassen	Kunstmatig	M20	M20	goed	matig	matig	goed	matig	goed	matig	matig	goed
NL11_3_6	Spiegelplas	Kunstmatig	M20	M20	goed	matig	goed	matig	matig	goed	matig	goed	goed
NL11_3_7	Wijde Blick	Kunstmatig	M20	M20	matig	goed	matig	goed	ontoereikend	slecht	matig	goed	goed
NL11_3_8	Grote Maarsseveense Plas	Kunstmatig	M20	M20	goed	goed	matig	matig	matig	slecht	goed	goed	goed
NL11_3_9	Waterleidingplas	Kunstmatig	M20	M20	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed
NL11_4_1	Naardermeer	Natuurlijk	M14	M14	goed	goed	ontoereikend	goed	goed	matig	goed	goed	goed
NL11_5_1	Loosdrechtse Plassen	Kunstmatig	M27	M27	matig	matig	slecht	ontoereikend	matig	slecht	matig	goed	goed
NL11_5_3	Loenderveen Oost	Kunstmatig	M27	M27	goed	goed	goed	matig	ontoereikend	matig	goed	goed	goed
NL11_5_4	Terra Nova	Kunstmatig	M27	M27	goed	matig	goed	ontoereikend	matig	slecht	matig	goed	goed
NL11_6_1	Ster en Zodden	Kunstmatig	M10	M10	ontoereikend	goed	goed	ontoereikend	ontoereikend	slecht	matig	goed	goed
NL11_6_2	Hollands Ankeveense plassen	Kunstmatig	M27	M27	matig	matig	matig	matig	ontoereikend	matig	matig	goed	goed
NL11_6_3	Stichtse Ankeveense Plassen	Kunstmatig	M27	M27	goed	goed	matig	matig	matig	goed	goed	goed	goed
NL11_6_4	Kortenhoefse Plassen	Kunstmatig	M27	M27	goed	matig	matig	matig	matig	goed	matig	goed	goed
NL11_6_5	Molenpolder en Tienhoven	Kunstmatig	M27	M27	goed	matig	goed	matig	matig	goed	matig	goed	goed
NL11_7_1	Botshol	Kunstmatig	M27	M27	goed	goed	goed	goed	slecht	ontoereikend	matig	slecht	goed
NL11_7_2	Noorder IJplas	Kunstmatig	M20	M20	matig	matig	ontoereikend	goed	slecht	matig	goed	slecht	goed
NL11_8_1	Tussenboezem Vinkeveen a	Kunstmatig	M10	M10	ontoereikend	ontoereikend	goed	ontoereikend	goed	goed	goed	goed	goed
NL11_8_2	Tussenboezem Vinkeveen b	Kunstmatig	M10	M10	ontoereikend	ontoereikend	matig	ontoereikend	ontoereikend	matig	ontoereikend	goed	goed
NL12_110	waterdelen Schermerboezem-Noord +	Kunstmatig	M7b	M7b	matig	ontoereikend	matig	goed	slecht	goed	ontoereikend	slecht	goed
NL12_120	waterdelen Schermerboezem-Zuid +	Kunstmatig	M7b	M7b	matig	ontoereikend	goed	matig	slecht	goed	matig	slecht	goed
NL12_130	waterdelen Amstelmeerboezem +	Kunstmatig	M30	M30	goed	goed	matig	slecht	ontoereikend	matig	slecht	goed	goed
NL12_140	waterdelen VRNK-boezem +	Kunstmatig	M6b	M6b	goed	ontoereikend	matig	goed	goed	goed	goed	goed	goed
NL12_201	Alkmaardermeer	Kunstmatig	M20	M20	matig	#N/A	ontoereikend	#N/A	slecht	slecht	slecht	ontoereikend	goed
NL12_202	waterrijk 't Twiske	Kunstmatig	M14	M14	goed	matig	#N/A	slecht	matig	goed	goed	goed	goed

Waterlichamen SGBP-2 (2014)					Toestand (SGBP-2) – deel 1								
Code WL	WL	Status	Type	Referentie	Fytoplankton	Macrofauna	Vissen	Waterflora	Algemeen fysische chemie	Totaal N	Totaal P	Chloride	Temperatuur
NL12_210	waterrijk Eilandspolder +	Kunstmatig	M10	M10	ontoeikend	ontoeikend	ontoeikend	slecht	slecht	matig	slecht	goed	goed
NL12_220	waterrijk Wormer- en Jisperveld	Kunstmatig	M10	M10	ontoeikend	slecht	ontoeikend	slecht	slecht	matig	ontoeikend	goed	goed
NL12_230	waterdelen polder Zeevang +	Kunstmatig	M10	M10	slecht	ontoeikend	matig	ontoeikend	slecht	ontoeikend	slecht	goed	goed
NL12_240	waterrijk Krommenieer Woudpolder	Kunstmatig	M10	M10	ontoeikend	slecht	matig	ontoeikend	slecht	matig	ontoeikend	goed	goed
NL12_250	waterrijk polder Westzaan	Kunstmatig	M10	M10	ontoeikend	slecht	matig	slecht	slecht	matig	ontoeikend	slecht	goed
NL12_260	waterrijk Waterland +	Kunstmatig	M10	M10	ontoeikend	ontoeikend	matig	ontoeikend	slecht	matig	slecht	matig	goed
NL12_280	waterdelen polder Assendelft (NW)	Kunstmatig	M10	M10	ontoeikend	ontoeikend	#N/A	slecht	slecht	matig	ontoeikend	slecht	goed
NL12_311	waterdelen de Schermer-Noord	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	ontoeikend	matig	slecht	ontoeikend	matig	slecht	goed	goed
NL12_312	waterdelen de Schermer-Zuid	Kunstmatig	M3	M3	goed	matig	matig	ontoeikend	goed	goed	matig	goed	goed
NL12_320	waterdelen Beemster	Kunstmatig	M3	M3	ontoeikend	ontoeikend	ontoeikend	slecht	slecht	matig	ontoeikend	goed	goed
NL12_330	waterdelen Purmer +	Kunstmatig	M3	M3	ontoeikend	ontoeikend	#N/A	ontoeikend	ontoeikend	goed	slecht	goed	goed
NL12_340	waterdelen Wijdewormer	Kunstmatig	M30	M30	ontoeikend	goed	matig	slecht	slecht	slecht	slecht	goed	goed
NL12_401	Geestmerambacht	Kunstmatig	M20	M20	matig	goed	matig	#N/A	ontoeikend	ontoeikend	ontoeikend	goed	goed
NL12_410	waterrijk Heerhugowaard Stad van de Zon	Kunstmatig	M14	M14	goed	matig	#N/A	goed	goed	matig	goed	goed	goed
NL12_415	waterdelen polder Heerhugowaard	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	ontoeikend	#N/A	slecht	matig	goed	ontoeikend	goed	goed
NL12_420	waterrijk polder Oosterdel +	Kunstmatig	M14	M14	goed	ontoeikend	#N/A	matig	matig	matig	ontoeikend	goed	goed
NL12_425	waterdelen polder Geestmerambacht	Kunstmatig	M3	M3	matig	ontoeikend	goed	ontoeikend	ontoeikend	goed	slecht	goed	goed
NL12_430	waterdelen polders Schagerkogge +	Kunstmatig	M3	M3	matig	ontoeikend	#N/A	ontoeikend	ontoeikend	goed	ontoeikend	goed	goed
NL12_440	waterdelen polder Vier Noorder Koggen -2,20	Kunstmatig	M3	M3	ontoeikend	ontoeikend	matig	ontoeikend	ontoeikend	goed	matig	goed	goed
NL12_445	waterdelen polder Vier Noorder Koggen -3,70	Kunstmatig	M3	M3	matig	ontoeikend	matig	ontoeikend	matig	matig	slecht	goed	goed
NL12_450	waterdelen polder Grootslag +	Kunstmatig	M3	M3	matig	ontoeikend	goed	ontoeikend	ontoeikend	matig	ontoeikend	goed	goed
NL12_460	waterdelen polder Drieban	Kunstmatig	M3	M3	goed	ontoeikend	#N/A	slecht	slecht	goed	ontoeikend	goed	goed
NL12_470	waterdelen Oosterpolder +	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	ontoeikend	#N/A	matig	slecht	goed	ontoeikend	goed	goed
NL12_480	waterdelen polder Westerkogge	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	matig	matig	matig	slecht	matig	ontoeikend	goed	goed
NL12_490	waterdelen polder Ursem	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	ontoeikend	#N/A	matig	matig	goed	ontoeikend	goed	goed
NL12_501	Amstelmeer	Kunstmatig	M30	M30	matig	goed	ontoeikend	slecht	ontoeikend	matig	ontoeikend	goed	goed
NL12_510	waterdelen Wieringermeer-West +	Kunstmatig	M30	M30	matig	matig	goed	ontoeikend	ontoeikend	ontoeikend	slecht	goed	goed
NL12_520	waterdelen Wieringermeer-Oost +	Kunstmatig	M31	M31	matig	matig	matig	slecht	slecht	slecht	ontoeikend	goed	goed
NL12_530	waterdelen polder Wieringerwaard	Kunstmatig	M30	M30	matig	matig	ontoeikend	slecht	slecht	ontoeikend	slecht	goed	goed
NL12_540	waterdelen Anna Paulownapolder laag	Kunstmatig	M30	M30	goed	goed	ontoeikend	matig	slecht	ontoeikend	slecht	goed	goed
NL12_550	waterdelen Anna Paulownapolder hoog	Kunstmatig	M3	M3	goed	ontoeikend	matig	ontoeikend	slecht	goed	slecht	slecht	goed
NL12_560	Vervallen / samengevoegd												
NL12_610	waterdelen polder Eierland +	Kunstmatig	M30	M30	ontoeikend	goed	goed	ontoeikend	slecht	ontoeikend	slecht	goed	goed
NL12_620	waterdelen Waal en Burg en het Noorden +	Kunstmatig	M30	M30	ontoeikend	goed	goed	matig	slecht	slecht	slecht	goed	goed
NL12_630	waterdelen Gemeenschappelijke polders +	Kunstmatig	M30	M30	goed	goed	goed	matig	ontoeikend	matig	goed	matig	goed

Waterlichamen SGBP-2 (2014)					Toestand (SGBP-2) – deel 1								
Code WL	WL	Status	Type	Referentie	Fytoplankton	Macrofauna	Vissen	Waterflora	Algemeen fysische chemie	Totaal N	Totaal P	Chloride	Temperatuur
NL12_710	waterdelen Uitgeester- en Heemskerkerbroekpolder +	Kunstmatig	M3	M3	matig	ontoeikend	ontoeikend	ontoeikend	goed	goed	slecht	goed	goed
NL12_720	waterdelen Castricummerpolder +	Kunstmatig	M3	M3	matig	ontoeikend	#N/A	ontoeikend	matig	goed	ontoeikend	goed	goed
NL12_730	waterdelen Groot-Limmerpolder +	Kunstmatig	M3	M3	slecht	ontoeikend	#N/A	ontoeikend	ontoeikend	matig	ontoeikend	goed	goed
NL12_740	waterdelen Oosterzijpolder	Kunstmatig	M3	M3	ontoeikend	ontoeikend	#N/A	ontoeikend	matig	goed	ontoeikend	goed	goed
NL12_750	waterdelen polders Egmondermeer +	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	ontoeikend	#N/A	ontoeikend	matig	matig	slecht	goed	goed
NL12_755	Vervallen / samengevoegd												
NL12_760	waterdelen polders Bergermeer +	Kunstmatig	M3	M3	goed	ontoeikend	#N/A	ontoeikend	ontoeikend	matig	slecht	matig	goed
NL12_770	waterdelen Verenigde polders +	Kunstmatig	M3	M3	#N/A	matig	#N/A	ontoeikend	matig	goed	ontoeikend	goed	goed
NL12_780	Vervallen / samengevoegd												
NL12_810	waterdelen Westerduinen / PWN	Kunstmatig	M14	M14	#N/A	goed	#N/A	goed	goed	ontoeikend	goed	goed	goed
NL12_820	waterdelen duingebied Zuid NHH	Sterk veranderd	M14	M14	#N/A	matig	#N/A	matig	goed	matig	goed	goed	goed
NL12_830	waterdelen duingebied Noord NHH +	Sterk veranderd	M14	M14	matig	ontoeikend	#N/A	ontoeikend	slecht	slecht	slecht	goed	goed
NL12_840	waterdelen duingebied Texel	Sterk veranderd	M14	M14	matig	ontoeikend	#N/A	#N/A	slecht	slecht	ontoeikend	goed	goed
NL13_01	t Joppe	Kunstmatig	M20	M20	goed	matig	slecht	ontoeikend	slecht	slecht	slecht	goed	goed
NL13_02	Vlietland	Kunstmatig	M20	M20	goed	matig	ontoeikend	ontoeikend	slecht	slecht	slecht	matig	goed
NL13_03	Zegerplas	Kunstmatig	M20	M20	goed	matig	slecht	ontoeikend	slecht	slecht	slecht	goed	goed
NL13_04	Nieuwe Meer	Kunstmatig	M20	M20	goed	matig	ontoeikend	ontoeikend	slecht	slecht	slecht	goed	goed
NL13_05	Valkenburgse Meer	Kunstmatig	M20	M20	matig	matig	slecht	matig	ontoeikend	slecht	ontoeikend	goed	goed
NL13_06_2	Kagerplassen	Kunstmatig	M14	M14	goed	goed	matig	matig	ontoeikend	slecht	ontoeikend	goed	goed
NL13_07	Westeinderplassen	Kunstmatig	M27	M27	goed	ontoeikend	slecht	slecht	ontoeikend	ontoeikend	ontoeikend	goed	goed
NL13_08_2	Braassemere en Wijde Aa	Kunstmatig	M14	M14	goed	goed	slecht	matig	ontoeikend	slecht	ontoeikend	goed	goed
NL13_09	Broekvelden Vettenbroek	Kunstmatig	M20	M20	goed	matig	goed	matig	matig	goed	goed	goed	goed
NL13_10	Zoetermeerse Plas	Kunstmatig	M20	M20	matig	matig	slecht	matig	ontoeikend	ontoeikend	ontoeikend	goed	goed
NL13_11	Reeuwijkse Plassen	Kunstmatig	M27	M27	slecht	matig	slecht	ontoeikend	slecht	slecht	ontoeikend	goed	goed
NL13_12	Langeraaarse Plassen	Kunstmatig	M27	M27	slecht	ontoeikend	slecht	slecht	slecht	slecht	slecht	goed	goed
NL13_13	Amstelveensepoel	Kunstmatig	M27	M27	ontoeikend	matig	slecht	slecht	slecht	ontoeikend	ontoeikend	goed	goed
NL13_14	Vogelplas Staarevaart	Kunstmatig	M14	M14	matig	matig	matig	matig	ontoeikend	slecht	ontoeikend	goed	goed
NL13_16_2	Mooie Nel en Liede	Kunstmatig	M14	M14	matig	goed	slecht	matig	ontoeikend	ontoeikend	slecht	matig	goed
NL13_17_2	Meijendel en Berkheide	Kunstmatig	M23	M23	goed	matig	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed
NL13_18	De Wilck	Kunstmatig	M8	M8	#N/A	matig	goed	ontoeikend	matig	matig	ontoeikend	goed	goed
NL13_19	Polder Stein+weidegebied	Kunstmatig	M8	M8	#N/A	matig	goed	ontoeikend	matig	matig	ontoeikend	goed	goed
NL13_20	Nieuwkoopse Plassen	Kunstmatig	M27	M27	matig	matig	slecht	ontoeikend	slecht	matig	goed	goed	goed
NL13_21	Gouwepolder	Kunstmatig	M10	M10	goed	matig	goed	ontoeikend	goed	goed	ontoeikend	goed	goed
NL13_22	Veender- en Lijkerpolder	Kunstmatig	M10	M10	goed	matig	goed	ontoeikend	matig	goed	ontoeikend	goed	goed

Waterlichamen SGBP-2 (2014)					Toestand (SGBP-2) – deel 1								
Code WL	WL	Status	Type	Referentie	Fytoplankton	Macrofauna	Vissen	Waterflora	Algemeen fysische chemie	Totaal N	Totaal P	Chloride	Temperatuur
NL13_23	Bovenlanden Aalsmeer	Kunstmatig	M10	M10	goed	matig	goed	ontoereikend	matig	goed	ontoereikend	goed	goed
NL13_25_2	Vaarten Haarlemmermeerpolder	Kunstmatig	M3	M3	matig	matig	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	goed	matig	goed	goed
NL13_26_2	Vaarten Nieuwe Driemanspolder	Kunstmatig	M3	M3	goed	matig	ontoereikend	ontoereikend	matig	goed	ontoereikend	goed	goed
NL13_27_2	Vaarten Polder de Noordplas	Kunstmatig	M3	M3	matig	matig	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	matig	matig	goed	goed
NL13_28	Vaarten Polder Vierambacht	Kunstmatig	M3	M3	matig	matig	goed	ontoereikend	matig	goed	ontoereikend	goed	goed
NL13_29	Vaarten Wassenaarschepolder	Kunstmatig	M3	M3	matig	matig	goed	slecht	ontoereikend	goed	ontoereikend	goed	goed
NL13_30	Vaarten Polder Reeuwijk en Sluipwijk	Kunstmatig	M10	M10	goed	matig	goed	matig	matig	goed	ontoereikend	goed	goed
NL13_31	Vaarten Houtrakpolder	Kunstmatig	M30	M30	matig	goed	matig	slecht	slecht	goed	matig	goed	goed
NL13_32_2	Vaarten Polder Bloemendaal	Kunstmatig	M3	M3	matig	matig	goed	matig	ontoereikend	goed	ontoereikend	goed	goed
NL13_33_2	Vaarten Polder Nieuwkoop	Kunstmatig	M10	M10	goed	matig	goed	goed	ontoereikend	matig	matig	goed	goed
NL13_34	Vaarten Zuid- en Noordeinder polder	Kunstmatig	M10	M10	goed	matig	goed	matig	matig	goed	ontoereikend	goed	goed
NL13_35	Zuid-Kennemerland	Kunstmatig	M23	M23	goed	matig	goed	goed	matig	goed	goed	goed	goed
NL13_36	Amsterdelse waterleidingduinen	Kunstmatig	M23	M23	goed	matig	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed
NL13_37	Vervallen / samengevoegd												
NL13_38_2	Oude Rijn systeem	Kunstmatig	M7b	M7b	goed	matig	ontoereikend	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL13_39	Vervallen / samengevoegd												
NL13_40_2	Ringvaart Haarlemmermeer	Kunstmatig	M7b	M7b	goed	matig	ontoereikend	matig	matig	goed	ontoereikend	goed	goed
NL13_41	Vervallen / samengevoegd												
NL13_42	Vervallen / samengevoegd												
NL13_43	Vervallen / samengevoegd												
NL13_44	Does en omliggende kanalen	Kunstmatig	M6a	M6a	goed	matig	ontoereikend	goed	matig	goed	matig	goed	goed
NL13_45	Vaarten zuidelijk veengebied	Kunstmatig	M10	M10	goed	matig	goed	goed	matig	goed	ontoereikend	goed	goed
NL13_46	Wateringen, Wassenaar en Valkenburg	Kunstmatig	M3	M3	goed	matig	goed	goed	matig	goed	ontoereikend	goed	goed
NL13_47	Trekvaartsysteem	Kunstmatig	M6a	M6a	goed	matig	goed	matig	ontoereikend	goed	slecht	goed	goed
NL14_2	Kromme Rijn	Sterk veranderd	R6	R6	#N/A	matig	slecht	matig	matig	matig	matig	goed	goed
NL14_1	Langbroekenwetering	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	ontoereikend	goed	ontoereikend	goed	goed	matig	goed	goed
NL14_10	Hollandse IJssel	Sterk veranderd	M6b	M6b	goed	ontoereikend	goed	ontoereikend	goed	goed	matig	goed	goed
NL14_11	De Keulevaart	Kunstmatig	M10	M10	matig	matig	goed	matig	goed	goed	ontoereikend	goed	goed
NL14_12	De Pleijt	Kunstmatig	M3	M3	matig	matig	goed	matig	goed	goed	matig	goed	goed
NL14_13	De Koekoek	Kunstmatig	M3	M3	matig	matig	goed	matig	goed	goed	matig	goed	goed
NL14_15	Bijleveld	Kunstmatig	M3	M3	matig	matig	goed	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL14_16	Leidsche Rijn	Kunstmatig	M6b	M6b	goed	goed	matig	matig	goed	goed	matig	goed	goed
NL14_18	Galecop	Kunstmatig	M3	M3	goed	goed	goed	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL14_19	Gerverscop	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	matig	goed	ontoereikend	goed	goed	matig	goed	goed
NL14_20	De Tol	Kunstmatig	M10	M10	matig	matig	goed	ontoereikend	goed	goed	goed	goed	goed

Waterlichamen SGBP-2 (2014)					Toestand (SGBP-2) – deel 1								
Code WL	WL	Status	Type	Referentie	Fytoplankton	Macrofauna	Vissen	Waterflora	Algemeen fysische chemie	Totaal N	Totaal P	Chloride	Temperatuur
NL14_21	Ouwenaar-Haarrijn	Kunstmatig	M3	M3	matig	ontoeirekend	goed	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL14_22	Wiericke's	Kunstmatig	M10	M10	matig	matig	matig	ontoeirekend	goed	goed	matig	goed	goed
NL14_23	Snelrewaard	Kunstmatig	M3	M3	ontoeirekend	ontoeirekend	goed	matig	goed	goed	matig	goed	goed
NL14_24	Lange Linschoten	Sterk veranderd	M3	M3	matig	matig	goed	matig	goed	goed	matig	goed	goed
NL14_25	Montfoortse Vaart	Kunstmatig	M3	M3	matig	matig	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed
NL14_26	Meijepolder	Kunstmatig	M8	M8	#N/A	goed	goed	ontoeirekend	goed	goed	matig	goed	goed
NL14_27	Oude Rijn	Sterk veranderd	M6b	M6b	matig	matig	goed	matig	goed	goed	matig	goed	goed
NL14_28	Zegveld	Kunstmatig	M8	M8	#N/A	matig	goed	matig	goed	matig	goed	goed	goed
NL14_29	Grecht	Sterk veranderd	M10	M10	matig	matig	matig	ontoeirekend	goed	goed	matig	goed	goed
NL14_3	Westerlaak	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	ontoeirekend	ontoeirekend	ontoeirekend	goed	goed	goed	goed	goed
NL14_30	Kockengen	Kunstmatig	M8	M8	#N/A	ontoeirekend	goed	ontoeirekend	goed	goed	matig	goed	goed
NL14_31	Kamerik Teijlingens	Kunstmatig	M3	M3	matig	matig	goed	matig	goed	goed	matig	goed	goed
NL14_32	Houtensewetering	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	matig	goed	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL14_4	Honswijk	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	matig	goed	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL14_5	Biltse Grift	Kunstmatig	M3	M3	matig	matig	goed	ontoeirekend	matig	matig	matig	goed	goed
NL14_6	Ravensewetering	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	ontoeirekend	ontoeirekend	ontoeirekend	goed	goed	goed	goed	goed
NL14_7	Merwedekanaal	Kunstmatig	M7b	M7b	goed	matig	matig	#N/A	goed	goed	goed	goed	goed
NL14_8	Binnenstad Utrecht	Kunstmatig	M3	M3	goed	ontoeirekend	ontoeirekend	ontoeirekend	goed	goed	goed	goed	goed
NL14_9	Maartensdijk	Kunstmatig	M3	M3	goed	matig	goed	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL15_01	Oost Boezem	Kunstmatig	M7b	M7b	goed	matig	matig	matig	matig	matig	matig	goed	goed
NL15_02	West Boezem	Kunstmatig	M3	M3	goed	ontoeirekend	ontoeirekend	ontoeirekend	ontoeirekend	ontoeirekend	ontoeirekend	goed	goed
NL15_04	Zuidpolder Delfgauw	Kunstmatig	M3	M3	goed	matig	ontoeirekend	ontoeirekend	ontoeirekend	matig	ontoeirekend	goed	goed
NL15_05	Polder Berkel	Kunstmatig	M3	M3	goed	ontoeirekend	goed	ontoeirekend	slecht	matig	matig	goed	goed
NL15_06	Holierhoekse en Zouteveensepolder	Kunstmatig	M10	M10	goed	goed	matig	ontoeirekend	ontoeirekend	matig	ontoeirekend	goed	goed
NL15_07	Duinwater Solleveld	Kunstmatig	M23	M23	goed	matig	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed
NL15_08	Duinwater Meijendel	Kunstmatig	M23	M23	goed	matig	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed
NL19_01_2	Binnenbedijkte Maas	Sterk veranderd	M20	M20	matig	ontoeirekend	slecht	slecht	ontoeirekend	ontoeirekend	ontoeirekend	goed	goed
NL19_02_2	Piershilsche Gat/Vissersvliet	Kunstmatig	M6a	M6a	ontoeirekend	matig	matig	slecht	matig	goed	matig	matig	goed
NL19_03_2	De Vliet	Kunstmatig	M6a	M6a	matig	matig	goed	ontoeirekend	matig	goed	goed	goed	goed
NL19_04_2	Oud-Beijerlandsche Kreek	Kunstmatig	M6a	M6a	ontoeirekend	matig	goed	ontoeirekend	matig	goed	matig	goed	goed
NL19_05_2	Schuringsche Haven/Verlorendiep	Kunstmatig	M6a	M6a	ontoeirekend	matig	goed	matig	matig	goed	goed	goed	goed
NL19_06_2	Strijense Haven, Nieuwe Haven, De Keen	Kunstmatig	M6a	M6a	matig	matig	goed	ontoeirekend	matig	goed	goed	goed	goed
NL19_07_2	De Keen (bovenstroms gemaal Overwater)	Kunstmatig	M30	M3	matig	goed	goed	ontoeirekend	matig	matig	matig	goed	goed
NL19_08_2	Afwatering Oudeland Strijen	Kunstmatig	M3	M30	ontoeirekend	ontoeirekend	goed	ontoeirekend	slecht	ontoeirekend	matig	goed	goed
NL19_09_2	Oostvliet	Kunstmatig	M3	M3	goed	matig	goed	slecht	goed	goed	goed	goed	goed

Waterlichamen SGBP-2 (2014)					Toestand (SGBP-2) – deel 1								
Code WL	WL	Status	Type	Referentie	Fytoplankton	Macrofauna	Vissen	Waterflora	Algemeen fysische chemie	Totaal N	Totaal P	Chloride	Temperatuur
NL19_10_2	De Viersprong	Kunstmatig	M14	M14	matig	matig	#N/A	matig	matig	goed	goed	goed	goed
NL19_11_2	Kwalgat/Midden Els	Kunstmatig	M3	M3	matig	matig	#N/A	slecht	goed	goed	goed	goed	goed
NL19_12_2	Meer en Oude Mol	Kunstmatig	M3	M3	ontoeikend	ontoeikend	ontoeikend	ontoeikend	ontoeikend	matig	goed	goed	goed
NL19_13_2	Afwatering Polder Moerkerken	Kunstmatig	M1a	M1a	#N/A	matig	matig	matig	goed	matig	goed	goed	goed
NL19_14_2	Afwatering Stadspolders	Kunstmatig	M6a	M6a	matig	ontoeikend	matig	ontoeikend	goed	goed	goed	goed	goed
NL19_15_2	Boezemvliet	Kunstmatig	M3	M6a	goed	matig	matig	ontoeikend	goed	goed	goed	goed	goed
NL19_16_2	Oostvoornse Meer	Kunstmatig	M31	M31	goed	goed	matig	ontoeikend	goed	goed	slecht	goed	goed
NL19_17_2	Brielse Meer en Bernisse	Kunstmatig	M20	M20	goed	matig	matig	ontoeikend	ontoeikend	slecht	ontoeikend	goed	goed
NL19_18_2	Afwatering Groot Voorne West	Kunstmatig	M6a	M6a	matig	ontoeikend	slecht	matig	ontoeikend	matig	ontoeikend	goed	goed
NL19_19_2	Afwatering Voorne Oost	Kunstmatig	M6a	M6a	matig	matig	ontoeikend	ontoeikend	ontoeikend	goed	matig	goed	goed
NL19_20_2	Afwatering Spijkenisse	Kunstmatig	M30	M30	matig	ontoeikend	matig	matig	slecht	matig	matig	goed	goed
NL19_21_2	Vierambachtenboezem Oost	Kunstmatig	M3	M3	matig	matig	goed	ontoeikend	goed	goed	matig	goed	goed
NL19_22_2	Kanaal door Voorne	Kunstmatig	M7a	M7a	matig	slecht	ontoeikend	ontoeikend	matig	goed	ontoeikend	goed	goed
NL19_23_2	Vierambachtenboezem West	Kunstmatig	M6a	M6a	matig	ontoeikend	goed	slecht	ontoeikend	goed	matig	goed	goed
NL19_24_2	De Waal (IJsselmonde)	Sterk veranderd	M20	M20	matig	matig	ontoeikend	ontoeikend	goed	goed	ontoeikend	goed	goed
NL19_25_2	Gemaaltocht De Hooge Nesse/Devel	Kunstmatig	M6a	M6a	matig	matig	goed	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL19_26_2	Afwatering Oud en Nieuw Reyerwaard	Kunstmatig	M3	M3	matig	goed	goed	slecht	goed	goed	goed	goed	goed
NL19_27_2	Koedood/Groote Duiker	Kunstmatig	M6a	M6a	goed	goed	ontoeikend	matig	goed	goed	goed	goed	goed
NL39_01a	Rotteboezem	Sterk veranderd	M14	M3	ontoeikend	ontoeikend	ontoeikend	slecht	matig	goed	matig	goed	goed
NL39_02a	Vaart Bleiswijk	Kunstmatig	M10	M10	goed	ontoeikend	matig	ontoeikend	goed	goed	ontoeikend	goed	goed
NL39_03a	Ringvaart	Kunstmatig	M10	M10	matig	ontoeikend	matig	matig	ontoeikend	matig	matig	goed	goed
NL39_04a	Zevenhuizerplas	Kunstmatig	M20	M20	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed
NL39_05a	Lage Bergse Bos	Kunstmatig	M30	M30	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed
NL39_06a	Bleiswijkse Zoom	Kunstmatig	M27	M27	ontoeikend	ontoeikend	slecht	slecht	slecht	matig	ontoeikend	goed	goed
NL39_07a	Bergse Plassen	Kunstmatig	M27	M27	matig	matig	goed	slecht	matig	matig	matig	goed	goed
NL39_08a	Kralingse Plas	Kunstmatig	M14	M14	matig	matig	goed	ontoeikend	goed	goed	matig	goed	goed
NL39_09	Vervallen / samengevoegd												
NL39_10a	't Weegje	Kunstmatig	M27	M27	ontoeikend	ontoeikend	goed	slecht	ontoeikend	ontoeikend	slecht	goed	goed
NL39_11a	Sloten waterrijk EGB	Kunstmatig	M8	M8	#N/A	matig	goed	ontoeikend	goed	goed	matig	goed	goed
NL39_12a	Sloten waterrijk Berkenwoude	Kunstmatig	M8	M8	#N/A	matig	goed	ontoeikend	matig	matig	slecht	goed	goed
NL39_13a	Polder Bleiswijk	Kunstmatig	M1a	M3	#N/A	ontoeikend	slecht	ontoeikend	ontoeikend	ontoeikend	ontoeikend	goed	goed
NL39_14a	Binnenwegse polder	Kunstmatig	M1a	M3	#N/A	matig	slecht	slecht	matig	goed	matig	goed	goed
NL39_15a	Zuidplaspolder Noord	Kunstmatig	M1a	M3	#N/A	slecht	matig	slecht	ontoeikend	ontoeikend	ontoeikend	goed	goed
NL39_17a	Polder Prins Alexander	Kunstmatig	M3	M3	matig	matig	matig	ontoeikend	ontoeikend	matig	matig	goed	goed
NL39_18a	Zuidplaspolder Zuid	Kunstmatig	M8	M10	#N/A	matig	ontoeikend	slecht	ontoeikend	matig	matig	goed	goed

Waterlichamen SGBP-2 (2014)					Toestand (SGBP-2) – deel 1								
Code WL	WL	Status	Type	Referentie	Fytoplankton	Macrofauna	Vissen	Waterflora	Algemeen fysische chemie	Totaal N	Totaal P	Chloride	Temperatuur
				PERCENTAGE	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
				zeer goed	33,7%	20,2%	41,3%	12,3%	32,5%	56,3%	33,3%	89,3%	98,4%
				goed	31,0%	50,4%	25,0%	30,6%	28,2%	23,8%	25,8%	4,0%	0,8%
				matig	12,3%	25,0%	14,7%	39,3%	22,2%	9,1%	25,8%	0,8%	0,4%
				ontoereikend	1,6%	3,2%	9,1%	15,1%	16,7%	9,1%	13,5%	4,8%	0,0%
				slecht									
				voldoet									
				voldoet niet	21,4%	1,2%	9,9%	2,8%	0,4%	1,6%	1,6%	1,2%	0,4%

Bijlage 5 Natura2000-gebieden en toestand

Natura2000 gebied	Identificatie	Soort bescherming	Terrestrisch	Provincie	Grondwaterlichaam	Grondwaterafhankelijk	Kwantiteit	Kwaliteit
Abtskolk & De Putten	NL_VOG_162	Vogelrichtlijn	ja	Noord-Holland	Zout Rijn-West	ja	Voldoet	Voldoet
Biesbosch	NL_HAB_112	Habitatrichtlijn	ja	Zuid-Holland	Deklaag Rijn-West	nee	nvt	nvt
Biesbosch	NL_VOG_112	Vogelrichtlijn	nee	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Boezems Kinderdijk	NL_VOG_106	Vogelrichtlijn	nee	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Botshol	NL_HAB_83	Habitatrichtlijn	ja	Utrecht	Zout Rijn-West	ja	Niet toereikend	Niet toereikend
Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	NL_HAB_104	Habitatrichtlijn	ja	Zuid-Holland	Deklaag Rijn-West	ja	Niet toereikend	Niet toereikend
Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	NL_VOG_104	Vogelrichtlijn	nee	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Bruuk	NL_HAB_69	Habitatrichtlijn	ja	Gelderland	Zand Rijn-West	ja	Niet toereikend	Voldoet
Coepelduynen	NL_HAB_96	Habitatrichtlijn	ja	Zuid-Holland	Duin Rijn-West	ja	Voldoet	Voldoet
De Wilck	NL_VOG_102	Vogelrichtlijn	ja	Zuid-Holland	Zout Rijn-West	ja	Voldoet	Voldoet
Donkse Laagten	NL_VOG_107	Vogelrichtlijn	ja	Zuid-Holland	Zout Rijn-West	ja	Voldoet	Voldoet
Duinen Den Helder-Callantsoog	NL_HAB_84	Habitatrichtlijn	ja	Noord-Holland	Duin Rijn-West	ja	Voldoet	Voldoet
Duinen Goeree en Kwade Hoek	NL_VOG_101	Vogelrichtlijn	ja	Zuid-Holland	Duin-Maas	ja	Voldoet	Voldoet
Duinen Goeree en Kwade Hoek	NL_HAB_101	Habitatrichtlijn	ja	Zuid-Holland	Duin-Maas	ja	Voldoet	Voldoet
Duinen en Lage Land Texel	NL_HAB_2	Habitatrichtlijn	ja	Noord-Holland	Duin Rijn-West	ja	Voldoet	Voldoet
Duinen en Lage Land Texel	NL_VOG_2	Vogelrichtlijn	nee	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Eemmeer & Gooimeer Zuidoever **	NL_VOG_77	Vogelrichtlijn	nee	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Eilandspolder	NL_HAB_89	Habitatrichtlijn	ja	Noord-Holland	Zout Rijn-West	ja	Voldoet	Voldoet
Eilandspolder	NL_VOG_89	Vogelrichtlijn	nee	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Gelderse Poort	NL_HAB_67	Habitatrichtlijn	ja	Gelderland	Deklaag Rijn-West	nee	nvt	nvt
Gelderse Poort	NL_VOG_67	Vogelrichtlijn	nee	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Grevelingen *	NL_VOG_89	Vogelrichtlijn	ja	Zuid-Holland en Zeeland	Duin-Maas	nee	nvt	nvt
Grevelingen *	NL_HAB_89	Habitatrichtlijn	ja	Zuid-Holland en Zeeland	Duin-Maas	nee	nvt	nvt
Haringvliet ***	NL_VOG_109	Vogelrichtlijn	nee	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
IJsselmeer **	NL_VOG_72	Vogelrichtlijn	nee	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	NL_HAB_92	Habitatrichtlijn	ja	Noord-Holland	Zout Rijn-West	ja	Voldoet	Voldoet
Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	NL_VOG_92	Vogelrichtlijn	nee	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Kennemerland-Zuid	NL_HAB_88	Habitatrichtlijn	ja	Noord- en Zuid-Holland	Duin Rijn-West	ja	Voldoet	Voldoet
Kolland & Overlangbroek	NL_HAB_81	Habitatrichtlijn	ja	Utrecht	Deklaag Rijn-West	ja	Niet toereikend	Niet toereikend
Lingegebied & Diefdijk	NL_HAB_70	Habitatrichtlijn	ja	Zuid-Holland/Gelderland	Zand Rijn-West	ja	Niet toereikend	Voldoet
Markermeer & IJmeer	NL_HAB_73	Habitatrichtlijn	ja	Flevoland	Zout Rijn-West	nee	nvt	nvt

Markermeer & IJmeer	NL_VOG_73	Vogelrichtlijn	nee	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Meijendel & Berkheide	NL_HAB_97	Habitatrichtlijn	ja	Zuid-Holland	Duin Rijn-West	ja	Voldoet	Voldoet
Naardermeer	NL_HAB_94	Habitatrichtlijn	ja	Noord-Holland	Zout Rijn-West	ja	Voldoet	Voldoet
Naardermeer	NL_VOG_94	Vogelrichtlijn	nee	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	NL_HAB_103	Habitatrichtlijn	ja	Zuid-Holland	Deklaag Rijn-West	ja	Niet toereikend	Niet toereikend
Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	NL_VOG_103	Vogelrichtlijn	nee	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Noordhollands Duinreservaat	NL_HAB_87	Habitatrichtlijn	ja	Noord-Holland	Duin Rijn-West	ja	Voldoet	Voldoet
Oostelijke Vechtplassen	NL_HAB_95	Habitatrichtlijn	ja	Noord-Holland	Deklaag Rijn-West	ja	Niet toereikend	Niet toereikend
Oostelijke Vechtplassen	NL_VOG_95	Vogelrichtlijn	nee	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Oude Maas	NL_HAB_108	Habitatrichtlijn	ja	Zuid-Holland	Zout Rijn-West	nee	nvt	nvt
Oudeland van Strijen	NL_VOG_110	Vogelrichtlijn	ja	Zuid-Holland	Deklaag Rijn-West	ja	Voldoet	Voldoet
Polder Westzaan	NL_HAB_91	Habitatrichtlijn	ja	Noord-Holland	Zout Rijn-West	ja	Voldoet	Voldoet
Polder Zeevang	NL_VOG_93	Vogelrichtlijn	ja	Noord-Holland	Deklaag Rijn-West	ja	Voldoet	Voldoet
Schoorlse Duinen	NL_HAB_86	Habitatrichtlijn	ja	Noord-Holland	Duin Rijn-West	ja	Voldoet	Voldoet
Solleveld & Kapittelduinen	NL_HAB_99	Habitatrichtlijn	ja	Zuid-Holland	Duin Rijn-West	ja	Voldoet	Voldoet
Uiterwaarden Lek	NL_HAB_82	Habitatrichtlijn	ja	Zuid-Holland	Deklaag Rijn-West	nee	nvt	nvt
Uiterwaarden Neder-Rijn	NL_HAB_66	Habitatrichtlijn	ja	Gelderland	Deklaag Rijn-West	nee	nvt	nvt
Uiterwaarden Neder-Rijn	NL_VOG_66	Vogelrichtlijn	nee	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Uiterwaarden Waal	NL_HAB_68	Habitatrichtlijn	ja	Gelderland	Deklaag Rijn-West	nee	nvt	nvt
Uiterwaarden Waal	NL_VOG_68	Vogelrichtlijn	nee	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Voornes Duin	NL_HAB_100	Habitatrichtlijn	ja	Zuid-Holland	Duin Rijn-West	ja	Niet toereikend	Voldoet
Voornes Duin	NL_VOG_100	Vogelrichtlijn	nee	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Westduinpark & Wapendal	NL_HAB_98	Habitatrichtlijn	ja	Zuid-Holland	Duin Maas	ja	Voldoet	Voldoet
Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	NL_HAB_90	Habitatrichtlijn	ja	Noord-Holland	Zout Rijn-West	ja	Voldoet	Voldoet
Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	NL_VOG_90	Vogelrichtlijn	nee	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Zouweboezem	NL_HAB_105	Habitatrichtlijn	ja	Zuid-Holland	Deklaag Rijn-West	ja	Niet toereikend	Niet toereikend
Zouweboezem	NL_VOG_105	Vogelrichtlijn	nee	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Zwanenwater & Pettemerduinen	NL_HAB_85	Habitatrichtlijn	ja	Noord-Holland	Duin Rijn-West	ja	Voldoet	Voldoet
Zwanenwater & Pettemerduinen	NL_VOG_85	Vogelrichtlijn	nee	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

* Waterlichaam ligt in stroomgebied Schelde

** Waterlichaam ligt in stroomgebied Rijn-Oost

*** Waterlichaam ligt in stroomgebied Maas

Bijlage 6 Zwemwateren en toestand

Waterbeheerder	Naam zwemwaterlocatie	EU code	EU beoor- deling	Blauwalg gevoelig?	Maat- regelen <2015	Maat- regelen >2015
Rivierenland	PUT VAN OTTOLAND	NLBW09_ALBL0092	uitstekend	nee	-	-
Rivierenland	LAMMETJESWIEL	NLBW09_ALBL0093	uitstekend	ja	ja (in 2014)	?
Rivierenland	PLAS SLINGELAND	NLBW09_ALBL0094	uitstekend	ja	ja	nee
Rivierenland	NATUURBAD DE DONK	NLBW09_ALBL0095	uitstekend	nee	-	-
Rivierenland	KURENPOLDER, ZWEMPLAS	NLBW09_ALMB0042	uitstekend	nee	-	-
Rivierenland	PUT DE OMLOOP	NLBW09_ALMB0043	uitstekend	nee	-	-
Rivierenland	DE WIEL	NLBW09_BENL0112	uitstekend	ja	ja	-
Rivierenland	DE MEENT	NLBW09_BENL0129	uitstekend	ja	ja	-
Rivierenland	LINGEBOS	NLBW09_BENL0131	uitstekend	nee	-	-
Rivierenland	RIETPUT	NLBW09_BENL0132	uitstekend	nee	-	-
Rivierenland	DE ROTONDE	NLBW09_BENL0133	goed	nee	-	-
Rivierenland	BETUWESTRAND RECREATIE	NLBW09_BENL0136	goed	nee	-	-
Rivierenland	RECREATIE EVERSTEIN	NLBW09_BENL0173	uitstekend	nee	-	-
Rivierenland	ZANDPUT	NLBW09_BENL0218	uitstekend	nee	-	-
Rivierenland	KALENBERGSE PLAS	NLBW09_BENL0221	uitstekend	nee	-	-
Rivierenland	RECREATIEOORD IN DEN BOOMGAARD	NLBW09_BENL0364	uitstekend	nee	-	-
Rivierenland	WALBURGEN	NLBW09_BETU0114	aanvaard- baar	nee	-	-
Rivierenland	DE BELDERT	NLBW09_BETU0115	uitstekend	nee	-	-
Rivierenland	RIJKERSWOERDSE PLASSEN	NLBW09_BETU0145	goed	nee	-	-
Rivierenland	STRANDPARK SLIJK-EWIJK	NLBW09_BETU0153	uitstekend	nee	-	-
Rivierenland	CAMPING BETUWE	NLBW09_BETU0184	nieuw	nee	-	-
Rivierenland	CAMPING DE WAAY	NLBW09_BETU0456	nieuw	nee	-	-
Rivierenland	WYLERBERGMEER	NLBW09_GROO0029	uitstekend	nee	-	-
Rivierenland	BERENDONCK	NLBW09_MAWA0194	uitstekend	nee	-	-
Rivierenland	GROENME HEUVELS	NLBW09_MAWA0195	uitstekend	nee	-	-
Amstel, Gooi en Vecht	STRAND DE HOGEDIJK	NLBW11_BLW003	uitstekend			
Amstel, Gooi en Vecht	SPEELSLOOT (DE HOGE DIJK)	NLBW11_BLW004	uitstekend			
Amstel, Gooi en Vecht	SPEELVIJVER-NOORD, GAASPERPLAS	NLBW11_GGP012	slecht			
Amstel, Gooi en Vecht	STRAND ZUIDOEVER, GAASPERPLAS	NLBW11_GGP032	goed			
Amstel, Gooi en Vecht	VINKEVEENSE PLASSEN (EILAND 5)	NLBW11_GWV002	uitstekend			
Amstel, Gooi en Vecht	VINKEVEENSE PLASSEN (EILAND 8)	NLBW11_GWV003	uitstekend			
Amstel, Gooi en Vecht	VINKEVEENSE PLASSEN (EILAND 4)	NLBW11_GWV004	uitstekend			
Amstel, Gooi en Vecht	VINKEVEENSE PLASSEN (EILAND 3)	NLBW11_GWV005	uitstekend			
Amstel, Gooi en Vecht	VINKEVEENSE PLASSEN (EILAND 1)	NLBW11_GWV007	uitstekend			
Amstel, Gooi en Vecht	VINKEVEENSE PLASSEN (EILAND 2)	NLBW11_GWV100	goed			
Amstel, Gooi en Vecht	GROENSTRAND, OUDERKERKERPLAS	NLBW11_HBP012	aanvaard- baar	ja	ja	ja
Amstel, Gooi en Vecht	ZANDSTRAND, OUDERKERKERPLAS	NLBW11_HBP013	goed			
Amstel, Gooi en Vecht	VUNTUSSTRAND	NLBW11_MBP001	goed			
Amstel, Gooi en Vecht	STRAND MARKUS POS, LOOSDRECHTSE PLASSEN	NLBW11_MBP002	goed			
Amstel, Gooi en Vecht	STRAND MEENT, LOOSDRECHTSE PLASSEN	NLBW11_MBP003	goed	ja	ja	
Amstel, Gooi en Vecht	DE MEENT	NLBW11_MBP009	aanvaard- baar			
Amstel, Gooi en Vecht	STRAND DE STROOK, LOOSDRECHTSE PLASSEN	NLBW11_MBP043	goed			
Amstel, Gooi en Vecht	DE WIJDE BLIK	NLBW11_PKH031	uitstekend			
Amstel, Gooi en Vecht	ZWEMLUST	NLBW11_PMD001	uitstekend			
Amstel, Gooi en Vecht	MAARSSEVEENSE PLASSEN STRANDBAD	NLBW11_PMW007	goed			

Amstel, Gooi en Vecht	MAARSEVEENSE PLASSEN ZUIDHOEK	NLBW11_PMW029	uitstekend			
Amstel, Gooi en Vecht	DE WILGENPLAS	NLBW11_PMW053	uitstekend			
Amstel, Gooi en Vecht	SLOTTERPLAS, SLOTTERPARKBAD	NLBW11_SBI017	slecht			
Amstel, Gooi en Vecht	STRANDJE ANKEVEENSE PAD	NLBW11_SBP002	slecht			
Amstel, Gooi en Vecht	GOOGPAD GROOTSTRAND (SPIEGELPLAS)	NLBW11_SBP005	uitstekend			
Amstel, Gooi en Vecht	DE BERGSE SPEELTUIN	NLBW11_SBP006	goed			
Amstel, Gooi en Vecht	STRAND SPORTHAL SPIEGELPLAS	NLBW11_SBP007	uitstekend			
Amstel, Gooi en Vecht	GOOGPAD NOORDOOST STRAND (SPIEGELPLAS)	NLBW11_SBP008	uitstekend			
Hollands Noorderkwartier	DORREGEEST	NLBW12_001008	slecht	ja	ja	-
Hollands Noorderkwartier	DE HOORNE	NLBW12_001010	uitstekend	nee	-	-
Hollands Noorderkwartier	LUTJESSTRAND, AMSTELMEER	NLBW12_071002	uitstekend	ja	ja	-
Hollands Noorderkwartier	'T SKARPET	NLBW12_086001	slecht	nee	-	-
Hollands Noorderkwartier	GEESTMERAMBACHT, ZWEMBAAI 8	NLBW12_135107	uitstekend	nee	-	-
Hollands Noorderkwartier	GEESTMERAMBACHT, ZWEMBAAI 7	NLBW12_135109	uitstekend	nee	-	-
Hollands Noorderkwartier	GEESTMERAMBACHT, ZWEMBAAI 1	NLBW12_135122	nieuw	nee	-	-
Hollands Noorderkwartier	GEESTMERAMBACHT, ZWEMBAAI 2	NLBW12_135123	nieuw	nee	-	-
Hollands Noorderkwartier	GEESTMERAMBACHT, ZWEMBAAI 3	NLBW12_135124	nieuw	nee	-	-
Hollands Noorderkwartier	GEESTMERAMBACHT, ZWEMBAAI 4	NLBW12_135125	nieuw	nee	-	-
Hollands Noorderkwartier	GEESTMERAMBACHT, ZWEMBAAI 5	NLBW12_135126	nieuw	nee	-	-
Hollands Noorderkwartier	GEESTMERAMBACHT, ZWEMBAAI 6	NLBW12_135127	nieuw	nee	-	-
Hollands Noorderkwartier	'T PETJE	NLBW12_187201	slecht	nee	-	-
Hollands Noorderkwartier	STRAND DE WIEL, SCHAGEN	NLBW12_302006	goed	ja	ja	-
Hollands Noorderkwartier	STRAND VAN LUNA, HEERHUGOWAARD	NLBW12_3N0601	slecht	ja	ja	ja
Hollands Noorderkwartier	NOORDERPLAS	NLBW12_3N0901	uitstekend	nee	-	-
Hollands Noorderkwartier	ZWAANSMEER	NLBW12_431017	aanvaardbaar	ja	ja	-
Hollands Noorderkwartier	DE FUUT-WATERSNIP; JAGERSVELD	NLBW12_533013	goed	ja	ja	ja
Hollands Noorderkwartier	DE SMIENT, JAGERSVELD	NLBW12_533020	aanvaardbaar	ja	ja	ja
Hollands Noorderkwartier	DE KUIFEEND; JAGERSVELD	NLBW12_533025	goed	ja	ja	ja
Hollands Noorderkwartier	HET TWISKE; KURE-JAN STRAND	NLBW12_534003	aanvaardbaar	ja	ja	-
Hollands Noorderkwartier	HET TWISKE; SCHOORLSTRAND	NLBW12_534004	uitstekend	nee	-	-
Hollands Noorderkwartier	HET TWISKE; KLAAS DOBBERS DROOGTE	NLBW12_534015	aanvaardbaar	AFGE-VOERD	-	-
Hollands Noorderkwartier	HET TWISKE; BAAIEGAT, NATURISTENSTRAND	NLBW12_534016	uitstekend	nee	-	-
Hollands Noorderkwartier	HET TWISKE; DOESSTRAND	NLBW12_534018	uitstekend	nee	-	-
Hollands Noorderkwartier	HET TWISKE; VENNEGATSTRAND	NLBW12_534019	goed	nee	-	-
Hollands Noorderkwartier	SPARTELVIJVER TWISKE POORT	NLBW12_534023	uitstekend	nee	-	-
Hollands Noorderkwartier	SPEELSLOOT	NLBW12_534026	aanvaardbaar	nee	-	-
Hollands Noorderkwartier	HET TWISKE; DE LEERS	NLBW12_534028	uitstekend	nee	-	-
Hollands Noorderkwartier	URSEMMERPLAS	NLBW12_618001	slecht	ja	ja	-
Hollands Noorderkwartier	DE LEIJEN	NLBW12_620001	goed	nee	-	-
Hollands Noorderkwartier	STREEKBOS	NLBW12_670101	goed	ja	ja	-

Rijnland	OOSTERDUINSE MEER - STRAND SURFSCHOOL	NLBW13_RO296	uitstekend			
Rijnland	ZEGERPLAS - ZUIDOEVER	NLBW13_RO373	uitstekend			
Rijnland	OOSTERDUINSE MEER, NABIJ CAMPING	NLBW13_RO374	uitstekend			
Rijnland	OOSTERBAD	NLBW13_RO419	goed			
Rijnland	'T WED	NLBW13_RO420	uitstekend			
Rijnland	OOSTERPLAS	NLBW13_RO423	uitstekend			
Rijnland	VLIETLAND SURFSTRAND - NOORD-WEST OEVER	NLBW13_RO429	uitstekend			
Rijnland	VLIETLAND, SPEELVIJVER	NLBW13_RO464	uitstekend			
Rijnland	VLIETLAND BADSTRAND - NOORD-OOST OEVER	NLBW13_RO515	uitstekend			
Rijnland	CAMPING SPIJKERBOOR, ZWEILAND	NLBW13_RO531	uitstekend			
Rijnland	KAGERPLASSEN, 'T JOPPE - WESTOEVER	NLBW13_RO533	uitstekend			
Rijnland	KAGERPLASSEN, 'T JOPPE BIJ MERENWIJK LEIDEN	NLBW13_RO534	goed			
Rijnland	BRAASSEMERMEER	NLBW13_RO536	uitstekend			
Rijnland	WIJDE AA - ZUIDZIJDE	NLBW13_RO538	uitstekend			
Rijnland	NIEUWE MEER, NOORDOEVER	NLBW13_RO539	uitstekend			
Rijnland	ZEGERPLAS, SPEELVIJVER	NLBW13_RO573	goed			
Rijnland	WESTEINDERPLASSEN, VROUWENTROOST	NLBW13_RO579	goed			
Rijnland	KAGERPLASSEN, KLEIPOEL	NLBW13_RO580	goed			
Rijnland	VALKENBURGSE MEER	NLBW13_RO594	uitstekend			
Rijnland	NIEUWE MEER WESTZIJDE, OEVERLANDEN	NLBW13_RO607	uitstekend			
Rijnland	WIJDE AA - NOORDZIJDE	NLBW13_RO647	uitstekend			
Rijnland	WESTEINDERPLASSEN, ZWEMSTEIGER HERENWEG	NLBW13_RO749	uitstekend			
Rijnland	KAGERPLASSEN, KAAGEILAND	NLBW13_RO875	uitstekend			
Rijnland	DE MOLENPLAS	NLBW13_RO925	uitstekend			
Rijnland	CAMPING SPIJKERBOOR, ZEVENHUIZERVAART	NLBW13_RO928	goed			
Rijnland	SPEELVIJVER EUROPAPARK	NLBW13_ROP003A03	slecht			
Rijnland	REEUWIJKSE HOUT	NLBW13_ROP01806	uitstekend			
Rijnland	NOORD AA, ZWEMSTRAND	NLBW13_ROP022A05	goed			
Rijnland	NOORD AA - SPEELVIJVER	NLBW13_ROP022A17	goed			
Rijnland	WATERSPEELPLAATS CRONESTEIN	NLBW13_ROP06703	slecht			
Rijnland	NIEUWKOOPSE PLASSEN - MEIJEPAD	NLBW13_ROP09477	uitstekend			
Rijnland	PLAS ELFHOEVEN	NLBW13_ROP13412	uitstekend			
Rijnland	KLINKENBERGERPLAS, NOORDWESTOEVER	NLBW13_ROP15403	uitstekend			
Rijnland	KLINKENBERGERPLAS WESTOEVER	NLBW13_ROP15404	uitstekend			
Rijnland	RECREATIEPLAS TOOLENBURG SPEELVIJVER	NLBW13_ROP180116	slecht			
Rijnland	RECREATIEPLAS TOOLENBURG, GROTE STRAND	NLBW13_ROP180147	uitstekend			
Rijnland	HAARLEMMERMEERSE BOS ZUIDSTRAND	NLBW13_ROP18046	uitstekend			
Rijnland	HAARLEMMERMEERSE BOS SPARTELVIJVER	NLBW13_ROP18048	goed			
Rijnland	VEERPLAS NOORDZIJDE	NLBW13_ROP20802	goed	ja	ja	-
Rijnland	WESTBROEKPLAS	NLBW13_ROP30805	goed			
Rijnland	DE WATERGEUS	NLBW13_ROP30908	slecht	ja	ja	ja
Rijnland	NAAKRECREATIE, SPAARNWOUDE DROOMPARK	NLBW13_ROP30910	slecht			
Rijnland	BUITENHUIZEN	NLBW13_ROP30914	aanvaardbaar			
Rijnland	PEDDEPOEL, SPAARNWOUDE	NLBW13_ROP30921	uitstekend			
Rijnland	DE GROTE SPEELWEIDE (AMSTERDAMSE BOS)	NLBW13_ROP40120	uitstekend			
De Stichtse Rijnlanden	DE KIKKER	NLBW14_20066	goed			
De Stichtse Rijnlanden	STRIJKVIERTEL	NLBW14_20091	uitstekend			
De Stichtse Rijnlanden	SPEELVIJVER VOORVELDSE POLDER	NLBW14_20130	aanvaardbaar			
De Stichtse Rijnlanden	DOWN UNDER	NLBW14_20197	uitstekend			
De Stichtse Rijnlanden	HAARRIJNSE PLAS	NLBW14_20306	uitstekend			

De Stichtse Rijnlanden	CATTENBROEK	NLBW14_20314	goed			
De Stichtse Rijnlanden	RIETPLAS	NLBW14_20815	uitstekend			
Delfland	PLAS PRINSENBOS	NLBW15_OW015-005	aanvaardbaar			
Delfland	PLASSEN MADESTEIN, ZUIDZIJDE	NLBW15_OW051B000	uitstekend			
Delfland	PLASSEN MADESTEIN, NOORDZIJDE	NLBW15_OW051C002	uitstekend			
Delfland	PLASSEN MADESTEIN, LOOSDUINEN	NLBW15_OW051C003	goed			
Delfland	KRABBEPLAS, ZUIDZIJDE	NLBW15_OW102-016	goed			
Delfland	KRABBEPLAS, OOSTZIJDE	NLBW15_OW102-020	goed			
Delfland	KRAAIENNEST	NLBW15_OW105-013	uitstekend			
Delfland	ORANJEPLASSEN	NLBW15_OW115-013	uitstekend			
Delfland	WATERSPEELTUIN KORFTLAAN	NLBW15_OW203-011	slecht			
Delfland	DELFTSE HOUT	NLBW15_OW203-112	goed			
Delfland	GROTE PLAS, DELFSE HOUT WEST	NLBW15_OW203-113	uitstekend			
Delfland	WATERSPEELTUIN TANTHOF	NLBW15_OW208-017	slecht			
Delfland	DOBBEPLAS	NLBW15_OW215-033	uitstekend			
Delfland	NATURISTENCAMPING DELFT	NLBW15_OW221A021	uitstekend			
Delfland	WOLLEBRAND	NLBW15_OW312-011	goed			
Delfland	PLAS WILHELMINAPARK	NLBW15_OW412-029	slecht			
Delfland	WATERSPEELPLAATS TUBASINGEL	NLBW15_OW412-036	slecht			
Delfland	NATUURBAD TE WERVE	NLBW15_OW412-042	uitstekend			
Schieland en Krimpenerw.	ZEVENHUIZERPLAS, NESSELANDE	NLBW39_00058	uitstekend	ja	nee	NIET GEPLAND
Schieland en Krimpenerw.	BLEISWIJKSE ZOOM	NLBW39_00124	goed	nee	-	-
Schieland en Krimpenerw.	KRALINGSE PLAS	NLBW39_00128	goed	ja	ja	-
Schieland en Krimpenerw.	ZEVENHUIZERPLAS NOORDWESTZIJDE	NLBW39_00131	uitstekend	ja	nee	NIET GEPLAND
Schieland en Krimpenerw.	ZEVENHUIZERPLAS NOORDOOSTZIJDE	NLBW39_00135	uitstekend	ja	nee	NIET GEPLAND
Schieland en Krimpenerw.	HET ZWARTE PLASJE	NLBW39_01120	uitstekend	nee	-	-
Schieland en Krimpenerw.	KRALINGER ESCH	NLBW39_01124	uitstekend	nee	-	-
Schieland en Krimpenerw.	ZWANEWATER	NLBW39_KOP 0105	slecht	nee	-	-
Schieland en Krimpenerw.	PLAS KRIMPENERHOUT	NLBW39_KOP 1102	aanvaardbaar	ja	nee	WORDT ONDERZUCHT
Hollandse Delta	BRIELSE MEER, NABIJ DE KRUINIGERGORS	NLBW40_BO 11Z	slecht	nee	-	-
Hollandse Delta	OOSTVOORNSE MEER, NOORDZIJDE	NLBW40_BO 47	goed	nee	-	-
Hollandse Delta	BERNISSE, OOSTZIJDE VAN ZUIDLAND	NLBW40_BO 50Z	uitstekend	nee	-	-
Hollandse Delta	BERNISSE, OOSTZIJDE VAN ABBENBROEK	NLBW40_BO 51Z	uitstekend	nee	-	-
Hollandse Delta	BERNISSE, SPARTELVIJVER WESTZIJDE VAN ZUIDLAND	NLBW40_BO 52Z	goed	nee	-	-
Hollandse Delta	SIMONSHAVEN	NLBW40_BO 55Z	uitstekend	nee	-	-
Hollandse Delta	BRIELSE MEER NABIJ ZWARTEWAAL	NLBW40_BO 56	uitstekend	nee	-	-
Hollandse Delta	BRIELSE MEER, ZOOMWEST	NLBW40_BO 57Z	goed	nee	-	-
Hollandse Delta	BRIELSE MEER, BRIELSEBRUG ZUIDZIJDE	NLBW40_BO 58	uitstekend	nee	-	-
Hollandse Delta	OOSTVOORNSE MEER, ZUIDZIJDE	NLBW40_BO 59Z	uitstekend	nee	-	-
Hollandse Delta	BRIELSE MEER, NABIJ DE STENEN BAAK	NLBW40_BO 62	uitstekend	nee	-	-
Hollandse Delta	BRIELSE MEER, WATERSPORTVERENIGING NAUTICA	NLBW40_BO 63	goed	nee	-	-
Hollandse Delta	BRIELSE MEER, ACHTER CAMPING DE KRABBEPLAAT	NLBW40_BO 71Z	uitstekend	nee	-	-
Hollandse Delta	Brielse Meer, buitenstrand bij camping De Meeuw	NLBW40_BO 76Z	uitstekend	nee	-	-
Hollandse Delta	Brielse Meer, Camping de Meeuw	NLBW40_BO 77Z	uitstekend	nee	-	-
Hollandse Delta	NATURISTENCAMPING HELLEVOETSLUIS	NLBW40_BOP 1129Z	goed	ja	-	-

Hollandse Delta	DE VIERSPRONG	NLBW40_DWOP0804	uitstekend	nee	-	-
Hollandse Delta	PLAS MERWELANDEN	NLBW40_DWOP1301Z	uitstekend	ja	-	-
Hollandse Delta	BINNENBEDIJKTE MAAS, MIJNSHEERENLAND	NLBW40_HO 02Z	uitstekend	ja	-	-
Hollandse Delta	BINNENBEDIJKTE MAAS, RECREATIEOORD BINNENMAAS	NLBW40_HO 08	uitstekend	ja	-	-
Hollandse Delta	Westmaas (Binnenmaas, vanaf Munnikenweg fietspad)	NLBW40_HO 16Z	uitstekend	nee	-	-
Hollandse Delta	WAALBOEZEM	NLBW40_YO 05Z	uitstekend	nee	-	-
Hollandse Delta	SANDELINGEN AMBACHT	NLBW40_YOP 0145	goed	ja	ja	-
Hollandse Delta	PLAS WEVERSHOEK	NLBW40_YOP 0238Z	uitstekend	nee	-	-
Hollandse Delta	VIJVER OOSTERPARK	NLBW40_YOP 0627Z	aanvaardbaar	ja	ja	-
Hollandse Delta	PLAS KOOIWALBOS	NLBW40_YOP 0633Z	goed	nee	-	-
Hollandse Delta	PLAS VRIJENBURGBOS	NLBW40_YOP 0726Z	uitstekend	ja	ja	-
Hollandse Delta	PLAS CLARABOS	NLBW40_YOP 0727Z	slecht	nee	-	-
RWS Oost-Nederland	DE BIJLAND	NLBW93_CBVRBIJLA	aanvaardbaar	nee	-	-
RWS Oost-Nederland	'T WAAL WEST	NLBW93_CLEKTULBE	goed	nee	-	-
RWS Oost-Nederland	'T WAAL OOST	NLBW93_CLEKTULBO	goed	nee	-	-
RWS Oost-Nederland	GRAVENBOL	NLBW93_CNDRGRAVE	uitstekend	nee	-	-
RWS Oost-Nederland	STRAND EILAND VAN MAURIK	NLBW93_CNDRMAURI	uitstekend	nee	-	-
RWS Oost-Nederland	ZWANENBAD	NLBW93_CNDRZWAN	uitstekend	nee	-	-
RWS Oost-Nederland	BEMMELSE WAARD	NLBW93_CWALBEMME	uitstekend	nee	nee ⁷	nee
RWS Oost-Nederland	DE BISONBAAI	NLBW93_CWALBISO	uitstekend	ja	nee	nee
RWS Oost-Nederland	MIDDELWAARD	NLBW93_VOP2102	uitstekend	nee	-	-
RWS West-Nederland Zuid	DE MOSTERDPOT, CAMPING BADSTRAND	NLBW94_DEMTPCPBSD	goed	nee	-	-
RWS West-Nederland Zuid	DE RIETSCHOOF	NLBW94_DERSCPBSD	slecht	nee	ja, onderzoek	nee
RWS Zee en Delta	BERGEN AAN ZEE	NLBW95_BERGAZBSD	uitstekend	nee	-	-
RWS Zee en Delta	BLEEKERSVALLEI	NLBW95_BLEEKBSD	goed	nee	-	-
RWS Zee en Delta	BLOEMENDAAL AAN ZEE	NLBW95_BLOEMDAZBSD	uitstekend	nee	-	-
RWS Zee en Delta	CALLANTSOOG	NLBW95_CALLOBSD	uitstekend	nee	-	-
RWS Zee en Delta	CAMPERDUIN	NLBW95_CAMPDBSD	uitstekend	nee	-	-
RWS Zee en Delta	CASTRICUM AAN ZEE	NLBW95_CASTCAZBSD	uitstekend	nee	-	-
RWS Zee en Delta	EGMOND AAN ZEE	NLBW95_EGMAZBSD	uitstekend	nee	-	-
RWS Zee en Delta	GROOTE KEETEN	NLBW95_GROOTKTBSD	uitstekend	nee	-	-
RWS Zee en Delta	HOEK VAN HOLLAND	NLBW95_HOEKVHLBSD	uitstekend	nee	-	-
RWS Zee en Delta	HUISDUINEN	NLBW95_HUISDNBSD	uitstekend	nee	-	-
RWS Zee en Delta	IJMUIDEN KLEINE STRAND	NLBW95_IJMDZHVKSD	goed	nee	-	-
RWS Zee en Delta	JULIANADORP	NLBW95_JULANDBSD	uitstekend	nee	-	-
RWS Zee en Delta	KATWIJK AAN ZEE, BOULEVARD NOORD	NLBW95_KATWNBSD	slecht	nee	-	-
RWS Zee en Delta	KATWIJK AAN ZEE, BOULEVARD ZUID	NLBW95_KATWZBSD	goed	nee	-	-
RWS Zee en Delta	KENNEMERSTRAND	NLBW95_KENNMBS	uitstekend	nee	-	-
RWS Zee en Delta	DEN HAAG, KIJKDUIN	NLBW95_KIJKDBSD	uitstekend	nee	-	-
RWS Zee en Delta	DE KOOG	NLBW95_KOOGBSD	uitstekend	nee	-	-

⁷ Provincie meet het gebruik van de zwemplas om te kunnen beoordelen of de zwemwaterfunctie moet vervallen

RWS Zee en Delta	DE KRIM	NLBW95_KRIMBSD	uitstekend	nee	-	-
RWS Zee en Delta	NOORDWIJK AAN ZEE, BOULEVARD	NLBW95_NOORDWBSD	goed	nee	-	-
RWS Zee en Delta	NOORDWIJKERHOUT	NLBW95_NOORDWKHBSD	uitstekend	nee	-	-
RWS Zee en Delta	PETTEN	NLBW95_PETTBSD	uitstekend	nee	-	-
RWS Zee en Delta	SCHEVENINGEN	NLBW95_SCHEVNGBSD	goed	nee	-	-
RWS Zee en Delta	SCHEVENINGEN, ZUIDERSTRAND	NLBW95_SCHEVNGZD	uitstekend	nee	-	-
RWS Zee en Delta	DEN HAAG, ZWARTE PAD	NLBW95_SCHEVNGZTPBS	goed	nee	-	-
RWS Zee en Delta	SINT MAARTENSZEE	NLBW95_SINTMTZBSD	uitstekend	nee	-	-
RWS Zee en Delta	MONSTER, TER HEIJDE	NLBW95_TERHDBSD	uitstekend	nee	-	-
RWS Zee en Delta	GROTE VLAK	NLBW95_VLAKBSD	uitstekend	nee	-	-
RWS Zee en Delta	WASSENAAR, WASSENAARSE SLAG	NLBW95_WASSNSSBSD	uitstekend	nee	-	-
RWS Zee en Delta	WIJK AAN ZEE	NLBW95_WIJKAZBSD	uitstekend	nee	-	-
RWS Zee en Delta	ZANDVOORT AAN ZEE	NLBW95_ZANDVBSD	uitstekend	nee	-	-
RWS Zee en Delta	HEEMSKERK	NLBW95_ZWARTWBSD	uitstekend	nee	-	-

Bijlage 7 Publieke winningen en toestand

A. Oppervlaktewaterwinningen

Oppervlaktewaterwinningen (=directe winningen)	RD	Drink- waterbedrijf	Oppervlaktewaterlichaam	
			Code	Naam
Andijk, IJsselmeer	IJG	PWN	NL92_IJSSELMEER	IJsselmeer
Nieuwegein, Lekkanaal	RDU	Waternet	NL86_6	Amsterdam-Rijnkanaal Noordpand
Nieuwersluis, ARK Noordpand	RDU	Waternet	NL86_6	Amsterdam-Rijnkanaal Noordpand
Brakel, Afgedamde (Andelse) Maas	DZH	Dunea	NL94_5	Beneden Maas

B. Grondwaterwinningen

Grondwater- lichaam	Provincie	Winning	Belasting							
			Kwetsbaar- heid winning	Ruwwater kwaliteit	Diffuse bronnen	Punt bronnen	Lijn bronnen	Planologische bescherming	In- trekgebied vanaf maaiveld en zonering	Calamiteiten- plannen
Zand Rijn-West	Utrecht	Rhemen	3	2	1	1	2	3	1	2
Zand Rijn-West	Utrecht	Leersum	3	1	1	1	1	1	1	2
Zand Rijn-West	Utrecht	Doorn	3	2	2	2	2	3	1	2
Zand Rijn-West	Utrecht	Driebergen	3	1	1	2	2	3	1	2
Zand Rijn-West	Utrecht	Zeist	3	3	1	2	2	3	1	2
Zand Rijn-West	Utrecht	Beerschoten	3	3	1	2	2	3	1	2
Zand Rijn-West	Utrecht	Bilthoven	3	3	2	2	2	3	1	2
Zand Rijn-West	Utrecht	Groenekan	3	3	2	2	2	3	1	2
Deklaag Rijn-West	Utrecht	Cothen	1	1	1	1	1	2	1	2
Deklaag Rijn-West	Utrecht	Tull en 't Waal	1	1	1	1	1	2	1	2
Deklaag Rijn-West	Utrecht	Nieuwegein	1	1	1	3	2	2	1	2
Deklaag Rijn-West	Utrecht	Lopik	1	1	1	1	1	2	1	2
Deklaag Rijn-West	Utrecht	Blokland i.o.	1	1	1	1	1	2	1	2
Deklaag Rijn-West	Utrecht	Linschoten	1	2	1	2	1	2	1	2
Deklaag Rijn-West	Utrecht	Leidsche Rijn	1	1	2	2	1	2	1	2
Deklaag Rijn-West	Utrecht	De Meern	1	1	1	1	1	2	1	2
Deklaag Rijn-West	Utrecht	Vianen Panoven i.o.	1	1	1	1	1	2	1	2
Deklaag Rijn-West	Utrecht	Woerden	3	3	2	2	2	1	1	2
Deklaag Rijn-West	Utrecht	Bunnik	3	1	2	2	2	2	1	2
Deklaag Rijn-West	Utrecht	Bethunepolder	3	1	2	2	1	3	1	2
Zand Rijn West	Gelderland	Heumensoord 1	3	3	3	1	3	3	-	-
Zand Rijn West	Gelderland	Heumensoord 2	3	2	3	1	3	3	-	-
Zand Rijn West	Gelderland	Muntberg	3	1	3	1	3	3	-	-
Zand Rijn West	Gelderland	Sijmons	3	2	3	2	3	3	-	-
Deklaag Rijn-West	Gelderland	Culemborg	1	1	1	1	1	1	-	-
Deklaag Rijn-West	Gelderland	Drunten	3	2	3	1	3	3	-	-
Deklaag Rijn-West	Gelderland	Fikkersdries	2	2	2	1	3	1	-	-
Deklaag Rijn-West	Gelderland	Hemmen	1	1	1	1	1	1	-	-
Deklaag Rijn-West	Gelderland	Kerk-Avezaath (Zoelen)	1	1	1	1	1	1	-	-
Deklaag Rijn-West	Gelderland	Kolff	2	2	3	1	3	1	-	-
Deklaag Rijn-West	Gelderland	Velddriel	2	2	3	1	3	1	-	-
Deklaag Rijn-West	Gelderland	Zetten	1	1	1	1	1	1	-	-
Zand Rijn-West	Noord-Holland	Loosdrecht	3	2	3	3	1	2	2	2
Zand Rijn-West	Noord-Holland	Laren	3	2	3	3	1	2	1	2
Zand Rijn-West	Noord-Holland	Laarderhoogt	3	2	3	2	1	2	1	2
Zand Rijn-West	Noord-Holland	Huizen	3	2	3	2	1	2	1	2
Duin Rijn-West	Noord-Holland	Noordhollands Duinreservaat	1	2	2	1	1	2	1	2
Duin Rijn-West	Noord- & Zuid-Holland	Amsterdamse Waterleidingduinen	1	2	2	1	1	2	1	2
Duin Rijn-West	Zuid-Holland	Meijndel	3	2	1	1	1	2	-	2
Duin Rijn-West	Zuid-Holland	Berkheide	3	2	1	1	1	2	-	2
Duin Rijn-West	Zuid-Holland	Solleveld	3	2	1	1	1	3	-	1
Deklaag Rijn-West	Zuid-Holland	Lexmond (De Laak)	1	2	2	1	1	3	-	2
Deklaag Rijn-West	Zuid-Holland	Langerak (De Steeg)	2	2	2	1	1	3	-	3
Deklaag Rijn-West	Zuid-Holland	Bergambacht/Dijklaan	2	2	2	1	1	3	-	2
Deklaag Rijn-West	Zuid-Holland	Bergambacht/Rodenhuis	2	2	2	1	2	3	-	2
Deklaag Rijn-West	Zuid-Holland	Bergambacht/Schoonhoven	2	2	2	1	1	3	-	2
Deklaag Rijn-West	Zuid-Holland	Nieuw Lekkerland (De Put)	1	2	1	1	1	3	-	3
Deklaag Rijn-West	Zuid-Holland	Lekkerkerk/Schuwacht	2	2	1	2	1	3	-	2
Deklaag Rijn-West	Zuid-Holland	Lekkerkerk/Tiendweg	2	2	1	2	1	3	-	2
Deklaag Rijn-West	Zuid-Holland	Ridderkerk	2	2	2	2	1	3	-	1
Deklaag Rijn-West	Zuid-Holland	Hendrik I/O Ambacht	2	2	2	1	1	3	-	2
Deklaag Rijn-West	Zuid-Holland	Kop v/h Land	1	1	1	1	1	3	-	3
Deklaag Rijn-West	Zuid-Holland	Polder de Biesbosch	1	2	1	1	1	1	-	3
Deklaag Rijn-West	Zuid-Holland	Jeugdorp (Wantijpark)	1	1	1	1	1	3	-	3

Toelichting op de resultaten van de analyse (tabel 5.10)			
	Geen probleem (1)	Aandachtspunt (2)	Actueel risico (3)
Kwetsbaarheid winning	Weinig kwetsbaar	Matig kwetsbaar	Kwetsbaar
Ruwwaterkwaliteit	Geen verontreinigingen in het ruwwater aangetroffen.	Wel verontreinigingen in ruwwater, maar geen overschrijding van de norm	Wel verontreinigingen in ruwwater, overschrijding van de norm
Belasting (puntbronnen, diffuse bronnen en lijnbronnen)	Combinatie van kwetsbaarheid en belasting leidt niet tot een knelpunt.	Belasting is zodanig, dat het grondig volgen van de ontwikkelingen onder en boven maaiveld voldoende zal zijn.	Nader onderzoek gewenst om de aard en omvang van de bedreiging in te schatten. Dit kan aanleiding zijn voor het opstellen van maatregelenpakketten.
Planologische bescherming	Bescherming via het bestemmingsplan voldoende gewaarborgd.	Nieuw bestemmingsplan is in ontwikkeling, bescherming lijkt in (voor)ontwerp bestemmingsplan voldoende gewaarborgd.	Bescherming via het bestemmingsplan onvoldoende gewaarborgd.
Intrekgebied vanaf maaiveld en zonering grondwaterbeschermingsgebied	Consensus over ligging intrekgebied vanaf maaiveld. Berekend intrekgebied komt overeen met provinciale zonering grondwaterbeschermingsgebied waardoor voorkantsturing voldoende geborgd is.	Consensus over berekening intrekgebied vanaf maaiveld. Berekend intrekgebied is groter dan provinciale zonering grondwaterbeschermingsgebied. Noodzaak van aanvullend beleid in de vorm van voorkantsturing wordt nader onderzocht.	De berekening van het intrekgebied vanaf maaiveld dient nader gecontroleerd te worden. In dat geval wordt het berekende intrekgebied in de tekst aangeduid als een 'zoekgebied voor maatregelen'.
Calamiteitenplannen	Bescherming via de calamiteitenplannen voldoende gewaarborgd.	Bescherming via de calamiteitenplannen varieert per beheerder.	Bescherming via de calamiteitenplannen onvoldoende gewaarborgd.